MOSCOVA

Ultimele salve

Rusia îşi continuă ucenicia în democraţie, pregătindu-se pentru referendumul de la 25 aprilie. Campania electorală, spectacol încă neobişnuit pentru cetăţeni, a atins intensitatea maximă. Pe măsură ce se apropie data consultării, sînt aruncate în joc argumente ce se doresc decisive, traduse, nu o dată, prin atacuri mai mult sau mai puţin oneste la adresa adversarilor.

Rolul principal şi l-a asigurat, cum era de aşteptat, preşedintele Boris Elţîn. El şi-a pus din nou în valoare talentul de a capta simpatia (sau măcar atenţia) populară, talent care i-a adus bune servicii încă din vremea în care, ca prim-secretar al Moscovei, călătorea din cînd în cînd cu metroul pentru a testa condiţiile de trai ale celor mulţi. Şi acum, el a străbătut pe jos cîteva străzi ale capitalei, nu numai din centru, ci şi de la periferiile ei mult mai puţin aspectuoase, s-a întîlnit şi a glumit cu studenţii (cărora le-a dezvăluit, printre altele, ce marcă de bere preferă), iar apoi a vizitat mai multe regiuni ale Rusiei, cu precădere zone miniere şi petrolifere, unde, în general, muncitorii îi sînt favorabili. Dar, mai ales, dl Elţîn a dovedit că ştie să-şi folosească, fără complexe, prerogativele prezidenţiale în serviciul propriei campanii. Astfel, în doar cîteva zile, el a semnat un decret prin care a anulat dublarea preţului motorinei, decisă cu cîteva zile înainte (dar **Pravda** l-a acuzat că aranjase el însuşi creşterea preţului, doar pentru a-şi face apoi publicitate anulînd-o), a promis cazacilor restabilirea drepturilor lor tradiţionale, iar pensionarilor - mai mulţi bani. Veteranilor din războiul afgan le-a acordat deja noi avantaje, iar studenţilor le-a mărit bursele pînă la nivelul "spectaculos" de 4275 ruble - salariul minim din Rusia. (Dolarul urcase, între timp, la peste 700 ruble). Majoritatea acestor măsuri, dacă nu toate, vor necesita, desigur, fonduri importante, iar în acelaşi timp preşedintele a pus pe primul plan lupta împotriva inflaţiei; dar această minoră contradicţie a trecut, aparent, neobservată. În sfîrşit, pentru a linişti pe toată lumea, dl Elţîn a asigurat că şocurile economice au rămas de domeniul trecutului: **"Ne angajăm într-un stadiu mai sigur, consistent şi previzibil al reformelor"**.

Preşedintele dispune şi de argumente de un alt ordin. În primul rînd, desigur, programul occidental de asistenţă aprobat la Tokio, al cărui volum depăşeşte orice aşteptări. Dar acesta poate fi folosit şi de adversarii săi, pentru a alimenta sentimentul că Rusia a ajuns la mila străinătăţii şi anume datorită politicii social-economice a dlui Elţîn, asupra căreia alegătorii sînt chemaţi să se pronunţe. Poate tocmai de aceea preşedintele remarcase, prudent, la Vancouver că nici nu prea mult ajutor străin nu este bine.

Boris Elţîn: Rezultatul referendumului este deocamdată greu de prevăzut

O altă noutate scoasă la iveală recent de dl Elţîn este proiectul noii Constituţii, elaborat de serviciile sale. În cazul unei victorii la 25 aprilie, proiectul ar putea fi promulgat rapid printr-un nou referendum sau poate chiar printr- un simplu vot al Consiliului Federaţiei, în care sînt reprezentate teritoriile componente ale statului federal rus. Ar fi, astfel, ocolit (spre indignarea sa) Congresul Deputaţilor, pe care noua Constituţie urmează, de altfel, să-l înlocuiască printr-un parlament bicameral, camera superioară fiind chiar Consiliul Federaţiei - o clară încercare de a obţine sprijinul conducătorilor locali şi de a le atenua veleităţile de independenţă. Numai că alegerile care au avut loc recent în diferite regiuni pentru desemnarea acestor conducători (pînă acum numiţi de preşedinte) par să fi dat, în general, cîştig de cauză unor conservatori, ceea ce nu este prea încurajator pentru dl Elţîn nici în perspectiva referendumului. În ansamblu, din cît s-a putut constata, proiectul de Constituţie garanta drepturile omului - printre care dreptul la proprietatea privată - şi instituia, deloc surprinzător, un puternic sistem prezidenţial.

S-ar putea ca şi neaşteptata convocare a liderilor CSI, la 15 aprilie, să fi ocupat un loc în strategia electorală. Rigorile încheierii ediţiei noastre nu permit o evaluare a rezultatelor întrunirii care să arate cine, la Moscova, a avut de cîştigat în urma ei. Fără îndoială, o întărire a structurilor CSI ar fi în avantajul dlui Elţîn, acuzat, printre altele, şi de distrugerea URSS. Destule din statele componente arată, însă, prea puţin entuziasm faţă de asemenea iniţiative (formulate de preşedintele kazah Nazarbaev, cel mai apropiat aliat al dlui Elţîn) mai ales acum, cînd preşedintele rus a anunţat scumpirea conbustibilului vîndut ţărilor CSI şi tăierea creditelor în ruble ce le erau acordate.

Rivalii preşedintelui s-au lansat şi ei cu toată puterea în campanie, figurile proeminente fiind vicepreşedintele Aleksandr Ruţkoi şi liderul Parlamentului Ruslan

Hasbulatov. Cel dintîi pare a fi renunţat la orice posibilitate de reconciliere cu fostul său partener, căruia, probabil, s-a convins că-i poate lua locul. Nu este vorba, însă, a precizat el, de un conflict personal ci de divergenţe asupra politicii economice. "**Singura realizare a aşa-numitei reforme a fost creşterea criminalităţii**", a declarat dl Ruţkoi, în faţa Uniunii Civice (centristă), arătînd că posedă şi el ştiinţa formulărilor concise şi de efect. El a mai denunţat, printre altele, scăderea producţiei agricole, uitînd, însă, să menţioneze că sectorul agrar fusese repartizat chiar în răspunderea sa, ca de altfel şi lupta împotriva delincvenţei. Preşedintele n-a întîrziat să-şi sancţioneze adjunctul, privîndu-l de aceste responsabilităţi, şi a anunţat că i-ar putea cere şi demisia. Pentru început s-a mulţumit să-l umilească, scoţîndu-i din dotare limuzina Mercedes şi o parte din garda personală.

Dl Hasbulatov n-a rămas nici el mai prejos în ce priveşte invectivele, calificîndu-i, de exemplu, pe consilierii dlui Elţîn drept "**un Rasputin colectiv**" ale cărui sfaturi vor conduce ţara la prăbuşire economică şi haos, aşa cum maleficul călugăr a împins spre ruină imperiul lui Nicolae al II-lea. Nu a fost scutit de critici nici guvernul lui Viktor Cernomîrdin (un centrist, totuşi) care, potrivit dlui Hasbulatov, a dovedit în doar trei luni că nu a învăţat nimic din prăbuşirea predecesorului său Egor Gaidar. Politica guvernamentală, a adăugat el, n-a făcut decît "**să îmbogăţească o mînă de granguri legaţi de actualul regim**". Prin asemenea discursuri populiste dl Hasbulatov speră să obţină un vot defavorabil preşedintelui, ceea ce i-ar permite să-şi impună punctele de vedere prin intermediul Parlamentului. O ilustrare a modului în care ar proceda, în acest caz, a fost declaraţia sa potrivit căreia ratificarea tratatului START-2 nu va fi luată în discuţie decît dacă va fi cerută de "**un ministru de externe care să merite respectul şi încrederea societăţii**". În clar, nu de Andrei Kozîrev, vechi inamic al conservatorilor. Anunţul a stîrnit îngrijorare atît în străinătate cît şi printre democraţii ruşi; **Izvestia**, care l-a numit "**o glumă proastă**", a adăugat că "**Parlamentul nostru ştie să prefacă glumele în realitate**".

Rezultatul referendumului este deocamdată greu de prevăzut. Alegerile prezidenţiale şi parlamentare anticipate vor fi, probabil, aprobate, deoarece sînt dorite de mai toată lumea. Doar comuniştii cei mai înverşunaţi resping scrutinul legislativ, bănuind că el nu le va reda în nici un caz ponderea parlamentară de care se bucură acum. În cumpănă sînt primele două întrebări: votul de încredere în preşedinte şi mai ales în reformele sale. Dl Elţîn nu este dispus să cedeze: el a anunţat că, dacă va fi înfrînt, îşi va da demisia, dar... nu înaintea alegerilor anticipate; pe scurt, nu va renunţa la luptă. Şi, pentru a-şi spori şansele, el doreşte să anuleze - dacă nu o va face Curtea Constituţională - regula impusă de congres pentru aprecierea rezultatelor; astfel, nu va mai avea nevoie decît de majoritatea simplă a voturilor exprimate, pe care speră să o obţină mai uşor. Ar dispărea, astfel, posibilitatea realizării unui scenariu terifiant, pe care săptămînalul de mare tiraj **Argumenţi i Faktî** îl construise în ipoteza unui rezultat neconcludent: "**Ramurile puterii vor sfîrşi prin a se măcina între ele. Ca în 1917, puterea ar putea fi preluată de un grup care reprezintă doar o mică parte a populaţiei dar acţionează agresiv, folosind forţa**". Un scenariu pe care chiar publicaţia în cauză îl considera cel mai puţin probabil, avînd mai degrabă rolul de a-i stimula pe cetăţeni să meargă la vot.

Preşedintele Elţîn văzut de adversari

Lupta lui Boris Elţîn împotriva unui regim comunist şi a întrupării sale - puterea totalitară - a fost, desigur, marea sa contribuţie. În această luptă el a acţionat ca un lider naţional care a concentrat în el protestul maselor împotriva nedreptăţii vieţii noastre "comuniste". Critica pe care a făcut-o liniei conservatoare şi manevrelor lui Gorbaciov a fost de asemenea curajoasă şi corectă. Deschiderea şi spontaneitatea sa erau atrăgătoare... Elţîn este un om de acţiune şi intenţia sa de a efectua reforme radicale în Rusia a primit un sprijin larg.

... Venind la putere şi înfruntînd nomenclatura îngîmfată şi incompetentă a partidului, Elţîn a beneficiat de simpatia a milioane de oameni. Aceasta l-a ajutat să devină preşedinte iar cutezanţa sa din august 1991 l-a făcut un erou naţional. În lupta "contra", Elţîn n-are pereche.

... Asemenea oameni, însă, sînt de obicei lipsiţi de aptitudini pentru activitatea constructivă publică. Elţîn a reuşit să distrugă un centru conservator în august 1991, dar n-a desfăşurat o activitate politică pînă în decembrie 1991. El a pierdut cel mai preţios timp atunci cînd ar fi putut reforma sistemul de stat... A fost prima lui mare greşeală ca preşedinte al Rusiei.

... Acţiunile sale erau impulsive. A devenit peste măsură de activ în decembrie 1991, cînd a decis să semneze înţelegerile care au dizolvat, practic, URSS şi au creat Comunitatea Statelor Independente. Aceste înţelegeri au fost semnate în secret şi adoptate de Parlamentul rus în grabă, astfel că oamenii nu şi-au putut da seama ce se întîmpla.

... A fost sinuciderea politică a lui Elţîn. Acum nu e nici o speranţă ca CIS să devină succesoarea tradiţiilor URSS iar poporul a început să-şi dea seama de consecinţele acestui fapt, condamnîndu-i pe cei răspunzători.

... O altă greşeală a sa a fost că strategia reformelor sale economice nu era clară şi de înţeles pentru popor. Conştiinţa populară nu poate accepta o "piaţă" care să facă doar cîţiva bogaţi şi să-i sărăcească pe toţi ceilalţi. Din toate căile posibile spre economia de piaţă, preşedintele a ales-o pe cea mai rea... Acum îi este greu lui Elţîn să evite răspunderea politică pentru ceea ce se întîmplă în ţară.

... În plus, preşedintele şi-a pierdut încrederea morală a poporului: luptînd împotriva comunismului, el n-a izbutit să suprime "bolşevicul" din el. El ia deciziile politice majore ca şi cum ar fi stăpînul ţării.

... Oamenii sînt foarte sensibili la acest lucru. Idealul lor este un conducător înţelept şi drept. Un accent politic în ultimele apariţii publice ale lui Elţîn - lipsa de autocontrol - îi dăunează.

... Referendumul din aprilie este cel care va face bilanţul plusurilor şi minusurilor politicii duse de preşedintele rus.

Dintr-un portret al preşedintelui Elţîn, publicat în **Rossiiskaia Gazeta,** cotidianul Parlamentului rus.

TOKIO

G-7 votează pentru reformă

Pachetul de ajutoare al lui Bill Clinton", în valoare de 1,6 miliarde dolari, promis la Vancouver preşedintelui Elţîn, a declanşat o adevărată licitaţie între marile ţări occidentale, fiecare dorind să nu rămînă mai prejos în sprijinirea reformelor din Rusia şi a campionului lor în momentul critic de la 25 aprilie. Comunitatea Europeană a anunţat şi ea un ajutor de 1,8 miliarde, Japonia - renunţînd la rezervele ei legate de contenciosul teritorial asupra Insulelor Kurile - a alocat de asemenea 1,82 miliarde, apoi SUA au revenit cu noi oferte. Ceilalţi parteneri din "grupul celor şapte" au adăugat şi ei contribuţia lor, ca şi instituţiile financiare internaţionale astfel că volumul total al ajutoarelor a căpătat repede proporţii impresionante. Dacă pînă în ajunul reuniunii ministeriale extraordinare a G-7 de la Tokio - 14-15 aprilie - se vorbea, prudent, de "peste 30 miliarde", la încheierea tuturor socotelilor s-a înregistrat o cifră uluitoare: 43,3 miliarde de dolari.

Faţă de "pachetul" similar de anul trecut, care totaliza 24 miliarde, progresul este simţitor. Mai ales ţinînd seama că doar o parte (se pare jumătate) din miliardele de atunci au fost, într-adevăr, scoase din pungile occidentale. La un moment dat, FMI a închis robinetele, deoarece ruşii - din cauza nesfîrşitelor lupte politice - nu fuseseră în stare să elaboreze un program de restructurare economică satisfăcător. Ceea ce a permis reacţionarilor de la Moscova să-i ironizeze pe occidentalii care promit (şi cer) mult, dar nu dau nimic sau, în orice caz, nu cît ar trebui. **"Încă un an de vorbărie despre ajutorul internaţional pentru reformele ruseşti - care n-ar trece dincolo de discuţii generale sau promisiuni fără acoperire - ar însemna o catastrofă, în sensul că pentru populaţia noastră asistenţa internaţională ar deveni un gest lipsit de conţinut"**, avertizase Boris Fiodorov, vice prim-ministrul rus însărcinat cu economia. "Poporul", a adăugat el, "era şi aşa sceptic".

Occidentul a înţeles mesajul şi a acţionat în consecinţă, cu atît mai mult cu cît din veşnicele confruntări ale preşedintelui Elţîn cu parlamentarii prindea contur spectrul unei restauraţii a comunismului sau, în orice caz, a dictaturii. Iar într-o asemenea eventualitate preţul ar fi fost mult mai mare. Astfel încît pînă şi FMI s-a decis să fie mai îngăduitor, instituind o nouă formă de împrumut, în condiţii mai

Lumea va fi într-o situaţie mult mai periculoasă dacă preşedintele Elţîn nu va rămîne", a declarat secretarul de stat Warren Christopher (aici între primul ministru K iichi Miyazawa şi ministrul de externe Andrei Kozîrev)

relaxate, destinată ţărilor "care au într-adevăr dificultăţi serioase"; pe acest canal vor fi dirijate 3 miliarde de dolari. Şi se ştie că atunci cînd FMI deschide drumul, ceilalţi donatori nu întîrzie.

Desigur, nu toate cele 43 miliarde înseamnă bani peşin. Vor fi reeşalonate datorii scadente în valoare de 15 miliarde, iar alte 6 miliarde vor constitui un fond de stabilizare a rublei. Creditele propriu-zise vor fi dirijate precis spre sectoare sensibile, cu mari posibilităţi de a deveni profitabile: industria energetică (domeniu repartizat Băncii Mondiale), întreprinderile mici şi mijlocii (BERD), ca şi spre distrugerea armelor nucleare, căreia, din motive lesne de înţeles, i se acordă o importanţă deosebită. Un fond special, care ar putea atinge 4 miliarde, urma să fie destinat privatizării marii industrii ruse; deocamdată nu s-au putut aduna aceşti bani, doar SUA angajîndu-se să contribuie cu 500 milioane.

Rolul hotărîtor, nu au uitat să sublinieze donatorii, revine totuşi ruşilor înşişi, care trebuie să investească şi ei partea lor, în muncă, voinţă politică şi calm social. **"În ultimă instanţă, ruşii sînt cei care pot să-şi facă propriile reforme să funcţioneze"**, arăta primul ministru nipon Kiichi Miyazawa. Comentatorii sînt de părere că - în Rusia şi nu numai acolo - nodul problemei constă în uzinele vechi, greoaie şi depăşite tehnologic, menţinute artificial în viaţă prin subvenţii şi credite pentru ca muncitorii lor să nu rămînă pe drumuri. Şomajul este astfel limitat, în schimb se emit mereu bani fără acoperire; de aici inflaţia ajunsă la 25 la sută lunar - deşi dl Elţîn se mîndreşte cu reducerea ei la 17%. Oricîtă asistenţă ar acorda străinătatea, stăpînirea inflaţiei este strict necesară şi ea implică, mai devreme sau mai tîrziu, concedieri în masă, cu inevitabile consecinţe sociale. Îi va acorda referendumul preşedintelui Elţîn suficientă autoritate pentru a le înfrunta? În ceea ce le priveşte, ţările din grupul celor şapte i-au acordat deja votul.

Alexandru ANTONESCU

Întîlnire Clinton - Miyazawa

Primul ministru nipon, Kiichi Miyazawa, va supune un pachet substanţial de stimulente economice, în valoare de 117 miliarde dolari, în cadrul primei sale întîlniri la nivel înalt cu noul preşedinte american, pachet pe care speră să-l prezinte ca pe un plan vizînd reducerea surplusului comercial al Japoniei.

Scurta sa vizită, de la mijlocul lunii aprilie, nu putea fi mai bine programată, consideră analiştii politici de la Agenţia Reuter. Miyazawa - a cărui popularitate este la un nivel scăzut record - are mare nevoie de o bună publicitate a acestei vizite pentru a-şi spori prestigiul.

Administraţia Clinton se pregăteşte pentru convorbiri dure în problema comerţului, îndeosebi după publicarea unor cifre care ilustrează că surplusul comercial global al Japoniei a atins un nivel record în perioada 1992-1993. Astfel, surplusul Japoniei numai în comerţul cu Statele Unite a crescut la 46,11 miliarde dolari faţă de 38,46 miliarde dolari în intervalul 1991-1992. "Primul ministru este conştient de argumentele puternice ale lui Bill Clinton şi se gîndeşte la toate măsurile posibile vizînd reducerea dezechilibrului comercial", a afirmat o oficialitate guvernamentală care pregăteşte întîlnirea Miyazawa-Clinton, adăugînd că premierul consideră că "noul pachet de măsuri economice pe care îl va prezenta la Washington va contribui la dezvoltarea economiei japoneze şi va conduce la importuri mai mari".

PARIS

Alt program, aceleași probleme

Dinu BUCȘAN

Nici nu s-a instalat bine în funcţie, că noul guvern francez s-a şi văzut confruntat cu un val de violenţă stradală. Aceasta are la origine folosirea imprudentă a armei de către reprezentanţii legii. Un poliţist, în timp ce interoga un tînăr zairez pentru furt, a încercat să-l sperie cu pistolul, dar arma s-a descărcat în capul tînărului, care a decedat pe loc. O zi mai tîrziu, un algerian de 17 ani a fost grav rănit de un poliţist aflat în stare de ebrietate, iar în alt loc un tînăr francez în vîrstă de 18 ani, surprins în timp ce încerca să fure, a fost ucis de un jandarm. În fine, a fost deschisă şi o anchetă pentru a fi determinate circumstanţele exacte în care un marocan toxicoman a decedat în celula unui comisariat de poliţie.

Cele trei gafe ale poliţiştilor, ulterior destituiţi şi puşi sub acuzare, au stîrnit violente demonstraţii de protest în cartierele defavorizate, locuite de imigranţi. Străzile au fost ocupate de protestatari, care au atacat forţele de ordine cu agresivitate, rănind 23 poliţişti, distrugînd maşini şi spărgînd vitrinele magazinelor.

Bineînţeles, guvernul s-a văzut obligat să-şi exprime fără ambiguităţi atitudinea intransigentă faţă de toţi cei ce încalcă legea şi hotărîrea de a face ca autoritatea statului să se extindă şi în "cartierele fierbinţi".

Pe fondul acestor acte de violenţă, primul ministru Edouard Balladur a prezentat în faţa Adunării Naţionale programul politic pentru următorii cinci ani, necesari "pentru a redresa ţara noastră". La o privire superficială, cele două momente ar părea fără legătură. Şi totuşi, această legătură există, ea constînd, de fapt, în moştenirea lăsată de socialişti, mai precis, în cele trei milioane de persoane (10,6 la sută din populaţia activă) afectate de şomaj. În majoritate tineri şi imigranţi, aceştia fără o situaţie, fără un loc de muncă stabil, alunecă foarte uşor pe panta spre fenomenul infracţional. Nu de puţine ori cu consecinţe tragice.

Sigur, nu numai şomajul poartă vina, dar conştient de situaţie şi pentru a lupta împotriva lui, "prioritate absolută" a guvernului său, premierul francez a prevăzut pentru perioada imediat următoare măsuri de urgenţă în favoarea construcţiei de locuinţe şi "ajutoare substanţiale şi rapide" în favoarea întreprinderilor mici şi mijlocii. "Trebuie să procedăm astfel ca şomajul, care va creşte inevitabil în acest an, să se stabilizeze la sfîrşitul lui 1993, ca după aceasta să poată începe o descreştere", a declarat Balladur. El a prevenit însă opinia publică cu privire la faptul că guvernul său "va fi obligat să ceară toate sacrificiile pentru a asigura redresarea".

Nu a fost uitat - nici nu putea fi - domeniul imigrării, premierul arătînd că "trebuie să se definească cu mai multă stricteţe condiţiile de intrare şi de şedere ale străinilor în Franţa", anunţînd, totodată, o reformă a codului naţionalităţii. Ceea ce va face, însă, să crească numărul nemulţumiţilor.

Fără îndoială, transpunerea în practică a măsurilor preconizate va cere timp, iar sacrificiile pe care guvernul va fi nevoit să le ceară - mai degrabă să le impună - vor accentua tensiunile, făcînd aplicarea politicii de reforme şi mai dificilă. Misiunea noului executiv, "de a călăuzi Franţa spre înnoire", se anunţă, deci, încă de pe acum, plină de obstacole.

MADRID

Socialismul la ananghie

Primele luni ale anului acesta au fost de bun augur pentru guvernul socialist spaniol, condus de Felipe Gonzalez.

Datele statistice publicate în acest răstimp au cuprins numai veşti proaste pentru economia şi societatea Spaniei: numărul şomerilor a crescut în luna martie cu 58 183 persoane, ţara avînd în prezent un total de 2,53 milioane de şomeri, ceea ce reprezintă un procent de 16,6 la sută din populaţia activă. La acestea se adaugă şi deficitul impresionant al balanţei conturilor curente şi devalorizările succesive ale pesetei, înregistrate în ultimele două luni ale anului trecut, şi bineînţeles tulburările sociale generate de puternica recesiune economică - Spania ocupă primul loc printre statele OECD în ceea ce priveşte numărul de ore de muncă pierdute din cauza grevelor. Coordonatele economice reprezintă doar unul din fronturile pe care este atacat partidul de guvernămînt, Partidul Socialist Muncitoresc Spaniol (PSMS).

Scandalurile de corupţie în care sînt implicaţi unii membri ai PSMS au clătinat însă serios poziţia partidului socialist şi au dus la scăderea credibilităţii acestuia şi implicit la o uzură a puterii. Un raport administrativ, alcătuit la cererea unui judecător al Tribunalului Suprem (cea mai înaltă instanţă penală spaniolă), dat publicităţii luna trecută, a relevat faptul că doi parlamentari socialişti au avut legături cu companiile Filesa şi Time Export care au încasat importante sume de bani - 8,5 milioane dolari - pentru studii ce nu au fost realizate niciodată, sume ce au fost canalizate către finanţarea campaniei electorale a partidului de guvernămînt în alegerile precedente.

Toate acestea au dus la izbucnirea unei puternice crize în cadrul partidului socialist, la care primul ministru Felipe Gonzalez, a reacţionat cerînd convocarea de alegeri parlamentare anticipate pentru 6 iunie, cu şase luni mai devreme faţă de expirarea mandatului actualilor guvernanţi. "Este o încercare de a atenua dezbaterile politice din Spania şi de a conferi noului guvern un mandat pentru a aplica politica economică de care ţara are nevoie într-un climat mai sobru". Decizia lui este însă interpretată ca o încercare de a salva partidul şi credibilitatea acestuia, atît de serios afectată în ultima vreme încît, potrivit sondajelor de opinie, preferinţele pentru PSMS ale celor chestionaţi au scăzut în mod alarmant, opoziţia conservatoare condusă de liderul Partidului Popular (PP), Jose Maria Azuar, ajungînd din urmă partidul de guvernămînt.

Filipe Gonzalez anunţă dizolvarea Parlamentului şi alegeri anticipate pentru 6 iunie, cu 6 luni mai devreme decît erau programate

Dreapta spaniolă se uită cu invidie la Franţa şi Italia şi speră ca socialismul din Spania să aibă aceeaşi soartă cu cel din aceste ţări, iar ţara lor să nu mai fie o "insulă socialistă" într-o Europă conservatoare.

Premierul Gonzalez este foarte îngrijorat de situaţia creată, el traversînd în prezent una din cele mai dificile perioade ale carierei sale politice, începută în clandestinitate, sub regimul generalului Franco, la debutul anilor '70. La 28 octombrie 1982 începe deceniul socialist al Spaniei; la şapte ani după moartea lui Franco în 1975, cînd ţara trece la democraţie după patruzeci de ani de dictatură, PSMS cîştigă alegerile parlamentare, reuşită repetată şi în 1986 şi în 1989. Dacă la alegerile din 1982, partidul socialist obţinea 202 locuri de deputaţi cu 50 la sută din voturi şi 10 milioane de sufragii, iar la următoarele obţinea tot o majoritate, dar din ce în ce mai restrînsă, în prezent ocupînd 175 din cele 350 de locuri din Parlament, la viitoarele alegeri PSMS este în pericol să piardă 27 din aceste locuri, pierzînd astfel majoritatea absolută şi deci dreptul de a forma guvernul de coloratură socialistă.

În acest context de puternice frămîntări politice şi de slăbire a stîngii, opoziţia critică tot mai virulent activitatea guvernului respingînd orice decizie economică a acestuia. Sindicatele, total nemulţumite de programul de austeritate al partidului de guvernămînt, îşi exprimă regretul că l-au sprijinit pe Felipe Gonzalez pentru a deveni liderul PSMS, estimînd că deceniul de guvernare socialistă a fost total nereuşit, iar politica dusă de acest guvern a dus la "marasmul economic, în absenţa unui program serios la nivel microeconomic", drept pentru care au ajuns la un total dezacord cu hotărîrile guvernului. În sînul partidului există o dezbinare între cei care doresc să menţină politici socialiste tradiţionaliste - aripa conservatoare şi cei aliaţi lui Gonzalez care doresc o economie de piaţă şi reforme sociale.

Pus în faţa acestor realităţi politice şi sociale, Felipe Gonzalez îşi punea foarte serios problema, la sfîrşitul anului trecut, a retragerii sale din viaţa politică, numai că îndelungata sa experienţă şi popularitate, de care se bucură încă în rîndurile populaţiei, îl fac indispensabil pentru socialişti. El mai are încă resurse să relanseze partidul, bineînţeles dacă va putea depăşi mulţimea de obstacole care-i stau în cale.

Ileana IORDACHE

Henri Zalis

O.N.U. - PE PICIOR DE RĂZBOI

Marea dilemă

Odată încheiată disputa Est-Vest, securitatea internaţională a intrat într-o fază moartă. Echilibrul regional pare să devină un proces în afara ingerinţei stabilizatoare a marilor puteri. Rivalitatea este un alt ordin şi ea se exercită difuz, insidios, combinat, între sectoare ale aceleiaşi populaţii sau între etnii învecinate. Secolul se dovedeşte, înspre final, contestat şi contestînd reprezentările clasice de civilizaţie. Structuri etatiste se dizolvă, altele par mînuite de un păpuşar nedibaci, de unde şi aspectul imediat: operaţii electorale frauduloase, populaţii silite să ia calea exilului (refugiului), lumea urbană se întoarce la ţară, democraţia nu se consolidează, dimpotrivă, suportă asaltul rasismului, al terorismului, al disparităţilor economice stridente.

Sîntem, oare, mulţumiţi să privim pasivi şirul de ambiguităţi proliferînd periculos? Hotărît, nu! Organizaţia Naţiunilor Unite face în acest moment un efort extraordinar să-şi asume o situaţie de mare gravitate:

Am explicat într-un articol anterior cîteva din răspunsurile şi condiţionările onusiene la politica globală ce se impune.

Revin spre a preciza acele aspecte de natură să contureze experienţe în curs, cu valoare de destin.

S-a spus şi nu fără dreptate că ONU are de făcut faţă celui mai dificil examen din existenţa sa: să menţină pacea în cel mai diseminat focar de conflicte cunoscut pînă în prezent pe plan mondial. Conduita practică a operaţiunilor reclamă o diversificare fără precedent la două nivele: la cel logistic şi la cel al efectivelor. ONU este angajat azi în fosta Iugoslavie cu aproape 14.500 de oameni, în Cambodgia cu 18.000, în podişul Golan, la graniţa nordică a Israelului cu Siria, în Caşmir, în Irak-Kuweit, în Cipru, în Sahara occidentală, în Somalia, Salvador şi în Angola. În total costul depăşeşte patru miliarde dolari. O misiune în care se contopesc speranţa, ingeniozitatea, abnegaţia, simţul de adaptare. De ce mijloace dispune forul mondial nu mai e nevoie să precizez. Mult sub necesar. Nici măcar cotizaţiile anuale nu sînt achitate, suficient de multe state au restanţe; cît priveşte contribuţiile voluntare, acestea revin **mereu** celor şase-şapte mari naţiuni graţie cărora se exercită responsabilităţile.

Maniera frapantă în care rezoluţiile ONU devin sau nu devin realitate pune în discuţie principiul autorităţii unei organizaţii ce datorează enorm democratizării relaţiilor internaţionale. Cîtă vreme mandatul Adunării Generale a depins de poziţii sistematic anti-occidentale, cooperarea a atîrnat de un fir de păr. Puţin a lipsit ca, la un moment dat, exasperate, unele state să părăsească Naţiunile Unite. Dar la un ansamblu de 170 de membri nu totul decurge normal. În Consiliul de Securitate nu sînt reprezentate mari comunităţi precum cele din India şi Brazilia, ca să nu vorbim de absenţa, încă şi mai discutabilă, a Germaniei şi Japoniei, naţiuni dintre cele mai reprezentative, avînd şi atuul unei economii prospere şi micilor industrii foarte avansate.

Secretarul general, Boutros Boutros Ghali este conştient că dezechilibrul Nord-Sud este prea important ca să nu devină şi nociv. Marginalizarea politică a lumii a treia, poate datorată şi insuficienţei prezente în materie de componente, a acelor ţări cu mandat exponenţial (le-am amintit cu deosebire pe cele care vor fi chemate într-un Consiliu de Securitate regîndit echitabil), evocă o reformă a cărei scadenţă se apropie.

Organizaţia Naţiunilor Unite are de soluţionat nu doar o criză financiară, ea însăşi nu fără raport cu încetarea războiului rece. ONU îşi datorează sieşi ieşirea din paralizie; diagnosticul, odată stabilit, rămîne ca cercurile interesate să aplice şi medicaţia specifică. În cazul nostru reţeta esenţială este una politică. Fără voinţa de a vindeca zonele de conflict pe cale politică*) şi nicidecum **numai** militară, nimic nu va fi luat în serios. Mai ales acolo unde, aplicîndu-se soluţii militare, conflictul continuă (fie făţiş, fie disimulat) profilîndu-se, ca în Angola, Somalia, Sudan, Cambodgia şi îndeosebi Iugoslavia, riscul repercutării deciziilor explozive asupra vecinilor direct implicaţi.

*) O întrebare persistă: ce este de făcut în cazul statelor bănuite că practică terorismul ca **politică de stat**. Am în vedere Iranul şi Libia. Soluţia cu aspect umanitar sună absolut inadecvată. Nici simpla mustrare diplomatică nu are sorţi de reuşită.

Intenţia Statelor Unite de a iniţia o blocadă petrolieră a Libiei ar căpăta putere de exemplu dacă ar fi pusă riguros în practică.

DALAI LAMA

Tenzin Gyatso, al XIV-lea Dalai Lama, trăieşte în exil în staţiunea himalayană Dharamasala din statul Himachal Pradesh, situat în nordul Indiei. Conducătorul spiritual al budiştilor tibetani şi-a părăsit ţara natală în urma răscoalei eşuate din 1959, fiind urmat şi sprijinit de peste 100 000 de credincioşi. Este laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1989 şi un luptător recunoscut pentru drepturile omului, reconcilierea mondială şi protecţia mediului înconjurător. De mai mulţi ani conduce un guvern-fantomă care se pronunţă pentru independenţa Tibetului, dar nerecunoscut de liderii comunişti de la Beijing.

Tenzin Gyatso, al XIV-lea Dalai Lama, conducătorul spiritual al comunităţii tibetane

"NU ESTE LOC DE TOCMEALĂ"

Pe 10 martie a.c., în oraşul Lhasa, capitala provinciei Tibet, au avut loc ceremonii care să marcheze a 34-a aniversare a revoltelor populare din 1959 împotriva conducerii chineze. Organizaţiile internaţionale pentru apărarea drepturilor omului au emis o serie de rapoarte în care se afirmă că cel puţin 18 persoane au fost arestate în cursul unor confruntări cu poliţia. Numărul deţinuţilor pentru violări sub diferite forme se ridică, potrivit aceloraşi rapoarte, la peste o mie, consideraţi "prizonieri de conştiinţă". Cu acel prilej, Dalai Lama s-a arătat dispus să renunţe la politica sa în cazul în care China se retrage din Tibet şi acesta îşi recîştigă libertatea. El a propus o serie de contacte directe, încercînd să ajungă la un compromis faţă de condiţiile impuse de Beijing.

China a anexat Tibetul în anii '50 şi a folosit armata pentru a înăbuşi răscoala din 1959, care, potrivit estimărilor, a costat viaţa a circa 80 000 de tibetani. De atunci, această regiune din extremitatea vestică este reclamată ca "o parte inalienabilă a teritoriului chinez". Raidi, preşedintele Comitetului de Stat al Congresului Poporului din Tibet, autoritatea locală care pune în aplicare politica Beijingului, a declarat, tot în martie, că "nu sînt nici baze comune, nici o atmosferă apropiată pentru negocieri", respingînd astfel posibilitatea ţinerii unor convorbiri asupra statutului Tibetului. Potrivit declaraţiei sale, făcută la o conferinţă de presă la Beijing, China nu ar putea avea negocieri cu Dalai Lama, deoarece acesta "continuă să pledeze pentru un stat tibetan liber". Raidi a încercat să minimalizeze aspectele situaţiei, răspunzînd ziariştilor că "există, cîteodată, o mînă de oameni care încearcă să instige la dezordine şi să tulbure ordinea publică", dar aceştia "nu vor

reuşi în eforturile lor". Liderul pro-comunist a reiterat poziţia intransigentă a autorităţilor centrale, concluzia sa fiind că "nu este loc de tocmeală".

Rezistenţa pe care o conduce Dalai Lama în favoarea independenţei Tibetului şi acuzaţiile potrivit cărora provincia sa natală a fost transformată într-o "ladă de gunoi", inclusiv pentru deşeuri nucleare, sînt privite la Beijing ca activităţi ostile, de "scindare a patriei". Conducătorul spiritual al tibetanilor este blamat pentru opoziţia pe care o exercită în exil, aceasta creînd unele animozităţi chiar şi în relaţiile bilaterale dintre India şi China. Responsabilitatea pentru absenţa unor convorbiri privind statutul politic al provinciei este pusă pe seama aceleiaşi persoane, continuu acuzată de părăsirea ţării şi, provocarea unor tulburări cu caracter etnic şi religios.

Prima condiţie pe care o pun liderii de la Beijing este revenirea lui Dalai Lama în Tibetul chinezesc şi abandonarea campaniei sale în favoarea unui stat liber în platoul himalayan. Potrivit analiştilor politici, condiţia este inacceptabilă, deoarece ea distruge fondul problemei şi lasă agenda de lucru a unor prezumtive convorbiri goală de conţinut. Contactele directe sînt, astfel,

Raidi, liderul pro-comunist al provinciei Tibet.

practic imposibile, deoarece nu ar mai avea un obiect de negociere.

În repetate rînduri, liderul budist şi-a ridicat vocea împotriva pericolului ca tibetanii să fie reduşi la o minoritate în propria lor ţară şi să-şi piardă identitatea naţională şi tradiţiile culturale şi religioase, datorită practicii susţinute a guvernului chinez de implantare în aşezările umane a unor populaţii aduse din alte regiuni. "Agresiunea demografică asupra Tibetului printr-o politică a transferului de populaţie continuă fără abatere, ducînd la marginalizarea poporului tibetan şi la asimilarea modului de viaţă tibetan în şuvoiul chinezesc", a atras atenţia Dalai Lama. Recenta decizie a guvernului Chinei de a desemna regiunea Tibet drept "zonă economică specială", ceea ce semnifică includerea în programele de reformă şi mo-dernizare la scară naţională, capabilă să imprime o dezvoltare economică şi socială accelerată, a fost apreciată ca "binevenită în principiu". Într-un comunicat dat publicităţii în capitala Indiei, New Delhi, unde există un oficiu de reprezentare al budiştilor din Tibet, se exprimă însă şi unele îndoieli în legătură cu aceste programe. Avînd în vedere posibilul "impact pe termen lung al noii politici chineze asupra continuităţii identităţii culturale a poporului tibetan", Dalai Lama s-a referit din nou la pericolul "intensificării transferului de chinezi în Tibet".

Recent, într-un alt comunicat, difuzat pe aceleaşi canale, şeful comunităţii tibetane şi-a reînnoit oferta de a avea convorbiri necondiţionate cu guvernul de la Beijing, pe calea rezolvării disputei asupra patriei sale natale. Aflat în statul Sikkin din nordestul Indiei, învecinat cu Tibetul cu care împarte aceeaşi moştenire culturală şi religioasă, laureatul Premiului Nobel pentru Pace din 1989 a avut o intervenţie mai generală, cerînd regimului comunist chinez "să ia notă de prăbuşirea comunismului în fosta Uniune Sovietică şi în Europa de Est şi să oprească abuzurile la adresa drepturilor omului". În ultimul timp, au fost relativ dese încercările lui Dalai Lama de a-şi trimite emisarii la Beijing, pentru a-i netezi calea spre "un dialog sincer, constructiv şi substanţial", dar eforturile sale au fost zădărnicite de refuzurile voalate şi formal motivate primite din capitala Chinei. În faţa reporterilor, el a declarat că liderii comunişti "au dat greş suprimînd complet mişcarea prodemocratică, în ciuda ultimilor ani de deschidere economică". După opinia sa, "tinerii chinezi aspiră încă la drepturi democratice şi la un sistem bazat pe demnitatea umană".

Cristian MOANŢĂ

Ţărani tibetani

PIRATERIA REÎNVIE

În strîmtoarea Malacca, locul unde se întîlnesc două oceane - Pacific şi Indian - şi două lumi - bogăţia Singaporelui şi sărăcia insulelor indoneziene - teama marinarilor se numeşte de sute de ani pirateria.

Astăzi, piraţii circulă pe calea apelor în bărci cu motor foarte rapide, dotate cu aparate de emisie-recepţie, înarmaţi cu revolvere, puşti sau cuţite.

Pericolul pentru cele aproximativ 2.000 de nave şi vapoare comerciale care traversează zilnic zona este imens. Libertatea de acţiune le este asigurată piraţilor de mulţimea insulelor şi insuliţelor indoneziene, iar ascunzătoarea ideală - insula Bintan, un adevărat paradis tropical al pădurilor de palmieri.

"Llyod's List International", cotidian al armatorilor şi căpitanilor maritimi, a introdus deja în paginile sale o rubrică permanentă: "Piracy". Aproape zilnic apar relatări despre atacuri ale piraţilor moderni. Localizarea cea mai des întîlnită - strîmtoarea Malacca. Aici piraţii funcţionează ca un fel de "vamă": orice navă care vrea să treacă trebuie să plătească; media se ridică la suma de 10.000 de dolari.

Experţi din Singapore, Kuala Lumpur şi Manila au înregistrat anul acesta 300 de delicte de piraterie, iar pînă la sfîrşitul anului se estimează ca numărul acestora să ajungă la 400. Pierderile provocate se ridică la miliarde.

Insă piraţii nu se rezumă doar la furturi. Cel mai recent raport al Biroului Maritim Internaţional din Londra relatează date concrete în legătură cu criminalitatea organizată a piraţilor.

• În februarie au fost omorîţi 2 marinari greci, electricianul de bord şi unul dintre ofiţerii navei liberiene de 30.000 de tone "Anond", care se afla în reparaţii, la Rio de Janeiro.

• În august, nava de transport "Sprintstar" a fost atacată de 24 de piraţi. Primul ofiţer a fost ucis şi aruncat peste bord, iar marfa, în valoare de 3 milioane, a fost furată.

• În decembrie, piraţii i-au ucis pe căpitanul şi primul ofiţer ai navei daneze "Baltimar Zephyr", pe coastele Sumatrei.

Piraţii îşi găsesc adăpostul în locuinţele din apropierea ţărmului

Sistemul de organizare al piraţilor se aseamănă cu cel al mafiei. În porturile braziliene Don Santos şi Rio de Janeiro, de exemplu, piraţii pradă urcîndu-se la bord cu lista încărcăturii navei. Una dintre cele mai importante reţele de informaţii stabileşte legătura între Jakarta, Taipei şi Singapore; prin utilizarea fax-ului şi telefonului, piraţii schimbă informaţii despre traseele navelor, încărcăturile şi obiectele de

valoare aflate la bord. Informaţiile sînt culese de la lucrătorii din docuri şi angajaţii portuari corupţi. Reţeaua informativă se întinde în Taipei, Manila, Singapore, Bangkok şi Jakarta. Jafurile sînt acoperite de poliţişti corupţi, care au descoperit în existenţa piraţilor o sursă inepuizabilă de bani.

Pe de altă parte, ei posedă un sistem de reintroducere în circulaţie a "dolarilor mării" (asemănător cu cel al "cartelelor drogurilor") care le facilitează "spălarea" cu ajutorul băncilor din Hong Kong a 2-3 milioane de dolari, doar în cîteva ore.

Teoretic, atacurile piraţilor nu pot fi stopate. Căpitanul Gerhard Braun afirmă că singura atitudine care poate fi adoptată este păstrarea calmului şi ascultarea.lar sfatul lapidar al poliţiei portuare din Singapore adresat marinarilor :"Cel mai bine este să aveţi mereu 500 de dolari în seif, în cazul în care vin piraţii, şi să-i lăsaţi să jefuiască!"

Uniunea Armatorilor din Bianco a apelat la ONU pentru a se angaja militar în lupta împotriva piraţilor, inclusiv prin trimiterea în strîmtoarea Malacca a trupelor "îngerii albaştri", precum şi a unor patrule maritime de supraveghere şi elicoptere echipate cu rachete

Cei ce practică iahtingul în zonă sînt obligaţi să se ferească de tirul piraţilor

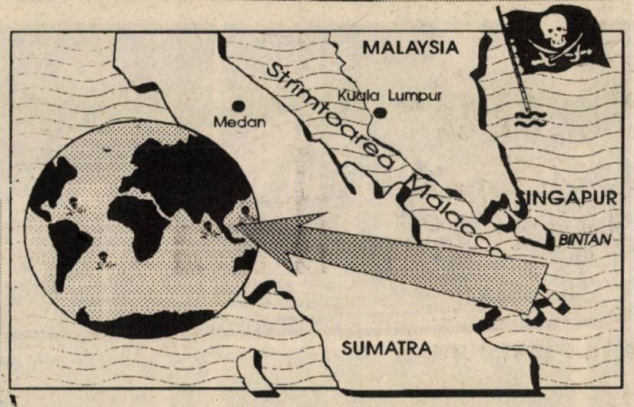

Piraţii cutreieră oceanul înarmaţi pînă în dinţi

România - scenarii de piraterie

Nici România nu a scăpat neatinsă de acest fenomen aflat în plin... modernism. Astfel, nava "Bîrlad", de 33.000 tone, a fost atacată de piraţi în apropiere de Hong Kong, în afara apelor teritoriale ale coloniei. Avînd la bord cîte 20 de oameni, trei vase pescăreşti au urmărit, ca după un scenariu cu Erol Flynn, nava aflată sub pavilion românesc. "Modest", echipajul nu a cerut ajutor - arăta Departamentul Marinei din Hong Kong - relatînd incidentul abia a doua zi, dimineaţă, cînd s-a aflat că un vas pirat a tras chiar asupra navei fără a face, însă, victime. Aşadar, nu este exclus să auzim de noi atacuri piratereşti asupra navelor noastre, chiar dacă tindem către secolul XXI.

JAPONIA

de la politica industrialã la cea tehnologicã

Miracolul nipon. S-a vorbit şi se vorbeşte, încă, de performanţa insulelor de la soare-răsare care, lipsite de resursele naturale ce au stat la baza dezvoltării vertiginoase a cîtorva ţări occidentale, ori care fac dintr-o serie de state aflate în cealaltă emisferă geopolitică potenţiali candidaţi la intrarea în clubul naţiunilor avansate, şi-au propulsat economia la vîrf. Ce a determinat performanţa Japoniei? Am ales, pentru cititorii noştri, un interesant studiu pe această temă, semnat de Michael Ehrke în trimestrialul "VJB - Probleme der internationalen Zusamenarbeit" nr.131/1993, din care redăm largi extrase, el dezvăluind aspecte mai puţin cunoscute, îndeosebi ale politicii economice promovate, ce a permis plasarea, pe termen lung, în plutonul fruntaş.

Ministerul industriei şi comerţului internaţional - iniţiator al miracolului economic?

Una din lucrările clasice de analiză privitoare la Japonia, respectiv cartea lui Chalmers Johnson intitulată "Ministry of International Trade and Industry", relevă că între această ţară şi societăţile industriale occidentale există o diferenţă fundamentală de orientare: ea rezidă în rolul activ al statului, care în Japonia nu se mulţumeşte cu întreprinderea unor acţiuni de reglare a pieţei, ci se implică în însăşi activitatea acesteia

modelînd-o potrivit priorităţilor stabilite pe cale politică. Johnson se referă, deci, la două categorii distincte, funcţie de aceste atribuţii ale statului: "regulatory state" - în Vest, şi "developmental state" în Japonia. Astfel, aşa cum arată el, dezvoltarea economică în această ţară nu constituie rezultatul unor tranzacţii spontane ale unor actori independenţi, ci al unui scop conştient urmărit de către statul care obligă participanţii la activităţile de piaţă să se plieze voinţei sale. "Administrative guidance" (îndrumare administrativă-n.r.) este cuvîntul-cheie ce caracterizează politica economică a Japoniei, o politică ce se deosebeşte, în egală măsură, atît de experimentele nipone de economie planificată ce au avut loc înainte de cel de-al doilea război mondial, cît şi de modelul de ordine liberală.

Lucrarea lui Johnson a constituit modelul folosit pentru alte analize privitoare la Japonia. Ar fi de menţionat, aici, mai ales studiul dnei Marie Anchordoguy asupra dezvoltării industriei nipone a computerelor, în care se subliniază rolul central jucat de Ministerul industriei şi comerţului internaţional. Ridicarea unei industrii a computerelor a reprezentat, de la sfîrşitul anilor '50, un scop politic al ministerului menţionat. Pentru a realiza o contrapondere la singurul actor existent la vremea aceea pe piaţa Japoniei, IBM Japan, Ministerul industriei şi comerţului internaţional a ales şase întreprinderi din ramura electricităţii şi telecomunicaţiilor, impunîndu-le să se ocupe de producţia computerelor şi promovarea dezvoltării acestui sector. Constrîngerea a fost însoţită, sistematic, de stimulente: facilităţi fiscale, condiţii preferenţiale de finanţare şi acordarea de subvenţii directe; crearea unei societăţi cu caracter mixt (capital de stat şi privat) de Computer-Leasing, care a preluat riscul activităţilor pe piaţă al celor şase întreprinderi; protejarea selectivă a pieţei nipone împotriva importurilor; atragerea investiţiilor străine directe şi a transferului de tehnologie; şi, nu în ultimul rînd, acţiuni de cooperare cu capital mixt (de stat şi privat) în domeniul cercetării, puse în corelaţie cu eforturile celorlalte întreprinderi şi orientate pe direcţiile avizate de Ministerul industriei şi comerţului internaţional...

Politica industrială şi succesul în competiţie

De ce o politică industrială care a eşuat în alte regiuni ale lumii s-a dovedit a fi o reuşită în Japonia? Sînt posibile, aici, diverse interpretări. S-ar putea, astfel, afirma că succesul economic al ţării nu se află într-o relaţie de cauzalitate cu politica Minis-terului industriei şi comerţului internaţional, că ar fi intervenit în pofida şi nu ca urmare a orientărilor economice promovate de stat... Argumentele aduse pe acest plan nu infirmă, însă, valoarea de pilon, în obţinerea miracolului economic, a politicii industriale... Caracteristic pentru politica industrială niponă nu a fost infailibilitatea, ci flexibitatea, capacitatea ei de a reacţiona rapid la greşelile comise. Nimeni nu afirmă că alţi factori ar fi irelevanţi pentru reuşita economică. Totuşi, posibilităţile de acţiune ale Japoniei nu au fost împiedicate prin politica sa industrială ci, dimpotrivă, întărite în mod dinamic... iar dezvoltarea industrială a ţării a fost determinată prin orientări economice statale.

Două "salturi" ale dezvoltării au fost instrumentate de către stat: mai întîi refacerea industriei după cel de-al doilea război mondial, respectiv a ramurilor petrochimiei, chimiei şi industriei constructoare de maşini în anii '50 şi '60. Această activitate îşi găseşte paralela în multe alte state (de exemplu Coreea de Sud, Brazilia). Pentru cel de-al doilea "salt", nu mai poate fi, însă, găsită această similitudine. El reprezintă trecerea de la o dezvoltare bazată pe industria grea la una concentrată, în anii '70, asupra promovării industriei legate de progresul ştiinţific. În aceasta constă, de fapt, meritul iniţial al Ministerului industriei şi comerţului internaţional, ca promotor al unei noi politici adoptate, pe de-o parte, realităţilor din lumea contemporană, pe de alta - posibilităţilor Japoniei de a oferi propriul răspuns la circumstanţele intervenite, precum prima criză a petrolului... Strategia ministerului menţionat a fost nu de a cultiva un "campion naţional", deci de a alege o întreprindere spre care să-şi îndrepte atenţia şi disponibilităţile, ci mai multe, sporindu-le constant numărul şi stimulîndu-le la o intensă competiţie reciprocă...

Politica tehnologiilor de vîrf

Ministerul industriei şi comerţului internaţional, care deţinea controlul, în deceniile postbelice, asupra transferului de tehnologie, a fost în măsură să întărească permanent poziţia de negociator a întreprinderilor japoneze pe piaţa ofertei în acest domeniu. Modelul de organizare al întreprinderilor nipone (continuitatea ocupării forţei de muncă, inclusiv a celei înalt calificate, a folosirii potenţialului managerial, acceptarea, fără ezitări, de către salariaţi, a noului, diminuarea riscurilor pe calea coordonării strategiilor dezvoltate de întreprinderi) a facilitat absorbirea rapidă şi cu eficienţă a tehnologiilor de vîrf, adaptarea, la acestea, a echipamentelor nipone, îmbunătăţirea lor şi, desigur, crearea unor capacităţi proprii de cercetare... Accentul pus de stat se deplasează, în consecinţă, asupra domeniului cercetării. Stimularea acesteia primeşte, de asemenea, o altă caracteristică decît o avea în tradiţionalele proiecte de cooperare ale Ministerului industriei şi comerţului internaţional: nu mai este vorba acum de captarea energiei întreprinderilor şi concentrarea acesteia spre atingerea unui ţel dat ci de utilizarea cercetării pentru explorarea domeniului propice aplicării inovaţiilor potenţiale... Cota-parte din produsul social alocată de Japonia cercetării şi dezvoltării se ridică, prin valoarea sa de 2,79 la sută, la nivelul ţărilor industriale occidentale (SUA: 2,74 la sută, Germania: 2,69 la sută). În ceea ce priveşte, însă, cercetarea fundamentală, cheltuielile nipone se află sensibil sub cele practicate de Germania (0,56 la sută) şi SUA (0,34 la sută).

Nu este exclus ca şi în viitor Japonia să menţină discrepanţa între investiţiile pentru cercetarea cu efecte nemijlocit practice şi cele destinate cercetării fundamentale, date fiind, în ceea ce priveşte primul sector, posibilităţile de comercializare imediată, iar relativ la al doilea, riscurile multiple legate de o circulaţie mai puţin supusă restricţiilor protecţioniste a rezultatelor obţinute în institutele şi universităţile occidentale... Este posibil, de asemenea, ca politica în domeniul cercetării promovată de Japonia să se apropie, pe acest plan, de un model dominant, la ora actuală, în ţările industriale occidentale, respectiv mixajul între cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă şi dezvoltarea producţiei. Aceasta ar însemna ca participarea statului la cercetare şi dezvoltare, din punct de vedere al mărimii sumelor alocate, să crească, iar îndrumarea practicată de stat în această direcţie să fie, mai degrabă, restrînsă...

În ţările industriale dezvoltate, priorităţile în domeniul cercetării fundamentale sînt (făcînd abstracţie de diferitele ponderi pe care le deţine cercetarea militară) foarte asemănătoare: microelectronica, telecomunicaţiile, zborurile spaţiale, biotehnologiile şi noile materiale. Sincronizarea internaţională a cercetării fundamentale în faza-pilot conferă politicii de cercetare promovate de ţările industrializate - şi Japonia nu constituie o excepţie - caracterul unei acţiuni care se îndeplineşte, practic, de la sine. Decizii corespunzătoare structurează dinainte, în linii mari, domeniul viitoarelor inovaţii şi dau astfel un semnal: întreprinderile pot să-şi concentreze eforturile în sfera cercetării şi dezvoltării domeniilor vizate de politica promovată de stat...

Se pune, însă, şi aici problema - cît de flexibil şi rapid se poate acţiona pentru contracararea unor erori, inerente, de decizie. În comparaţie cu ţările occidentale industrializate, Japonia dispune de un mare avantaj, dar şi de un considerabil dezavantaj. Avantajul constă în existenţa unei reţele, strîns împletite, a instituţiilor de stat, private şi intermediare, care joacă un rol de mediere, moderator, între factorii din administraţie, politică, ştiinţă, economie privată, sindicate, ca şi în existenţa unei structuri industriale bine definite în sine, prin care pot fi difuzate rapid, în întregul sistem, noutăţile de cercetare. Fiind, astfel, facilitată şi obţinerea consensului în cadrul industriei, ca şi între elitele din administraţie, politică, ştiinţă şi economie. Pericolul ca statul - potrivit modelului de logică a subvenţiilor din ţările occidentale industrializate - să-şi menţină, împotriva raţiunilor economice, opţiunile spre orientări costisitoare de dezvoltare, deoarece anumite întreprinderi şi ramuri exercită presiuni de ordin politic, este în Japonia redus. Totuşi, reversul obţinerii în mod rapid şi efectiv al consensului în cadrul elitelor şi între elite constă în excluderea forţelor şi intereselor neintegrate în acest sistem complex de decizie. Sistemul este flexibil, dar etanş. Ceea ce este tangent logicii de funcţionare a sistemului de decizie este luat în considerare ori prea tîrziu, ori deloc. Un exemplu concludent al acestei situaţii îl constituie strategia niponă în domeniul centralelor nucleare. În Europa şi SUA diminuarea activităţii de construire a acestora nu s-a întîmplat ca urmare a actului de reflecţie politic, administrativ ori industrial, ci s-a datorat presiunii exercitate de societate asupra centrelor de decizie economico-tehnologică. În Japonia, spre deosebire de sistemul consensului instituit între elite, această "societate civilă" este mai degrabă slab dezvoltată. Flexibilitatea extremă în detaliu şi inerţia de neînduplecat din structurile fundamentale ale societăţii se condiţionează reciproc în această ţară.

Traducere şi adaptare
Vasile CRIŞU

MĂRTURIILE UNUI SPION DIN EST ÎN FRANȚA

ARMIN RIECKER,

47 ani, fiu de ţărani, credincios comunismului. Cu zidul, totul s-a prăbuşit. Un singur remediu: să vorbească. Fostul spion est-german a povestit cum RDG finanţa PCF. Acum, el spune totul: recrutarea sa, formarea la Moscova, misiunile, contactele cu oameni politici francezi, iluziile şi ranchiunele.

În 1970, Armin Riecker participă în uniformă la o misiune diplomatică în Congo-Brazzaville. Începutul unei bogate cariere.

1

"Pentru ce am decis să vorbesc"

ASCULTĂ, ÎNŢELEGE ŞI PRINDE, aceasta era deviza unui poliţist-spion est-german.

O deviză din care Armin Riecker îşi făcuse o **regulă de viaţă.**

Privirea îi alunecă pe plantele anemice care decorează pervazul ferestrei: ele nu mai au culoare; jos, de-a lungul unui teren întins şi murdar, trabanturi aliniate precum jucăriile unui copil cuminte. Armin Riecker locuieşte aici, la periferia Leipzigului, la trei ore distanţă de Berlin; calviţia sa înnăscută şi ridurile timpurii spun destul despre aerul apăsător de deasupra oraşului, propice axfisiei.

Înainte de "revoluţia" din noiembrie 1989, Armin lucra ca agent de informaţii, poliţist, asemenea multora dintre compatrioţii săi.

Douăzeci şi unu de ani în partid, dintre care nouăsprezece în serviciul armatei naţionale populare: în aceste timpuri de profunde răsturnări, acest bărbat de 47 de ani trăieşte un trecut inco-

1974. Dineu oficial în Berlinul de Est: Armin Riecker (în spate) înnoadă legături cu Edgar Faure, preşedinte al Adunării.

mod. Atît de apăsător încît a ales transparenţa, cuvîntul. Da, el a lucrat pentru STASI, omnipotenta şi omniprezenta poliţie secretă, sinistrul Minister al Securităţii Statului (Ministerium für die Staatssicherheit); da, el a "servit" la Paris, ataşat militar la ambasada RDG...

"În regatul dosarelor şi al delaţiunii eu eram un pion". Te prind, te denunţ, acestea erau după Armin Riecker verbele cele mai bine conjugate. Pretutindeni: în facultăţi, în uzine, în cazărmi. Universul era un teanc de dosare încărcate cu istorie poliţistă: 2,5 km de arhivă numai în oraşul Leipzig (a doua din RDG), numeroase casete, scrisori confiscate, fotografii. Dar Armin, devotat şi loial, fixează cu ochiul său albastru fereastra bucătăriei.

Camaradul Riecker debarcă la Paris în 1975. "Atunci, spune el, ştiam deja cîte servicii de informaţii sînt atinse de schizofrenie." Franţa nu recunoştea armata est-germană, aşa încît el a trecut pentru a doua oară drept secretar de ambasadă. Era convins totuşi că francezii îl ştiau militar. Nu s-a afişat în uniformă în timpul vizitei oficiale în Congo-Brazzaville, cu cinci ani în urmă, şi sub adevărata sa identitate? Nu a fost atunci fotografiat, identificat, fişat?

Această nominalizare este o recompensă. Armin Riecker a făcut dovada aptitudinilor sale. Şi se simte gata să se supună orbeşte superiorului său, ambasadorul Joseph Scholz, un personaj aureolat de trecutul său de partizan, de luptător în Rezistenţă şi veteran al războiului din Spania. Armin pregăteşte discursurile "idolului" său, examinează toate rapoartele care pleacă pentru Berlinul de Est, conduce prin capitală pe membrii Partidului comunist aflaţi în vizită. "Relaţiile cu PCF nu constituie specificul domeniului meu, spune el. Dar eu frecventez recepţiile din Place Colonel Fabien şi dineurile primăriilor comuniste de la periferia pariziană."

Într-o zi a anului 1979 el are misiunea să remită o valijoară grilui Gaston Plissonnier, un stîlp al partidului prieten. În numele solidarităţii. Cîţi bani conţinea? Militarul Riecker nu i-a numărat. În meseria sa discreţia este cel mai sigur mijloc de apărare. Dar astăzi el ştie. Ştie că aceste devize RDG le-a strîns din vînzarea de arme, de tunuri şi praf de puşcă către ţările arabe, africane şi latino-americane, indiferent de culoarea politică. "Am servit o cauză criminală, scăpă el, nomenclatura de partid s-a îngrăşat pe seama celor mai dăunătoare traficuri de arme."

Armin nu are nici Datcia, nici cont în bancă, nici amintiri de vacanţă chinezească, ci doar un trabant, un apartament şi o familie.

"Eşti comunist, suspină Armin, eşti pur, eşti internaţionalist... Şi ei au traficat cu lumea întreagă." El adaugă: "Honecker a făcut 12 ani de închisoare la nazişti. Cum să-ţi închipui că el va aluneca astfel?" Este ca şi cum bunul Dumnezeu însuşi ar deveni criminal..."

(continuare în nr. viitor)

Traducere şi adaptare de Mariana PARASCHIV

Europa de Est sprijină "Radio Libertatea" și "Europa Liberă"

Nu toate ţările din fostul bloc sovietic sînt preocupate de perspectiva închiderii posturilor "Radio Libertatea" şi "Europa Liberă". **Vladimir Meciar,** *liderul slovac, a fost chiar critic la adresa REL*

Petre Vulcănescu , Brăila. Revenim cu date de ultimă oră privind cele două posturi de radio fondate în SUA - "Radio Europa Liberă" şi "Radio Libertatea" - care au difuzat emisiuni în ţările comuniste în perioada războiului rece. Reuter transmite că Europa de Est a manifestat sprijin faţă de aceste posturi, ameninţate de dispariţie; numeroşi ascultători din această parte a lumii s-au adresat noii Administraţii de la Casa Albă în vederea reconsiderării hotărîrii de reducere a fondurilor alocate respectivelor posturi de radio. Referindu-se la emisiunile transmise de "Radio Libertatea", Mihail Gorbaciov a apreciat că acestea au avut "o influenţă stabilizatoare într-o perioadă instabilă", iar sistarea lor ar fi un lucru "absolut greşit". Celebra balerină Maia Pliseţkaia a solicitat printr-o scrisoare sprijinul soţiei preşedintelui american, susţinînd că "mîine, pentru ruşi, informaţia va fi mai importantă decît pîinea". Preşedintele ceh Vaclav Havel a adresat principalilor senatori şi deputaţi de la Washington un mesaj prin care solicită reconsiderarea hotărîrii de desfiinţare a celor două posturi de radio. În acelaşi scop s-au adresat direct lui Bill Clinton şi preşedinţii Letoniei şi Estoniei.

Decizia finală va fi adoptată numai după încheierea unei serii de audieri în Congresul american (în mai sau în iunie). Încercînd să-şi cîştige dreptul de a emite în continuare, cele două posturi se străduiesc, între timp, să adune cît mai multe scrisori şi recomandări favorabile din Est.

Domnului

Marian Oprea

Director - Revista "LUMEA" -

Mult stimate Dle Director,

... "Trecînd peste mascatele reproşuri, mă bucur sincer că <<LUMEA>> a căzut pe mîini bune. Cu atît mai mult cu cît beneficiezi de un redactor-şef de talia lui Ion Cârje şi de un colectiv redacţional de excepţie. Deşi la primele două numere aveam unele obiecţii, odată cu primirea, azi, a numărului 4-5 constat cu plăcere că atît prezentarea grafică a revistei cît şi conţinutul au suferit substanţiale modificări. Sunt însă convins că este loc de mai bine!

În speranţa că "LUMEA" îşi va deschide porţile şi va fi mai bună şi mai frumoasă sub patronajul lui Marian Oprea şi, totodată, primitoare cu "muritorii de rînd", cum ar fi ambasadorii de exemplu, îţi ţin pumnii şi îţi doresc o "Lume" pe măsura dorinţelor şi speranţelor tale şi ale noastre!

Cu deosebită stimă şi prietenie,

AMBASADOR

Ioan Emil Vasiliu

Familii de romi din România într-un lagăr pentru azilanţi, lîngă Leipzig (septembrie 1992). În 50 de case-vagon sînt adăpostite peste 200 de persoane

Măsuri de descurajare a imigranților clandestini

Ştefan Vlădescu, Constanţa. Potrivit unor date furnizate de ţările Europei centrale şi preluate de AFP, în 1992 au intrat în Ungaria 30 000 de refugiaţi ilegali, în Polonia - 34 000, în fosta Cehoslovacie - 50 000 şi în Germania - 310 000. Românii reprezintă 65 la sută din aceşti clandestini în Polonia, peste 50 la sută în fosta Cehoslovacie, iar în Germania peste 80 la sută provin din România şi Bulgaria. Sursa citată menţionează că în Ungaria există la ora actuală 50 000 solicitanţi de azil, originari în majoritate din România şi din fosta Iugoslavie.

La 16 martie a avut loc la Praga o reuniune a miniştrilor de externe din Austria, Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Slovacia şi Slovenia, care a prilejuit decizia de semnare a unor acorduri bilaterale. Acestea prevăd readmiterea reciprocă a refugiaţilor sau solicitanţilor de azil, expulzaţi dintr-una din cele şase ţări. Pînă în prezent, a fost încheiat un singur acord, între Polonia şi Slovacia. Sînt în curs negocieri între Polonia şi România, Varşovia dorind ca Bucureştiul să-şi repatrieze cetăţenii intraţi clandestin în Polonia sau respinşi din Germania. Cele mai intense negocieri au avut loc între Germania, pe de o parte, Polonia şi Republica Cehă, pe de altă parte, datorită miilor de refugiaţi clandestini expulzaţi masiv şi a solicitanţilor de azil neadmişi în Germania - ca urmare a noii legi adoptate de către Parlamentul Federal.

Varşovia doreşte un important ajutor financiar german pentru a întări descurajarea la frontierele poloneze.

"Barometrul noilor democraţii"

Radu Motea, Mîrşa - Sibiu. Ne scrieţi despre nemulţumirea care există în rîndul locuitorilor ţării privind situaţia politică şi economică actuală şi ne semnalaţi faptul că a crescut numărul nostalgicilor după fostul sistem comunist. Vă informăm că această situaţie nu este întîlnită numai în România, ci şi în celelalte ţări ale Europei Centrale şi de Est. Societatea austriacă "Paul Lazarsfeld" - o organizaţie privată care regrupează mai multe institute de sondare a opiniei publice - a realizat un sondaj în acest sens. Studiul a fost publicat recent la Viena şi se intitulează "Barometrul noilor democraţii". El a fost efectuat pe baza a 10.518 interviuri efectuate în zece ţări - Belarus, Bulgaria, Croaţia, Ungaria, România, Slovacia, Slovenia, Ucraina, Polonia şi Republica Cehă - şi cuprinde perioada noiembrie 1992 - martie 1993. Rezultatele au fost comparate cu cele prezentate într-un prim studiu în toamna anului 1991. Concluziile sînt că numărul persoanelor nemulţumite de actuala situaţie politică a crescut de la 28 la sută în 1991 la 34 la sută în 1992, iar procentul nostalgicilor după fostul sistem a urcat de la 35 la sută la 44 la sută. Potrivit studiului menţionat, majoritatea slovenilor (77 la sută), cehilor (72 la sută), românilor (68 la sută), slovacilor (59 la sută), polonezilor (57 la sută) şi bulgarilor (55 la sută) sînt satisfăcuţi de sistemul actual.

În ceea ce priveşte sistemul economic, numărul nemulţumiţilor a crescut de la 55 la sută în 1991 la 57 la sută în 1992, iar cel al nostalgicilor de la 50 la sută la 58 la sută. Populaţiile cele mai optimiste, în legătură cu situaţia din următorii cinci ani, sînt cele din Republica Cehă, Slovenia, Slovacia şi Croaţia.

Explozia de la "Tomsk-7"

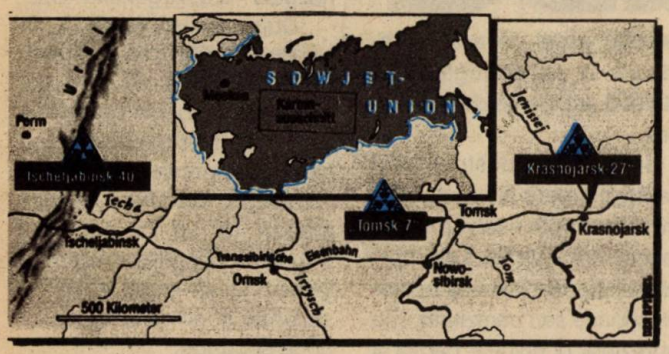

Răzvan Giornoiu , Bucureşti. Accidentul de la Uzina de retratare a combustibilului iradiat "Tomsk-7" a fost încadrat la nivelul 3 (accident grav). Cel de la Cernobîl fusese la nivelul 7. Primul reactor nuclear al fostei Uniuni Sovietice a fost instalat la "Tomsk-7". Conform agenţiei siberiene de presă, combinatul prepara plutoniu pentru industria militară. În aprilie 1992, în urma unei explozii ce a avut loc tot la "Tomsk-7", o persoană a decedat, iar alte două au fost rănite. Prin explozia de la 6 aprilie a.c. au fost proiectate în atmosferă substanţe radioactive rezultate prin fisiune. Academicianul Nicolai Ponomariov-Stepnoi a declarat că "accidentul de la <<Tomsk-7>> nu se compară cu cel de la Cernobîl din 1986 şi de la Celeabinsk din 1957, el fiind de sute de ori mai mic. Indicatorii de radioactivitate nu sînt mari, de ordinul a cîtorva zeci de curie", a menţionat el şi şi-a exprimat convingerea că nu vor exista consecinţe grave pentru populaţie şi mediul înconjurător. Evoluţia din zonă este urmărită de o comisie pentru situaţii excepţionale. De cîteva ori pe zi, preşedintele comisiei se adresează cetăţenilor oraşului Tomsk prin intermediul postului de radio local, prezentîndu-le date de ultimă oră. Cu toate acestea, activiştii organizaţiilor ecologice au declarat că ei consideră situaţia ca fiind mult mai gravă. Organizaţia internaţională "Greenpeace" a cerut guvernului Rusiei să sisteze orice producţie de plutoniu. Ea a acuzat forurile de la Moscova că au încercat să ascundă adevărata gravitate a accidentului şi a solicitat AIEA să evalueze în mod just natura şi consecinţele catastrofei. Organizaţia susţine că, după cît se pare, "Rusia continuă cercetările în domeniul fisiunii plutoniului în fostele instalaţii militare de la Tomsk, Celiabinsk şi Krasnoiarsk şi intenţionează să deschidă o nouă unitate similară la Krasnoiarsk". Recenta explozie nu va modifica planurile nucleare ale Rusiei. Gheorghi Kaurov, purtător de cuvînt al Ministerului Energiei Nucleare, a declarat într-un interviu acordat agenţiei Reuter: "Este un caz care s-ar fi putut întîmpla oriunde. El nu are nici o implicaţie asupra viitorului industriei nucleare a Rusiei".

Încă o dată, accidentul de la "Tomsk-7" a reamintit comunităţii internaţionale permanenta ameninţare pe care o reprezintă starea şi numărul mare al instalaţiilor nucleare civile şi militare din fosta URSS. Experţii AIEA au apreciat că siguranţa acestora rămîne un motiv de îngrijorare, în pofida modificărilor aduse de noile oficialităţi.

Ion Merişescu, Vaslui. Peste numai cinci ani, populaţia globului va atinge 6 miliarde de locuitori şi, la ritmul demografic actual, 8,5-9 miliarde în perioada 2020-2025. În lume se nasc 3 copii pe secundă, respectiv 260 000 zilnic. Numai în India, ţară care numără în jur de 853 milioane de locuitori, se naşte cîte un copil la 1,2 secunde, 50 pe minut, 72 000 pe zi. La New Delhi s-au afişat sloganuri care-i încurajează pe indieni să facă mai puţini copii. Mesajele se adresează cu prioritate persoanelor venite din mediile rurale şi locuitorilor din cartierele mizere. Prea puţini le descifrează, avînd în vedere că două treimi dintre indieni sînt analfabeţi. Populaţia indiană creşte anual cu 19 milioane locuitori. Această evoluţie, dacă se menţine, va face din India ţara cea mai populată de pe planetă. Judecînd după

În anul 2025, populaţia globului va fi de aproximativ 9 miliarde de locuitori, dintre care 1,5 miliarde în Africa

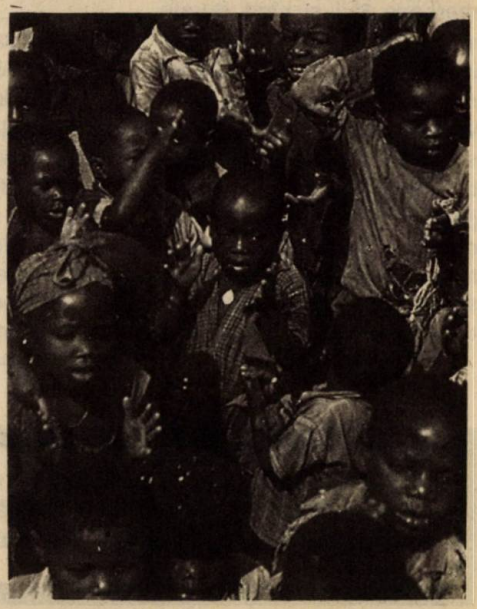

majoritatea indicatorilor socio-economici actuali, Terra nu este suficient de bine pregătită pentru a primi în viitor miliarde de fiinţe umane. Statisticile atestă că un miliard de locuitori trăiesc în condiţii de sărăcie şi situaţia nu pare să se amelioreze prea curînd în statele subdezvoltate, care au cel mai mare spor demografic. O publicaţie a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii relevă faptul că jumătate din populaţie nu are acces la medicamentele de bază.

Ziua mondială a sănătăţii

Vasile Tudorocea, Cluj-Napoca. În fiecare an, cu ocazia Zilei Mondiale a Sănătăţii, OMS atrage atenţia publicului asupra unei anume probleme, cu ajutorul unui slogan. În 1993, acesta a sunat astfel: "Atenţie! Viaţa este fragilă... Să respingem violenţa şi neglijenţa".

În jur de trei milioane şi jumătate de locuitori ai planetei mor anual nu datorită bolilor, ci ca urmare a traumatismelor provocate de accidente sau a actelor de violenţă. Doctorul Hiroshi Nakajima, directorul general al OMS, a precizat într-un mesaj transmis cu ocazia acestei zile că traumatismele care-i ameninţă pe indivizi pe stradă, la locul de muncă, acasă sau în timpul liber au fost prea mult timp neglijate. Astăzi, cînd situaţia sanitară se ameliorează în numeroase ţări şi cînd durata vieţii creşte peste tot, este inacceptabil ca oamenii să moară prematur într-un mod violent şi ca milioane de persoane să rămînă invalide pînă la sfîrşitul zilelor lor. Dr. Nakajima a atras atenţia asupra consecinţelor adesea catastrofale pentru individ şi pentru societate, a accidentelor şi actelor de violenţă fizică, mai ales că acestea pot fi adesea evitate.

"A-ţi pierde viaţa din neglijenţă este absurd şi tragic, deopotrivă. Securitatea fiecăruia este o responsabilitate a tuturor" - a încheiat el.

Cele mai multe decese (2,5 milioane) sînt rezultatul incendiilor, înecului, otrăvirilor şi

Strada ucide anual de 700.000 de ori în lume

căderilor sau al catastrofelor naturale. "Adesea accidentele sînt considerate ca fiind datorate fatalităţii, că sînt scrise dinainte şi sînt inevitabile. Dar nu este deloc adevărat. Accidentele nu sînt cu totul imprevizibile. Nu se face destul pentru a le evita", a declarat dr. Claude Romer, administratorul Programului de prevenţie a traumatismelor.

Întreaga redacţie este alături de colega Ana Maria Tatovici în marea suferinţă pe care o încearcă în urma decesului mamei sale.

Conform statisticilor OMS, în ţările dezvoltate numărul deceselor intenţionate este de 200.000 sinucideri şi 60.000 omoruri, iar în ţările în curs de dezvoltare au fost înregistrate anual 550.000 de sinucideri şi 215.000 omoruri. China şi India, două din ţările cele mai populate din lume, numără împreună 370.000 de sinucideri şi 50.000 omoruri.

În ceea ce priveşte decesele involuntare, 210.000 dintre acestea se datorează accidentelor de circulaţie, iar 380.000 altor accidente (în ţările dezvoltate). Se estimează la 515.000 numărul accidentelor mortale de circulaţie în ţările în curs de dezvoltare. În China şi India au loc anual 290.000 astfel de accidente, cărora li se adaugă încă 440.000 accidente de altă natură.

În lumea industrializată, traumatismele sînt clasate imediat după cardiopatii şi cancer, ca fiind cauze ale mortalităţii, cu mult înaintea bolilor infecţioase sau parazitare. Ele reprezintă principala cauză a deceselor la subiecte de sex masculin pînă la vîrsta de 44 de ani şi la subiecte de sex femini pînă la vîrsta de 34 de ani. Intoxicaţiile şi căderile reprezintă, numai în SUA, trei sferturi din traumatismele care survin la persoanele în vîrstă de peste 65 de ani. În fosta Uniune Sovietică s-au înregistrat 105,2 decese datorate traumatismelor la 100.000 de locuitori, faţă de 18,2 datorate bolilor infecţioase.

Anuarul de statistică sanitară al OMS clasează astfel numărul deceselor la 100.000 de locuitori:

Intoxicaţii:

Bărbaţi : ex-URSS - 22,6; Finlanda - 16,1: Polonia 10,6.

Femei : ex-URSS - 6,0; România - 3,9; Islanda 2,7.

Căderi:

Bărbaţi : Ungaria - 25,4; Ceho-Slovacia - 18,7; Costa Rica - 9,9.

Femei : Ungaria - 16,9; Ceho-Slovacia - 12,7; Costa Rica 9,9.

Incendii:

Bărbaţi : Bahamas - 10,8; ex-URSS - 2,7; România - 2,9.

Femei : Bahamas - 3,3; România - 2,0.

Înecuri:

Bărbaţi : ex-URSS - 12,5; Panama - 10,8.

Femei : Bahamas - 6,9; ex-URSS - 2,8; România - 2,4.

Folosirea armelor de foc:

Bărbaţi : Uruguay - 6,9; Venezuela - 2,1; Israel - 1,3; Statele Unite - 1,1.

Femei : Uruguay - 1,3; Venezuela - 0,3; Argentina - 0,2.

După statisticile OMS, în jur de 700.000 de persoane mor în fiecare an ca urmare a violenţei provocate pe străzile din lumea întreagă de motociclete, automobile, autocare şi camioane. Totodată, se estimează la 10-15 milioane numărul răniţilor. Aceasta înseamnă un mort la 50 de secunde şi un rănit la fiecare două secunde.

Aceste date, au fost scoase în evidenţă în cadrul Zilei Mondiale a Sănătăţii celebrate în fiecare an la 7 aprilie, cu scopul de a alerta populaţia în legătură cu creşterea accidentelor în stradă, la domiciliu şi la locurile de muncă.

Rubrică realizată de

Maria VASCHI

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacţie, în special ale abonaţilor, prin care ne faceţi cunoscut că nu aţi primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare:
Deficienţele întîmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut.
Pentru îndreptarea acestei situaţii nedorite, rugăm, să ne scrieţi pe adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 Bucureşti, şi veţi primi gratuit, în limita disponibilităţilor, numerele care vă lipsesc din colecţie.
De asemenea, pentru abonaţii care, datorită neapariţiei revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu şi-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10/1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

Redacţia

La dispoziţia tuturor celor interesaţi

De la cea mai autorizată sursă

• Direcţia Consulară a Ministerului Afacerilor Externe •

Editura "LUMEA"
propune călătorilor români în străinătate
o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIŢIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe ţări

recomandări cu caracter general, izvorîte din situaţii concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetăţenilor străini în altă ţară

ce este de făcut în situaţia îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei ţări străine

Pentru informaţii suplimentare, în Ghid sînt prezentate adresele şi telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate şi ale statelor respective în România,
precum şi
reglementări interne în domeniul paşapoartelor şi călătoriilor în străinătate, în privinţa regimului vamal şi regimului valutar

Preţul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesaţi pot face comanda, contra cost, şi direct la redacţia "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu
Secretariat de redacţie:
Dan Constantinescu, Aurel Tîrziu, Speranţa Neagu, Radu Dobre
Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici
Corectură:
Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv
Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă
Administrator publicaţii:
Brînduşa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 şi
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93
Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.
Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 Bucureşti.

Grafica: Victor Ciobanu
Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată
Ianus S.R.L.
Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

România AZI
TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

Agroexport & Siloz Port Constanța S.A.

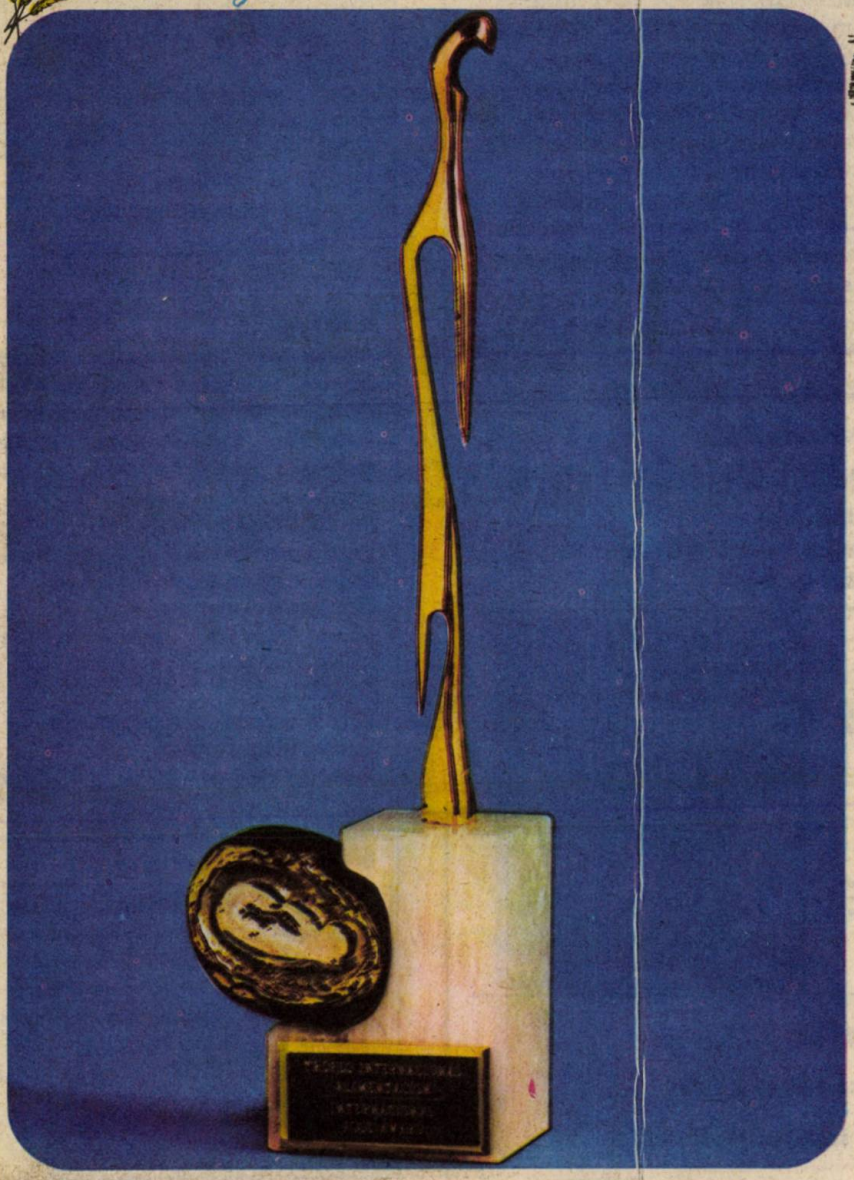

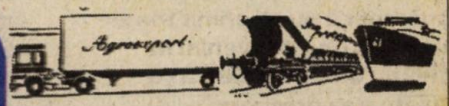

For more than 40 years, your ideal partner in food and agriculture business: import and export operations, barters, transportation, economical, technical and industrial cooperation, port services performing, international forwarding, vessels freighting and chartering.

INTERNATIONAL AWARD FOR FOOD AND BEVERAGES

The most renowned international award in the food, beverages and associated industries field

Nume şi renume

Societatea Comercială "AGROEXPORT ŞI SILOZ PORT CONSTANŢA" S.A. Bucureşti a fost reînfiinţată în vara anului 1990. De atunci şi pînă în prezent, reînnodînd tradiţia unei munci asidue, aşa cum a fost ea desfăşurată încă din 1948, ca şi a unui profesionalism recunoscut, a seriozităţii şi competenţei, rezultatele obţinute nu au întîrziat să fie apreciate şi concretizate prin decernarea unor premii internaţionale prestigioase, iniţiate spre a recompensa şi stimula acele societăţi care, depăşind dificultăţi şi greutăţi contextuale, au reuşit să se impună prin competitivitate pe piaţa mondială specifică activităţii lor

Astfel, din august 1990, deci, şi pînă în ianuarie 1993, Societatea "AGROEXPORT" S.A. a avut onoarea să fie desemnată cîştigătoare a următoarelor premii şi trofee:

1) În ianuarie 1992, Trade Leaders' Club, Editorial Office din Madrid a decis acordarea, pentru a doua oară, a TROFEULUI pentru CALITATE şi INSIGNEI DE AUR pentru CALITATE societăţii "AGROEXPORT", pentru-întreaga activitate comercială desfăşurată în anul 1991.

2) În septembrie 1992, EDICOIN - Publicationes de Commercio Internacional, din Spania, prin comitetul său executiv, a desemnat Societatea "AGROEXPORT" cîştigătoare a TROFEULUI pentru CEA MAI BUNĂ IMAGINE PENTRU COMERŢ INTERNAŢIONAL ŞI INDUSTRIE - EUROPA 1992.

3) În decembrie 1992, Asociaţia Internaţională EUROPEAN MARKET RESEARCH CENTER, Bruxelles, a anunţat nominalizarea Societăţii "AGROEXPORT" pentru decernarea premiului EUROMARKET AWARD - 1993 în domeniul de activitate specific.

4) În ianuarie 1993, Trade Leaders' Club-Editorial Office din Madrid a ales Societatea "AGROEXPORT" S.A., de data aceasta, pentru a i se decerna TROFEUL 1993 - "Award for Food and Beverages". Decernarea premiului va avea loc la Madrid în luna martie 1993, în prezenţa Corpului diplomatic acreditat la Madrid, a unor autorităţi internaţionale în acest domeniu de activitate, a reprezentanţilor principalelor reţele de distribuţie, a mijloacelor mass-media.

Toate aceste premii şi trofee reprezintă imaginea reală de care se bucură Societatea "AGROEXPORT", recunoaşterea unanimă a unor merite care onorează o carte de vizită de renume.

SOCIETATEA COMERCIALĂ "AGROEXPORT"

Please contact us at our office in:
43 Brezoianu Street
Bucharest - Romania

Phone: 615 23 54
Telex: 11141/11142
Fax: 312 07 62

LUMEA

MUZEUL PRE EI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D.555

Nr.11 ☆ 29 APRILIE-5 MAI 1993

RECVIEM
LA SARAJEVO

Apocalipsul Davidienilor

REFERENDUMUL RUS

Rusia. Referendumul rus, element de reper pentru politica lumii

Disputa încrîncenată dintre concepţia "reformatoare" a lui Boris Elţîn şi cea "restauratoare" a lui Ruslan Hasbulatov şi Aleksandr Ruţkoi este urmărită cu încordare şi provoacă nelinişte nu numai în Rusia ci şi în întreaga lume. Este clar că nu e vorba de un conflict personal între Elţîn şi Hasbulatov, ci de opoziţia acerbă între forţele reformatoare, grupate în jurul preşedintelui (în imagine, campanie în favoarea lui Elţîn), şi forţele care se pronunţă împotriva reformei şi pentru revanşă, de o confruntare între trecut şi viitor. "Să nu uităm - declara, într-un interviu, fostul premier Egor Gaidar - că în ultimii ani în ţara noastră au existat două puteri. Una oficială - preşedintele, guvernul, care au încercat şi au reuşit să facă ceva. Alta - aflată în umbră - aparţinea sistemului trecut. PCUS, această viguroasă structură organizatorică, n-a putut fi dezrădăcinată pînă la capăt. În deplină legalitate, comuniştii controlează nu numai Congresul şi Parlamentul, dar şi multe din sovietele locale, precum şi o anume parte a structurilor guvernamentale, prezidenţiale şi comerciale".

De aceea, votul favorabil preşedintelui nu înseamnă neapărat o confirmare a lui Boris Elţîn ci, din contră, o împotrivire cu privire la revenirea la putere a nomenclaturii de partid, ceea ce ar însemna renunţarea la reforme, refacerea fostei URSS, chiar prin forţă, prin angajarea ţării pe calea unor aventuri militare.

La ora actuală, Boris Elţîn este omul care asigură pe plan intern, dar mai ales pe plan extern stabilitatea Rusiei. Şi tocmai din aceste motive referendumul rus este un element de reper pentru politica lumii, iar victoria lui Elţîn este sprijinită de toate marile puteri politice şi financiare internaţionale. (Pe larg în rubrica "Dosar".)

Iugoslavia. "Indiferenţa este un păcat, iar intervenţia o datorie morală"

Mesajul publicat de Elie Wiesel, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, la deschiderea Muzeului Holocaustului din Washington este perfect aplicabil politicii de pînă acum a Statelor Unite faţă de evenimentele dramatice din Bosnia-Herţegovina.

De la începutul războiului din Bosnia, oficialităţile americane au fost hotărîte să lase Europei şi Naţiunilor Unite răspunderea de a "pilota" acţiunea internaţională în conflict, Statele Unite ducînd o politică de neamestec în care Washingtonul a folosit drept instrument esenţial al diplomaţiei sale Consiliul de Securitate, unde orice iniţiativă riscă să fie diluată în sensibilităţile deosebite ale ţărilor ce dispun de dreptul de veto. A fost nevoie astfel de cinci luni pentru a institui patrule în spaţiul aerian al Bosniei, foarte simbolice totuşi, iar o rezoluţie destinată întăririi sancţiunilor economice împotriva Iugoslaviei a fost întîrziată de mai multe ori de Moscova. (În imagine Reginald Bartolomew, trimis al preşedintelui Bill Clinton, primit la Belgrad de Slobodan Miloşevici)

Este din ce în ce mai clar că nu numărul rezoluţiilor emise de Consiliul de Securitate al ONU va aduce pacea pe pămîntul însîngerat al Bosniei, ci o intervenţie concertată a tuturor factorilor politici şi economici intenaţionali pentru a se ajunge la stingerea conflictului. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente".)

Turcia. A murit un prieten

Acest prieten a fost Türgut Ozal, cel de-al doilea preşedinte civil al Turciei, omul care şi-a transformat ţara într-o adevărată putere regională şi într-un aliat de preţ pentru Occident.

Născut la 13 octombrie 1927 în localitatea Malatya, el a urmat Universitatea tehnică din Istanbul, după care a obţinut şi titlul de doctor în domeniul energiei electrice. După numeroase funcţii importante pe linie de stat în cadrul Ministerului Energiei şi Resurselor Naturale, al Consiliului Consultativ Ştiinţific al Ministerului Apărării, al Organizaţiei de Stat a Planificării, în 1979 a fost numit subsecretar al primului ministru, iar după un an a devenit viceprim-ministru, responsabil cu problemele economice.

La 20 mai 1983 a fondat Partidul Patriei (PP) care, în urma alegerilor din acel an, a

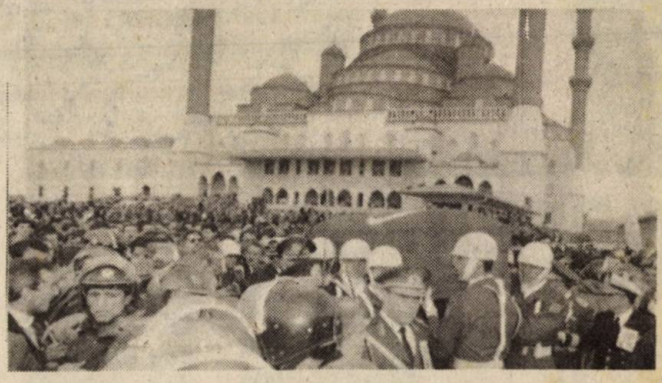

obţinut majoritatea în Parlamentul turc. Türgut Ozal a fost numit prim-ministru, mandat pe care l-a reînnoit din patru în patru ani pînă în 1989, cînd Parlamentul Turciei l-a ales în funcţia de preşedinte al republicii pentru o perioadă de 7 ani.

Demn continuator al lui Kemal Atatürk, fondatorul statului turc modern, el a reuşit să găsească metodele prin care ţara sa a reuşit să depăşească multe din dificultăţile create de o serioasă criză economică, fiind un adept convins al liberalismului economic, al economiei de piaţă şi al fundamentării acesteia pe proprietatea privată şi al respectării a trei libertăţi fundamentale - de gîndire, de religie şi de iniţiativă.

Preşedintele Türgut Ozal a fost o personalitate unanim apreciată pentru calităţile sale politice dovedite în numeroase situaţii tensionate cum ar fi perioada războiului din Golf, prigoana populaţiei kurde din Irak, diferendul cu Grecia, în care el a avut o poziţie fermă.

El a fost iniţiatorul Conferinţei ţărilor din bazinul Mării Negre, a militat pentru o Confederaţie a Statelor Balcanice, a fost alături de ţările est-europene ieşite din întunericul comunist, a fost alături de România sprijinindu-i eforturile în tranziţia către o economie de piaţă. România a pierdut un mare prieten.

Italia. Ruptură categorică

Prin prezenţa masivă la referendumul desfăşurat în Italia, italienii şi-au manifestat dorinţa profundă de schimbare a sistemului lor politic învechit şi compromis. Incetitudinea s-a încheiat printr-o clarificare indiscutabilă. Populaţia a respins definitiv votul prin sistem proporţional şi a cerut sistem majoritar după modelul francez sau englez. Opţiunea ei exprimă o ruptură categorică. Italienii nu mai doresc sistemul proporţional, deoarece îl consideră răspunzător de două flageluri: în primul rînd instabilitatea cronică ce a adus peninsulei, după război, 50 de guverne, majoritatea de scurtă durată, şi, în al doilea rînd, corupţia generalizată. În această privinţă, numărul mare de personalităţi intrate pe mîna justiţiei corespunde amplorii opţiunii pentru schimbarea sistemului de vot. De asemenea, se anulează finanţarea partidelor de către stat, se desfiinţează ministerele agriculturii şi participării publice.

Rămîne de văzut dacă marile partide politice italiene vor da ascultare vocii electoratului, exprimată la referendum. (În imagine magistratul Di Pietro, iniţiatorul anchetei împotriva corupţiei, după vot.) De acum înainte va fi greu pentru Parlament, în faţa voinţei populare, să mai facă să treneze reforma propriului sistem de alegere, chiar dacă adepţii votului favorabil sînt deja împărţiţi între cei ce doresc un sistem cu două sau un singur tur de scrutin.

Comentatorii politici consideră, pe bună dreptate, că "a fost întoarsă, într-o manieră spectaculoasă, o pagină a istoriei italiene". Republica instaurată în 1945 va trebui să cedeze locul unei noi republici, care, în opinia italienilor, trebuie să fie cea a reînnoirii, dar şi a revenirii la o anumită morală pe care fiecare a sfidat-o, timp de decenii. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente".)

Orientul Mijlociu. În sfîrşit, la masa tratativelor

După patru luni de întrerupere, se pare că, în sfîrşit, părţile au ajuns la un acord în ceea ce priveşte reluarea pe data de 27 aprilie a negocierilor de pace asupra Orientului Mijlociu. Spun "se pare" pentru că, înainte de reluarea negocierilor cu Israelul, palestinienii doresc lămuriri asupra răspunsurilor americane la cele şase cerinţe ale lor, şi anume:

1. Angajarea Israelului că nu va mai recurge la expulzări de palestinieni din teritoriile ocupate;

2. Rezolvarea cazului celor 396 de palestinieni recent expulzaţi (după ocuparea Cisiordaniei şi Gazei în 1967, acest tratament l-au suferit aproximativ 2 000 de palestinieni);

3. Obligarea Israelului să respecte drepturile omului în teritoriile ocupate, precum şi Convenţia de la Geneva asupra responsabilităţii ocupanţilor faţă de populaţia civilă

(Israelul va trebui să anuleze includerea acestor teritorii, impusă în martie);

4. Israelul trebuie să respecte rezoluţiile 242 şi 338 ale Consiliului de Securitate al ONU, ce stipulează retragerea israeliană din teritoriile ocupate şi principiul schimbului de teritorii pentru pace;

5. Reexaminarea participării israeliene la negocieri, delegaţia trebuind să cuprindă şi palestinieni din Ierusalimul de Est şi din diaspora;

6. Definirea rolului de partener deplin la negocieri (a Statelor Unite), care trebuie să fie imparţial şi activ şi să intervină pentru a obliga părţile să respecte fundamentele procesului de pace şi să se abţină să adopte măsuri care ar putea afecta rezolvarea definitivă, de exemplu colonizarea în teritoriile ocupate.

Ţările arabe implicate în procesul de pace şi-au condiţionat şi ele participarea la cea de-a noua rundă de convorbiri de la Washington de respectarea rezoluţiilor ONU, (în imagine Yasser Arafat la conferinţa de presă după întîlnirea de la Geneva) de rezolvarea cazului palestinienilor expulzaţi, precum şi de răspunsul Statelor Unite la toate chestiunile rămase în suspensie.

Premierul Rabin, mult mai cooperant decît predecesorul său, şi-a luat faţă de Administraţia americană angajamentul de a autoriza revenirea la casele lor a cîtorva zeci de palestinieni expulzaţi de mai multă vreme dar şi de a accelera întoarcerea în Israel a palestinienilor expulzaţi în sudul Libanului, în 1992. De asemenea, Israelul a decis să accepte includerea în delegaţia palestiniană, participantă la negocieri, a lui Faysal Husseini, prezenţă contestată anterior, pe motiv că acesta locuieşte în Ierusalimul de Est teritoriu anexat de statul evreu.

Se încheie, astfel, patru luni de consultări, timp în care viitorul negocierilor de pace era incert din cauza dezacordurilor survenite între participanţi. Sperăm că tratativele care sînt în continuare "sponsorizate" de SUA şi Rusia nu se vor lungi la nesfîrşit şi vor fi de bun augur pentru părţile implicate în procesul de pace. (Pe larg în rubrica "Lumea în evenimente".)

Brazilia. Pentru republică, dar fără entuziasm

La capătul unei campanii marcate de apatie generală, alegătorii brazilieni au luat, la 21 aprilie, calea urnelor pentru a se pronunţa asupra viitoarei forme de guvernămînt a ţării. Ei aveau de ales între republică prezidenţială, republică parlamentară şi monarhie. Primele rezultate indică o majoritate concludentă în favoarea actualului sistem - republica prezidenţială - deşi, aşa cum a arătat istoria recentă, acesta este vulnerabil la corupţia la cel mai înalt nivel. Preşedintele Itamar Franco (în imagine) făcuse la început campanie pentru sistemul parlamentar, retrăgîndu-se apoi într-o tăcere prudentă. De fapt, pentru mulţi cetăţeni votul a fost doar o obligaţie (prevăzută şi prin lege) sau nici atît: circa 20 la sută din voturi au fost anulate iar un număr aproximativ egal de alegători nu s-au mai deranjat pînă la centrele de vot, riscînd o amendă substanţială. Problemele puse în discuţie au fost considerate irelevante, populaţia fiind mai preocupată de recesiunea economică şi inflaţia de 30% pe lună. Sistemul constituţional nu este socotit prea important din moment ce, după părerea multora, majoritatea oamenilor politici, sau chiar toţi, sînt oricum corupţi: "Parlamentarism sau prezidenţialism? Eu sînt pentru penitenciarism. Toţi la închisoare!", declara un cetăţean mai radical.

Rubrică realizată de Ileana IORDACHE

LUMEA Nr. 11 (1530) • 29 aprilie - 5 mai • 1993 I.S.S.N. 1220-4366

LUMEA ÎN TOP. Ileana Iordache
2

EDITORIAL
5 Întoarcerea acasă. **Mircea Bărbulescu**

Preşedintele României în S.U.A. Andrei Stătescu
6

INTERVIUL NOSTRU
7 "România şi Ucraina pot să dezvolte o relaţie foarte importantă şi valoroasă". **Interviu cu dl. Adrian Năstase, preşedintele Camerei Deputaţilor**

BURSA POLITICĂ
8 **Grupaj realizat de Mirela Iamandi. Foto: Cristian Tănase**

LUMEA ÎN EVENIMENTE
12 Bosnia poate împinge Europa într-un mare impas. **Convorbire cu Dana Popescu şi Milan Petrovici**
14 Comunitatea internaţională şi conflictul bosniac
15 Macedonia. Problemele recunoaşterii
20 Orientul Mijlociu. Teritorii în schimbul păcii
21 Washington. Mănuşa din arena politicii externe. **Ana Maria Tatovici**
27 Isalamabad. Nu iese fum fără foc. **C. Valeriu**
28 Roma. Electoratul a decis. E rîndul politicienilor. **Dinu Bucşan**

DOSAR
17 Moscova. Puciştii reclamă prezenţa lui Gorbaciov. **Odette Hanganu**
18 Spectacolul penal - primul episod
Opinia unui jurist
Votul de ieri, votul de mîine. **Alexandru Antonescu**

OPINII
23 Strategia preşedintelui. **Henri Zalis**

1000+1. Ana Maria Tatovici
24

Ţiganii - o lume a III-a a Europei
29 - Vocaţia proliferării. **Paul Corneliu Chitic**
32 - Între excludere şi integrare. **Elena Gugu**

SPECIAL
34 Waco. Apocalipsul davidienilor. **Elena Gugu**
37 Marile secte din America Latină. **Eva Galambos**

SERIAL
38 Winston Churchill despre contemporanii săi

DOCUMENTE
42 Mărturiile unui spion din Est în Franţa (II)

LUMEA ÎN DIALOG. Maria Vaschi
45

Coperta I: Victor Ciobanu

Fotografia de pe copertă a făcut înconjurul lumii. Pe ruinele Bibliotecii Naţionale din Saraievo, muzicianul Vedran Smailovic - fost membru al orchestrei Operei de Stat - cîntă un recviem pentru victimele războiului iugoslav.

editorial

Întoarcerea acasă

Greu de înţeles, încîlcite şi de multe ori de nedescurcat sînt ţelele politicii. Mai ales cînd personalitatea care "iese la bătaie" are cu certitudine sufletul împărţit în permanent - variabile proporţii între "l'amour et l'amitié". Ne bucură sincer succesul repurtat de dl Ion Iliescu peste Ocean. Pentru că a fost un succes, oricît s-ar încerca mutarea lui pe domenii adiacente realului şi veritabilului motiv al deplasării.

Cîştigul principal nu ţine de imaginea preşedintelui. Imaginea d-lui Ion Iliescu, şi credem că dînsul s-a împăcat cu aceasta, a fost şi este încă suficient de deformată în Occident, ca să fie adusă la justele proporţii în doar cîteva zile. Vremurile au fost mai norocoase cu simpaticul profesor de marxism Jelio Jelev sau enigmaticul sartrian Vaclav Havel. Admiţînd acest lucru, rezultă că atenţia cu care a fost înconjurat dl Iliescu are un destinatar mai presus de dînsul şi acesta este România. Trei ani de frămîntări, de evenimente contradictorii, s-au topit în marele cîştigător care este ţara. Bunul simţ politic, refuzul de a ne lăsa antrenaţi în proiecte himerice, cunoaşterea şi mai ales (lucru rar, privind împrejur) admiterea propriilor limite, cuminţenia şi loialitatea par a fi dat primele roade. Element clar de stabilitate şi echilibru, după orice criterii ar fi judecată, România nu are nevoie să demonstreze, ci doar să reamintească acest lucru. Concluzia depinde doar de buna-credinţă a interlocutorului.

Pierderea, imensă pentru despicătorii firelor în patru, discutabilă pentru fidelii adevărului absolut şi neglijabilă pentru realişti este Canossa prezidenţială sub semnul Holocaustului.

Un lucru este cert: evreii au trăit o tragedie, o imensă, de neuitat tragedie. Că un infim procent ne aparţine, este menirea istoricilor să cerceteze, să confirme sau să infirme. Aşezarea şef-rabinului Moses Rosen printre pledanţii actuali ai cauzei României este suficientă într-o eventuală argumentaţie. Gestul respectiv, pe care îndrăznim a-l "suspecta" doar de luciditate politică, merită apreciat din toate punctele de vedere. În ceea ce ne priveşte, nu dorim altceva decît o mie de ani pace. Dacă însă va trebui ulterior (nu la figurat, ci la propriu) să plătim pentru greşeala comună a Europei, este bine să ni se comunice de acum cuantumul repartizat. Nu de altceva, dar pînă şi Preşedinţia are un buget limitat pentru deplasări.

Mircea BĂRBULESCU

Președintele României în S.U.A.

Invitat la ceremonia de inaugurare a Muzeului Holocaustului din Washington - memorial al tragediei populației evreiești și, de fapt, a tuturor victimelor nevinovate ale războiului -, președintele Iliescu a folosit acest prilej și pentru o nouă serie de contacte cu oficialitățile și opinia publică din SUA. Contacte care, de această dată, au cuprins și întîlniri la cel mai înalt nivel cu președintele Clinton și vicepreședintele Gore. Desigur, importanța acestor întîlniri - care au avut în oarecare măsură și un caracter protocolar - nu trebuie supraestimată, dar nici subestimată. Washingtonul și-a arătat disponibilitatea de a dialoga fără prejudecăți, cu reprezentanții legitimi ai României, de a înțelege adevăratele realități ale țării noastre, dincolo de o imagine prea adesea influențată de atracția pentru senzațional, dar și de neîndoielnicele erori și neîmpliniri ale celor trei ani de tranziție.

Fără îndoială, atitudinea SUA față de noi este marcată și de ultimele evoluții din fosta Iugoslavie, care au evidențiat, prin contrast, stabilitatea care - odată depășite dureroasele convulsii din urmă cu 2-3 ani - a devenit caracteristică pentru România. Ca și rolul țării noastre în aplicarea embargoului și altor sancțiuni ce vor urma. Iată de ce chiar și personalități în trecut reticente față de ceea ce a devenit un etalon al relațiilor româno-americane - acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate - par să-și fi modificat optica. Se consideră că, oricît de grave - privite din punctul lor de vedere - ar fi problemele, cea mai bună cale pentru rezolvarea lor este dialogul și nu refuzul său. Iar președintele Iliescu și-a manifestat binecunoscuta, receptivitate, abordînd cu interlocutorii săi din Congres sau de la Casa Albă teme dintre cele mai delicate. Pe primul plan, desigur, a fost din nou situația minorității maghiare și a așa-zisului tratament ce i s-ar aplica, apoi independența televiziunii, a justiției sau aspecte cărora nu le sesizăm, poate, întreaga importanță pentru opinia publică americană. Nu s-a făcut un secret din faptul că acordarea clauzei este condiționată de soluționarea tuturor acestor probleme, soluționare impusă, de altfel, în primul rînd, de dorința alinierii la standardele democratice unanim recunoscute.

Contextul vizitei dlui Ion Iliescu la Washington a adus în atenție și o altă problemă, cea a recrudescenței extremismului naționalist care se manifestă și la noi în forme ostentative, deși poate mai puțin primejdioase decît în alte părți. Avînd în vedere că printre susținătorii declarați se numără și adepți ai unor asemenea opinii, președintele se putea aștepta

la întrebări stînjenitoare, mai ales din partea organizațiilor evreiești americane. Este binecunoscut, însă, că personal dl Iliescu și-a exprimat, nu o dată, repulsia față de orice formă de extremism, astfel că, beneficiind și de suportul unei personalități unanim respectate, șef-rabinul Moses Rosen, domnia sa a trecut cu bine și acest test. Pe de altă parte, în țară, unii au contestat participarea președintelui la inaugurarea Muzeului Holocaustului, pe motivul - inconsistent - că prin intermediul acestei instituții s-ar încerca o culpabilizare a poporului român. Istoria, însă, este una singură, cu luminile și umbrele sale, fie că ne sînt sau nu pe plac.

Fără îndoială, vizita președintelui Ion Iliescu în SUA poate fi considerată un succes; ea ar putea însemna eliminarea unor blocaje - reale sau aparente - aflate în calea dezvoltării firești a relațiilor dintre România și marea putere a lumii de azi. Este necesară, acum, exploatarea neîntîrziată a tuturor oportunităților create cu acest prilej. Inclusiv noi acțiuni menite să convingă America de sinceritatea angajării țării noastre pe calea democrației, susținută declarat de toate forțele politice. Căci, altminteri, porțile deschise la Washington și New York ar putea, din nou, să se închidă.

Andrei STĂTESCU

Mesajul
Președintelui României, domnul Ion Iliescu, la inaugurarea Memorialului Holocaustului

Esențială pentru existența noastră ca ființe umane, memoria colectivă este o parte vitală a existenței noastre ca națiune. Dacă n-am fi în stare să ne reamintim trecutul, lecțiile istoriei, eroii sau oamenii obișnuiți, care ne-au făcut să fim ceea ce sîntem astăzi, cu greu am putea înțelege prezentul ori imaginea viitorului.

Din păcate, cînd evocăm trecutul, ne vine în minte tributul uriaș ce a trebuit să fie plătit prin suferințe umane. Privind înapoi în istorie, secolul nostru pare să fie un adevărat timp al suferinței. De două ori, flăcările războiului aproape au ars întreaga planetă, luînd milioane de vieți în perioada care a trecut de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial; statisticile ne arată că nu a fost o singură zi fără victime în conflictele ce au avut loc în diferite zone ale planetei. Se pare că unii nu au liniște pînă nu transformă propria lor energie și viața semenilor lor în morți inutile. Dar niciodată nu am fost martori la o oroare mai mare decît cea determinată de holocaust: umiliți doar pentru că erau evrei, pedepsiți pe nedrept doar pentru că erau evrei, condamnați la moarte doar pentru că erau evrei, expuși la distrugere ca națiune doar pentru că erau evrei, bărbat și femeie, frate și soră, mamă și copil, tînăr sau bătrîn, credincios și necredincios,fără excepție.

Lunga tradiție a românilor în suferință și toleranță ne face mai înclinați spre compasiune și reală înțelegere pentru tragedia poporului evreu. În numele poporului meu: Fie ca sacrificiul acelor milioane, cărora le este dedicat acest memorial, să fie ultimul și ca omenirea să nu se mai predea forțelor totalitarismului fie ele politice, rasiale sau religioase!

Fie ca spiritul morților pe care îi comemorăm aici să-i călăuzească pe cei vii pe calea păcii și prosperității.

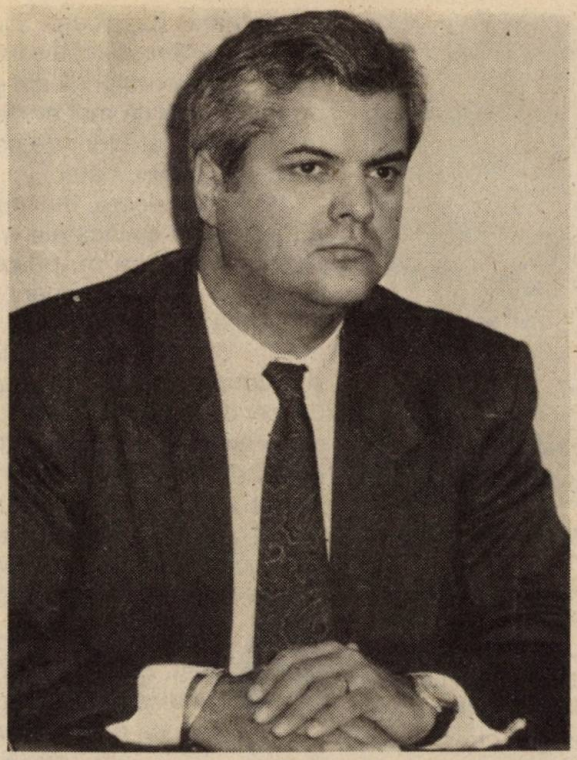

"România și Ucraina pot să dezvolte o relație foarte importantă și valoroasă..."

Interviu cu dl ADRIAN NĂSTASE

Președintele Camerei Deputaților

— Vă rugăm, domnule președinte, să ne precizați, pentru început, care a fost componența delegației pe care ați condus-o la recent încheiata vizită în Ucraina.

— Unul dintre aspectele foarte interesante ale vizitei în Ucraina a fost chiar componența delegației parlamentare. Delegația noastră a fost compusă din reprezentanți ai tuturor partidelor reprezentate în Parlament. Și din acest punct de vedere, evident, delegația a avut șansa de a exprima întregul spectru al opiniilor politice din România și de a vedea la fața locului realitățile politice și cele demografice, culturale, și sensibilitățile autorităților locale, și dificultățile cu care se confruntă românii din Ucraina. De aceea, consider că un astfel de model pentru deplasări în străinătate la nivel parlamentar este foarte util.

— S-a comunicat deja, din partea M.A.E. român, faptul că tratatul de colaborare între România și Ucraina se află în stadiu "de demarare". Ne puteți oferi și alte amănunte, avînd în vedere faptul că vizita la Kiev este proaspătă?

— De fapt tratatul politic de bază este chiar într-o fază mai avansată; din cîte cunosc sînt anumite probleme care mai sînt încă nesoluționate. Ele vor fi discutate la următoarea rundă de negocieri care va avea loc în ultima decadă a acestei luni, la București, cînd o echipă de experți ucraineni va veni în România. După părerea mea există șanse foarte bune de finalizare, într-un timp foarte scurt, a acestui tratat pentru că există dorința ca vizita președintelui Iliescu la Kiev (n.n. - în luna mai) să se poată desfășura în condițiile în care acest tratat va fi fost finalizat.

— În legătură cu problema teritoriilor românești din Ucraina s-a dat publicității faptul că cele două părți urmează să adopte "soluții de compromis". Cum comentați dumneavoastră această chestiune?

— Poziția pe care a exprimat-o delegația noastră în Ucraina a fost foarte clară în acest sens: pe de o parte, de înțelegere a sensibilităților ucrainene datorate faptului că statul ucrainean s-a format de curînd, are o istorie foarte recentă și, pe de altă parte, datorită unor revendicări și ale altor state. Această problemă creează deci o vibrație negativă extraordinară, o reacție de sensibilitate deosebită față de orice chestiune care are implicații teritoriale. Membrii delegației noastre s-au convins de aceste chestiuni și la fața locului și-au dat seama că problema este complicată din punct de vedere ucrainean, cu atît mai mult cu cît ucrainenii spun că nu ei au semnat Pactul Ribbentrop-Molotov. Dar realitățile din Europa au dus la o anumită soluție pe care ei nu pot să o pună în discuție acum. În ceea ce ne privește, cred că se cunoaște deja, am afirmat că Pactul Ribbentrop-Molotov există, că el reprezintă o cicatrice dureroasă de pe trupul României, că acest pact nu poate fi dezinventat. Opinia publică românească știe acest lucru și este de asemenea sensibilă la tot ceea ce este legat de aceste teritorii. Aici nu se poate, deci, tranșa într-un sens sau în altul, nici nu se poate șterge cu buretele, aceasta este o realitate. Noi am ales altă cale: să lăsăm de o parte această problemă, să nu ne mai concentrăm asupra ei, ca atunci cînd te doare o măsea și începi să te gîndești că te doare; practic, acest lucru nu face decît să mărească durerea. Soluția ar fi să lăsăm de o parte această problemă și să ne concentrăm pe aspecte de interese comune. Este abordarea pe care am propus-o la Kiev unde a fost acceptată. Noi propunem deci o alternativă. Cred că, soluțiile de compromis la care se referea informația M.A.E. sînt în legătură cu formula juridică a clauzelor din tratat și care să evidențieze faptul că problema nu este tranșată într-un sens sau altul. Deci, cred că este important să vedem ce interese comune avem în această perioadă; și le avem, le-am identificat în Ucraina. În zona Europei centrale și de răsărit România și Ucraina pot să dezvolte o relație foarte importantă și foarte valoroasă, atît în planul intereselor strategice, cît și în planul intereselor economice. În plus, un climat politic și psihologic mai bun duce la un sprijin mai substanțial din partea noastră pentru românii care trăiesc în Ucraina.

— Care sînt realitățile și impresiile "culese" în ultimele două zile ale vizitei din Nordul Bucovinei?

— Ultimele două zile ale vizitei au fost, într-adevăr, impresionante pentru că ele ne-au dus într-un loc, într-un plai unde oameni în vîrstă, în costume populare, purtau steaguri și ne-au spus: "Vă așteptăm de 50 de ani". Acest contact a fost formidabil de interesant și de emoționant. Ne-am întîlnit cu reprezentanții asociațiilor românilor - sînt în număr de șase -, ne-am întîlnit cu mulți români, am fost la Liceul Mihai Eminescu, într-una din zonele apropiate de Cernăuți. Am văzut multe lucruri. Am văzut lucruri bune, am văzut lucruri care nu merg. Ne-au spus cei de acolo cum am putea să-i ajutăm. Sper să putem s-o facem mai bine. Am tras unele concluzii cu toții. Tuturor ni s-au umezit ochii: erau lacrimi și de durere, și de speranță.

Interviu realizat de
Mhaela BRUMĂ

BURSA POLITICĂ

Găsiţi că sînt justificate mişcările sindicale din ultima perioadă ? 1

Cum credeţi că se va rezolva conflictul guvern - sindicate ? 2

Gheorghe Frunda
(UDMR)

1 Eu găsesc mişcarea sindicală justificată. Sindicatele şi-au dovedit deschiderea şi disponibilitatea la discuţii şi la găsirea soluţiilor. Acest Guvern s-a arătat însă incapabil de a rezolva problemele care îi frămîntă pe oameni.

Eu sînt de acord cu sistarea subvenţiilor - acest lucru este necesar pentru ca reforma să fie continuată. În acelaşi timp este obligaţia Guvernului, că de aceea există Guvern, să găsească soluţiile optime, acceptabile pentru populaţie, ca aceasta să sufere cît mai puţin.

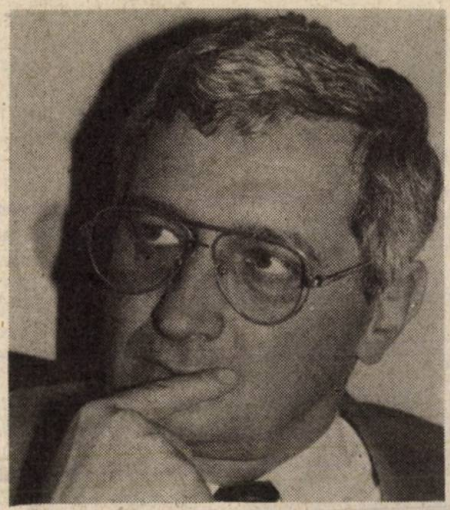

Dar, Guvernul, în afara faptului că discută despre această suma de bani pe care să o plătească drept compensaţie, nu a gîndit nici o altă măsură, nu are nici o altă alternativă. Această compensaţie nu rezolvă problema pentru că ea este tot un fel de subvenţie mascată. Şi atunci de ce o face?

Ar trebui găsit un raport de salarizare optimal. De ce face trimitere mereu la preţurile din Occident dacă nu aminteşte şi **salariile** de acolo. Mi-e ruşine că salariul meu de parlamentar reprezintă cam un sfert, o optime din ajutorul de şomaj.

2 Guvernul nu va avea altă alternativă decît să-şi prezinte demisia, întrucît nemulţumirea oamenilor este atît de mare, mişcarea sindicală este atît de hotărîtă.

Vasile Văcaru
(FDSN)

1 Sigur, în mod normal ar trebui să spun că sînt nejustificate, dar, unele acţiuni au o oarecare justificare. Din punctul meu de vedere, dacă aş fi sindicalist aş cere Guvernului (şi am şi cerut) o protecţie socială mai evidentă, pentru anumite categorii de oameni, de exemplu, pentru bătrîni.

Dar, din păcate, maniera în care au procedat sindicatele a fost brutală, or aşa ceva nu poate duce la nimic bun, pentru nimeni. Nu voi fi niciodată de acord cu arogarea acestui drept de către liderii sindicali, şi anume că numai ei se gîndesc la binele oamenilor. Toată lumea doreşte acest bine, chiar şi Guvernul, adică în primul rînd Guvernul. Chestiunea e că Guvernul se află în situaţia capului de familie, asaltat de copii, care trebuie să împartă banii pentru mîncare, pentru distracţii...

2 Conflictul este, de fapt, aparent. Sînt convins că liderii sindicali vor înţelege că asemenea greve, **acum**, nu au nici un efect pozitiv. Ci, dimpotrivă, adîncesc chiar grevele. Guvernul va ieşi nitel mototolit, dar important e că va ieşi.

Stelian Tănase
(PAC)

1 Vedeţi, aici este o logică a escaladării din care nu putem să scăpăm incriminînd fie sindicatele, fie patronatul, fie Guvernul. Economia este în starea în care e din motivele ştiute, cum ar fi ruperea relaţiilor de 50 de ani cu ţările din estul Europei şi cu Uniunea Sovietică, care a dus la o diminuare a producţiei. Pe de altă parte, scăderea producţiei a produs

şomaj, inflaţie, scăderea puterii de cumpărare şi... un declin continuu. Guvernul nu poate stăpîni această situaţie - e ca într-un desen animat cînd un bloc de piatră se prăbuşeşte şi un şoricel, Mickey Mouse, încearcă să-l ţină. Deci, nu are cum Guvernul să o facă. E prea mic şi prea slab pentru a ţine sub control o asemenea catastrofă economică.

2 În următorii şapte-opt ani, probabil economia se va redresa, dacă vom avea linişte la graniţe. Aceste conflicte sînt naturale, ele nu vor duce la nimic. Chiar dacă pică un guvern sau se discreditează un lider sindical, nu e decît un episod din cele cinci sute şi nu-ştiu-cîte ale luptei de reaşezare a societăţii româneşti. Eu nu vreau să incriminez sindicatele, deşi, în ultima vreme, aş vrea să remarc, ele procedează corporatist - adică îşi apără numai interesele de pe ramura lor. Cerînd însă mărirea salariilor se produce un lanţ al scumpirilor care se închide şi ajunge şi la aceia care au cerut mărirea salariilor şi tot aşa. Din această spirală nu putem ieşi în felul acesta. Eu sînt pentru un guvern puternic, capabil să impună măsuri de austeritate. Guvern puternic nu înseamnă guvern autoritar. Asta înseamnă ca la viitoarele alegeri să ieşim cu o majoritate reformistă puternică, cu o susţinere electorală puternică şi pe această bază să facem reformă.

Nu se poate aşa, cu un guvern care încearcă doar să repare şi să aşeze lucrurile.

Viorel Sălăgean
(PUNR)

1 Răspunsul este tranşant: nu consider justificată mişcarea sindicală. În sine, o mişcare sindicală este justificată în cazul în care există şanse de reuşită fără să creezi alte stări de bulversare în economie. Pretenţiile sindicatelor sînt pe o singură direcţie: aceea de a cere salarii mai mari, o protecţie socială desăvîrşită. Nimeni în lume n-a asigurat acest lucru în condiţiile liberalizării preţurilor. Ne-am trezit noi, românii, să facem acest lucru. Nici măcar ca titlu de excepţie, vreun lider sindical - pe

BURSA POLITICĂ

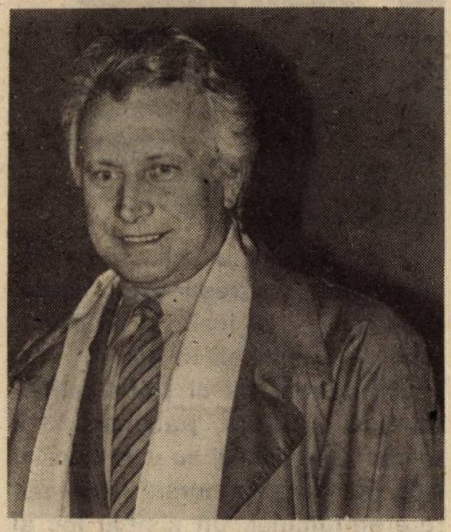

care îl respect pentru vehemenţa lui - n-a venit să spună: "lată, e posibil să ne daţi în plus, luaţi de aici şi ne daţi nouă".

Sigur, sindicatele nu trebuie să vină cu soluţii dar nici să închidă orice oblon al dialogului. Liderii noştri sindicali sînt nişte oameni care îşi justifică prezenţa ca lideri numai în măsura în care devin purtătorii de cuvînt ai unui curent sindicalist. Ei nu vor zice niciodată să lucreze în plus, ci vor cere întotdeauna salarii mai mari.

2 Rezultatul conflictului? Nu va cîştiga **nimeni**. Sînt convins că lucrurile se vor stinge, că nu vom asista la căderea Guvernului Văcăroiu, nici măcar la schimbarea unor miniştri şi că acest Guvern va fi lăsat să lucreze, în sfîrşit, fără să se bată în poartă din zi în zi.

Sindicatele noastre sînt un pic rupte de ce se întîmplă în lume. Aţi scris în revista "Lumea" despre curente şi mişcări sindicale . De aproape două decenii, sindicatele luptă mai puţin pentru salarii (acest lucru vine de la sine) şi mai mult pentru garantarea locului de muncă. În SUA acestea sînt însă foarte zgomotoase şi aici cred că sindicatele noastre au împrumutat reţete americane.

Nu dau deci nici un pronostic. Guvernul Văcăroiu a trecut mult peste limitele posibile ale celui mai populist guvern, prin cele două oferte pe care le-a făcut: compensaţia imediată şi indexarea imediată.

Victor Stoicescu
(PRM)

1 Din păcate, manifestările sindicale, din ultima vreme, m-au făcut să-mi aduc aminte de romanul lui Cronin în care spunea cam aşa: minerii sînt nişte oameni foarte cumsecade, dar soarta i-a hărăzit cu lideri. Categoric, muncitorii şi alte categorii de oameni au multe greutăţi. Sigur, au motive să fie nemulţumiţi. Unii cîştigă puţin, alţii sînt şomeri. Dar se pare că ceea ce îi scoate în stradă este atitudinea unor conducători ai sindicatelor care nu par să se lege de muncitorii cu aceleaşi interese. Odată am auzit dintr-un grup de manifestanţi: "Vrem Televiziune liberă". Să mă ierte Dumnezeu, dar prea au sărit repede de la pîine la televiziune liberă. Pînă la un punct, mişcarea sindicală e justificată. Dar direcţia în care o conduc unii din reprezentanţii acestor sindicate e dăunătoare nouă tuturor. Adică, ieşind cu maşini pe stradă şi risipind motorină, din puţină cîtă e, cu asta nu facem altceva decît să întîrziem ziua cînd vom avea ce ne trebuie.

2 Guvernul are posibilităţi limitate să răspundă la solicitări care, uneori, sînt cu totul şi cu totul exagerate, cum ar fi de exemplu: vrem salariu minim pe economie. Dar cine să plătească? Şomerii, handicapaţii şi alte cîteva categorii de oameni din ce sînt susţinuţi? Din banii celor care lucrează. Eu găsesc că sindicatele trebuie să fie mai înţelepte şi sper că vor fi.

Nădejdea rămîne tot munca. Contez pe înţelepciunea dlui Văcăroiu - l-am vazut şi auzit în cîteva împrejurări mai îndeaproape, în cadru oficial. Sper că ambele părţi vor ceda ce trebuie cedat ca să se înţeleagă.

Ştefan David
(PSM)

1 Dacă vă referiţi la acţiuni - acţiunile ca atare nu le apreciez. Revendicările, în schimb, unele dintre ele, sînt normale şi firesti. Şi pentru acest lucru trebuie să lupte sindicatele. Dar aceasta trebuie făcută în mod civilizat, onest, nu cu acţiuni de forţă şi de stradă. Care ne aruncă cu cîtva timp înapoi. Este singurul lucru pe care îl pot realiza în felul acesta.

2 Eu cred că se va rezolva în condiţii mai bune. Am văzut şi poziţia Guvernului cu compensarea sută la sută la produsele subvenţionate. Rămîne totuşi o parte care nu poate fi compensată. Totul este ca Guvernul să menţină sub control preţurile, să nu fie o explozie a creşterii lor.

Eu zic că Guvernul va ieşi bine de aici. Cu o poziţie mai bună şi mai multă credibilitate.

BURSA POLITICĂ

Cînd bate vîntul la Moscova, se simte şi la Bucureşti- era o vorbă. Cum s-a văzut, însă, de la Bucureşti ce se întîmplă în Rusia?

Reprezentanţi ai principalelor partide politice, parlamentarii români intervievaţi au avut ocazia, iată, să "joace la bursă" rezultatul referendumului. Un simplu joc şi nu o cursă, un prilej de a-şi controla...flerul în politică.

Care credeţi că va fi rezultatul referedumului din Rusia de la 25 aprilie

Petru Dugulescu
(PNTCD)

Eu cred că ruşii vor fi suficient de maturi ca să voteze pentru democraţie şi sper că Elţîn va supravieţui acestui referendum.

Gheorghe Frunda
(UDMR)

Nu dau pronostic dar trebuie să spun că acesta este într-adevăr unul din momentele istorice ale ultimilor cîţiva ani.Dacă în Rusia cîştigă Elţîn, lucrurile se vor linişti încet, pas cu pas, şi se va deschide posibilitatea unei democratizări, ceea ce va duce la alegeri anticipate.Şi , dacă în alegerile anticipate ultraconservatorii comunişti vor cîştiga, în Rusia se va bloca înfăptuirea statului de drept.Mentalitatea politică a comuniştilor, agresivitatea lor , dorinţa de dominare,intoleranţa fac să fie doar o chestiune de timp redobîndirea influenţei asupra fostelor ţări comuniste, asupra Centrului şi Estului Europei. Eu sper să cîştige Elţîn.Ajutrul economic internaţional extraordinar de mare, neîntîlnit în istorie, are ca scop menţinerea lui Elţîn, stabilizarea situaţiei din Rusia.

Vasile Văcaru
(FDSN)

Cu atîţia subiecţi e greu să dai un pronostic. E absolut hazardant să spun acum ce cred eu.Nu, trebuie să ştii foarte bine ce se întîmplă în Rusia, să fii conectat la evenimente, să simţi pulsul social...De aceea mă eschivez.

Sabin Ivan
(PL)

Rezultatele sînt greu de prevăzut pentru că acolo sînt frămîntări foarte mari. Urmărim cu toţii evenimentele şi în urma "infuziei" de sănătate publică făcută de cei şapte (G-7, n.r.) în frunte cu americanii s-ar putea să aducă succesul lui Elţîn. Alţii consideră că, dimpotrivă, Elţîn va fi învins. Pentru că economia este în pragul dezastrului, inflaţia este foarte mare, corupţia de asemenea, nu ştiu dacă poate fi stăpînită.

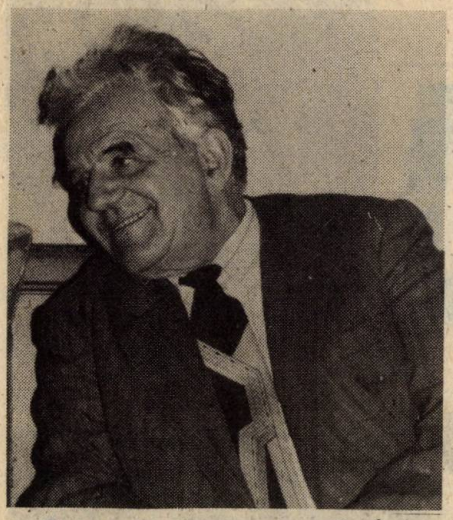

Personal, eu aş vrea să cîştige Elţîn. Poate că e îndrăzneţ şi, cu toate că a fost comunist, se pare că el vede lucrurile mai bine. Sper din toată inima să cîştige.

Oricum, îmi pare rău că nu mai este Gorbaciov pentru că el a fost deschizător de drumuri, deşi dorea un comunism cu faţă umană. L-au luat însă evenimentele mai repede şi - aşa cum şi la noi cei care au participat la Revoluţia din Decembrie (vorbesc de factorii de răspundere) au fost depăşiţi de evenimentele străzii - sînt convins că şi ei au dorit tot un fel de socialism cu faţă umană, la început.

Acum, chiar dacă Revoluţia a fost furată - pentru că e cel mai bun termen - ei n-au ce face: viitorul României este al democraţiei ca şi al omenirii.

Stelian Tănase
(PAC)

Oricare ar fi rezultatul, eu nu cred că Rusia poate fi oprită. După unul sau două decenii de mari dificultăţi interne, Rusia va deveni o mare putere economică. Eu nu cred că poate să mai revină comunismul. E terminat pentru cîteva secole, dar probabil că idealul egalitarist va mai reveni în istoria civilizaţiei. El e vechi de cîteva mii de ani şi va mai veni...

Aici împărtăşesc părerea lui Zinoviev, care spunea să nu ne grăbim cu entuziasmul ăsta al căderii comunismului. Acest ideal colectivist va reveni, poate în altă formă, pe alt continent, dar va reveni, iar Rusia a intrat definitiv pe un drum reformist, cred eu, şi Elţîn va cîştiga. Dar trebuie să privim acest lucru cu relativism. Aş prefera ca Elţîn să cîştige acum, dar peste un an de zile să piardă puterea în favoarea unui democrat de tip occidental, liberal. Elţîn are datele epocii lui, este în hibridul trecut-prezent-viitor şi reprezintă milioanele de membri ai partidului comunist,bolşevic, o armată uriaşă, o administraţie uriaşă. El este antistalinist, dar încă nedemocrat-de tip occidental. Peste o generaţie, Rusia va fi condusă de un om care va semăna probabil cu Brandt, cu Mitterrand - dar ei nu sînt încă acolo. Aceasta este, de altfel, situaţia şi cu România.

Viorel Sălăgean
(PUNR)

Sînt un om al cifrelor şi voi spune că din acest referendum, evident, teleghidat politic, o să fie un 521 în favoarea lui Elţîn. Pentru că totul este teleghidat în Rusia, toată mişcarea politică nu este autentică. De unde? Din interior. Începînd cu circul loviturii de stat, unde Gorbaciov a avut la îndemînă inclusiv aparate video pentru a-şi filma trăirile şi continuînd cu spectacolul stradal al lui Elţîn - inclusiv ultima confruntare. Totul pentru a obţine bani. Trebuie să fii copil ca să crezi că este vorba de un joc autentic şi că într-o democraţie chiar plăpîndă nu poate fi răsturnat un Elţîn după ce ruşii sînt sătui pînă peste cap de dictatură. El a probat în atitudinea pe care a luat-o veleităţi staliniste, excesiv staliniste, de dictator, nu mai discutăm asta... El a fost aplaudat de americani pentru că n-au altă soluţie. Ca şi tot Occidentul. Nu de dragul ruşilor, nu de dragul reformelor, ci de teama armelor nucleare. De aceea cred că Occidentul procedează corect afişînd această prudenţă faţă de pericolul nuclear. Eu întind mîna şi îi felicit pe aceia care pot să probeze o asemenea politică de compromis mondial cu Rusia.

Ştefan David
(PSM)

Referendumul din Rusia va fi cîştigat de cei care au simpatia poporului. De cine? Aici e greu de spus, nu am date, nu am documente. Nu pot să dau nici un pronostic. Dacă aş merge la Moscova numai o oră v-aş spune precis. În baza asigurărilor internaţionale, şanse mai mari are Elţîn. Pe plan intern - mai puţin. Cine aş vrea eu să cîştige? Cinstit? Indiferent care cîştigă, dar să ne cîştigăm un prieten. Să n-avem un duşman pentru că sînt în coasta noastră.

Adrian Vilău
(FSN)

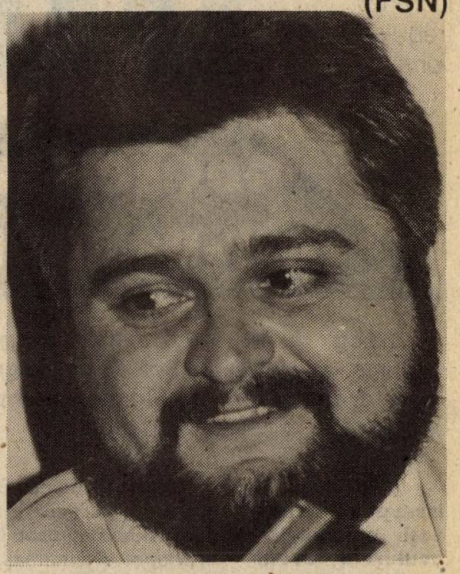

Sper că democraţii ruşi işi vor consolida definitiv puterea şi am impresia că Elţîn va primi sprijinul popular de care are nevoie pentru a-şi continua reforma. Merg pe 60 la sută pentru el.

Victor Stoicescu
(PRM)

Rusia se găseşte azi într-o situatie atît de complicată, care pare să fie scăpată de sub control. Nu avem o lumină foarte clară în legătură cu ce se întîmplă acolo. E dificil de dat un pronostic. S-ar putea ca Elţîn să aibă cîştig de cauză. Eu l-aş prefera pe el în locul lui Ruţkoi, de exemplu. Motivele sînt simple. Din două rele, aş alege-o pe cea mai puţin rea.

BURSA POLITICĂ

Mirela IAMANDI
Foto: Cristian TĂNASE

BOSNIA

poate împinge EUROPA într-un mare impas

Dialog cu **Milan Petrovici**, corespondent permanent la Bucureşti al cotidianului Politika din Belgrad şi **Dana Popescu**, redactor al Radiodifuziunii Române, corespondent al programului România - Actualităţi la Belgrad.

V-aş ruga la început să ne spuneţi, ca martori oculari ai evenimentelor din conflictul iugoslav, cum apreciază sîrbii imaginea lor în lume?

Milan Petrovici: Din punctul lor de vedere, lucrul cel mai supărător este că lumea întreagă îi consideră agresori în propria ţară. Există un monopol al informaţiei în lume care a făcut posibilă acreditarea acestei idei. Totuşi, din cîte se discută în mediile politice şi ziaristice, pare să fi devenit mai clar faptul că Germania a avut un rol extrem de important în acţiunea de fărîmiţare a Iugoslaviei.

Ce rol credeţi că a avut presa în acest conflict?

M.P.: Uriaş. Presa, în general, se plasează acum în avangarda conflictelor şi acţiunilor politice. Şi nu de puţine ori creează confuzie şi provoacă resentimente.

Dana Popescu: Un exemplu deja celebru este acea fotografie cu musulmanii care îşi îngropau un compatriot, dar pe fundalul fotografiei se puteau vedea distinct crucile creştine...

Consideraţi că ceea ce se întîmplă acum în fosta Iugoslavie face parte dintr-un plan mai vechi, dinainte pus la punct, de reîmpărţire a lumii şi a sferelor de influenţă?

M.P.: Istoricii care au studiat fenomenul sînt de acord că asemenea momente au mai existat în istoria mondială şi, în special, în Europa. Se pare că acest moment este unul similar. Şi în 1918 şi în 1940 s-a întîmplat la fel. Am să exprim totuşi o teză pe care, urmărind evoluţia evenimentelor în multiplele lor planuri, am ajuns să o consider reală: fosta Iugoslavie nu este decît un poligon de pregătire a unor acţiuni mai mari, de viitor. Ea este bucătăria acestui gen de acţiuni. Se fac experimente, observaţii, se învaţă, se descoperă. În fosta Iugoslavie exista un teren propice care a fost bine exploatat politic. Este bine cunoscut, de exemplu, complexul croaţilor de a nu fi avut un stat propriu de mai multe secole. Dorinţa lor de separare exista. Amintiţi-vă de statul croat fascist al lui Pavelici din 1940.

D.P.: Să mai adăugăm faptul că la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, Croaţia a fost singurul stat care, deşi a luptat alături de nemţi, nu a plătit pagube de război.

M.P.: Culmea este că la comemorarea Holocaustului participă alături de ceilalţi şefi de

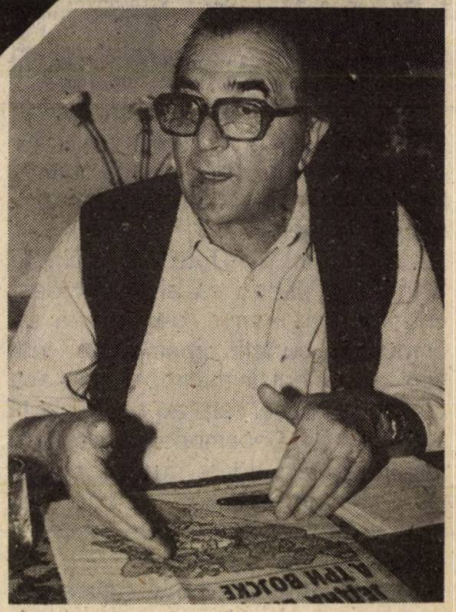

stat şi **Franjo Tudjman**, "generalul roşu" al lui **Tito**. El a scris o carte în care, în ciuda exterminării masive petrecute în lagărul de la **Jasenovac** - 700 de mii de sîrbi, 80 de mii de evrei şi 20 de mii de romi -, a încercat să diminueze crimele petrecute acolo. După 1991 el a reluat direct legătura cu ideologia naţionalistă din timpul celui de-al doilea război mondial.

S-a vorbit despre alianţa indirectă dintre Croaţia şi Germania şi amestecul Germaniei în fosta Iugoslavie...

M.P.: Indubitabil.

D.P.: Legăturile dintre cele două ţări sînt de reciprocitate, atît în sens istoric, cît şi politic şi ideologic.

Dar, în practică, această împărţire este posibilă acolo?

M.P.: Ideea de bază care se desprinde din tot ceea ce am spus pînă acum este următoarea: s-a pornit de la un stat iugoslav federal care s-a destrămat, pe baza dreptului popoarelor la autodeterminare, dar acest drept se aplică numai în cazul Croaţiei şi Sloveniei nu şi în cazul Bosniei-Hertegovina. Bosnia trebuie să rămînă stat unitar. Ceea ce este ilogic.

M.P.: Este într-adevăr foarte greu. Harta arată că împărţirea pe criterii etnice este aproape imposibilă. Ea seamănă, aşa cum s-a spus cu o "piele de leopard".

D.P.: Întrebarea pe care mi-o pun eu este: care sînt acele criterii etnice? Cred că este deja clar pentru toată lumea că musulmanii din Bosnia sînt sîrbi şi croaţi trecuţi la islamism.

M.P.: Înaintea războiului din Bosnia toate hotărîrile se luau pe baza principiului consensului. Conform acestuia, referendumul care a

dus la declanşarea conflictului, nu ar fi trebuit validat, pentru că sîrbii nu au participat la el.

D.P.: Iar în Bosnia, conform constituţiei din 1974, existau trei popoare constitutive, cu drepturi egale, nu popor şi minorităţi, iar acest lucru impune deja alt gen de relaţii.

În ceea ce priveşte religia... Este posibilă formarea unui popor pe criterii religioase?

M.P.: De fapt, Bosnia a fost dintotdeauna un stat tampon între Croaţia şi Serbia...

D.P.: Îmi permiteţi să intervin. În 395 după Christos, anul împărţirii Imperiului roman, în cel de apus şi cel de răsărit, linia de demarcaţie trecea prin Bosnia. Deci, iată, încă un element în sprijinul ideii emise de dl Petrovici.

M.P.: După pătrunderea turcilor, populaţia care voia să evite persecuţiile a trecut la islamism, pentru avantajele şi securitatea vieţii cotidiene. Majoritatea populaţiei musulmane s-a concentrat în oraşe, în timp ce sîrbii, care s-au ocupat dintotdeauna cu agricultura, au rămas în mediul rural. Contradicţia face ca, în ciuda faptului că au creştere demografică mare, musulmanii să ocupe puţin teritoriu, iar sîrbii, care au fost proprietari ai pămîntului, să deţină cea mai mare parte a teritoriului. Ei reprezintă 33% din populaţie, dar deţin 65% din teritoriu.

D.P.: Musulmanii deţineau funcţiile iar sîrbii erau, cu documente, proprietari ai pămîntului. Tocmai de aceea este şi foarte greu de aplicat planul **Vance-Owen**.

Ce reprezintă Srebrenița în strategia acestui război?

M.P.: Această enclavă musulmană se află la graniţa iugoslavă. În starea actuală ea împiedică realizarea coridorului sîrbesc. Penetrarea acestei enclave ar face ca estul Bosniei să devină teritoriu exclusiv sîrbesc. Acum ajungem şi la fenomenul "purificării etnice", care a fost practicat **de toate cele trei părţi**, fără dubii.

D.P.: În Kraina, de exemplu, există un sat la graniţa cu Croaţia, în care 50% sînt sîrbi şi 50% croaţi. Există şi aici, ca pretutindeni, diversionişti. În avangarda confruntărilor este presa, care creează mai întîi acea stare de tensiune, după care intră în joc piaţa neagră de arme. Fiecare om sinte nevoia să aibă în casă o puşcă pentru a se apăra, evident. Pe acest fond de lucruri, într-o noapte, apar nişte indivizi, nu se ştie cine sînt, şi omoară un sîrb şi un croat, după care dispar. A doua zi sătenii îşi descoperă morţii şi încep să se împuşte între ei.

În ciuda acestor lucruri teribile, credeţi că există o soluţie care să pună capăt războiului din Bosnia?

M.P.: Unii susţin că există medii interesate în continuarea conflictului. Acei profitori de război, care se găsesc şi în Serbia şi oriunde, dar marea majoritate a oamenilor doresc ca acest război să se stingă. Sîrbii au creat un coridor care leagă Bosnia Orientală de cea Occidentală. Ministrul adjunct de externe al Rusiei, **V. Ciurkin**, a venit, însă, cu o soluţie de compromis care s-ar putea dovedi viabilă. Să existe în nordul Bosniei nu o zonă liberă sîrbească compactă, ci o cale de comunicaţie. Sîrbii nu acceptă ideea întocmai, dar Ciurkin a mai adăugat că această cale ar putea fi asigurată de "căştile albastre" ale ONU, care să fie compuse din soldaţi ruşi. Aceasta ar putea fi o soluţie acceptată în cele din urmă.

Dar în ceea ce îi priveşte pe sîrbi, în general, care credeţi că va fi viitorul lor?

M.P.: Există ideea care planează a unirii tuturor sîrbilor din fosta Iugoslavie, dar care este inacceptabilă pentru Occident, tot aşa cum pentru mine rămîne o enigmă atitudinea Vestului faţă de posibilitatea creării în Europa a unui stat musulman. **Alija Izetbegovici** a scris o carte pe vremea lui Tito prin care făcea propagandă fundamentalismului islamic, pentru care a făcut şi puşcărie. Iată că acum, în ciuda opoziţiei deschise dintre filozofia raţionalistă occidentală şi cea fanatică musulmană, apare totuşi această posibilitate.

D.P.: Înţelegerea ruso-americană prevedea reunificarea Germaniei şi urmărea prin aceasta temporizarea acţiunilor germane în extrior, ca şi realizarea Europei unite. Germania însă, în loc să-şi restrîngă aria acţiunilor, a comprimat etapele şi nu numai că nu dă înapoi, dar se şi extinde. Acum americanii, care întîrzie, ca de obicei, par a veni din urmă, ca o contrapondere la politica europeană faţă de fosta Iugoslavie. Este greu însă de spus cum va arăta harta Bosniei în perspectiva unor viitoare acţiuni internaţionale.

În Deutsche Algemeine Zeitung s-a exprimat opinia că sîrbii au cîştigat acest război. Este reală această afirmaţie, în raport cu ceea ce se întîmplă la faţa locului?

M.P.: Nu se poate spune că au cîştigat războiul, dar prin hotărîrea lor, legătura lor cu pămîntul pe care l-au moştenit şi solidaritatea dintre ei, se poate spune că virtual, din punct de vedere moral, l-au cîştigat. Înteţirea presiunilor politice, a ameninţărilor la adresa lor nu sînt de bun augur. Sper ca Occidentul să nu-i împingă pe sîrbi la disperare. Pentru că ei au această idee în filosofia istoriei lor: "mai bine mort decît rob". **Bosnia este o mlaştină care poate împinge Europa într-un mare impas**.

Care este poziţia liderilor de la Belgrad faţă de războiul din Bosnia?

M.P.: Deşi consideraţi principali acuzaţi, ei nu au fost convocaţi pentru negocieri, nici măcar pentru a fi traşi la răspundere...

D.P.: S-ar putea ca ei nici să nu vrea să participe la negocieri pentru că asta ar însemna să recunoască implicarea lor în conflict, fapt care i-ar obliga la o poziţie tranşantă.

M.P.: Practic, armata iugoslavă federală s-a retras din Bosnia după începerea războiului, dar a lăsat acolo o bună parte din armamentul greu în mîinile sîrbilor bosniaci. Musulmanii au rămas numai cu armamentul uşor, ceea ce şi explică uşoara dominaţie a sîrbilor. Aceasta este prima acuzaţie care se aduce Belgradului, dar cred că ei nu erau în stare să facă altfel.

Cum poate fi apreciată situaţia şi poziţia României faţă de acest conflict?

D.P.: Pentru noi este vital ca el să se încheie. Înainte de război majoritatea relaţiilor economice, în proporţie de 60 pînă la 80%, erau cu Serbia, cum e şi firesc, ţinînd cont de cîte elemente concrete ne leagă. Acum aceste relaţii sînt îngheţate iar noi nu avem decît de pierdut. Din nefericire noi sîntem la mijloc, între Serbia şi restul lumii, dar şi în acest rău poate apărea un bine. Acesta este un moment prielnic pentru relansarea noastră în politica internaţională, ca factor cheie de stabilitate pe continent şi chiar ca mediu prielnic pentru o negociere benefică a conflictului. Amintindu-mi punctul de plecare al discuţiei noastre, acel plan strategic preconceput, am putea spune că sîrbii nu au fost de acord, existenţial vorbind, cu el. Ei se află încă la graniţa de care vorbeam, între catolicism şi ortodoxism. S-ar putea ca acesta să fie destinul lor istoric. Şi pentru că aşa a vrut acelaşi destin, noi sîntem aici, foarte aproape de ei.

Interviu realizat de
Elena GUGU
Foto: Cristian TĂNASE

Notă: Pentru maximă obiectivitate, într-un număr viitor, dorim să oferim cititorilor noştri şi opiniile ambasadorilor R.F. Iugoslavia şi cel al Croaţiei la Bucureşti. Un accept deja există.

Comunitatea internațională și conflictul bosniac

Consiliul de Securitate al ONU a cerut forțelor sîrbe să se retragă imediat din împrejurimile orașului Srebrenița

Consiliul de Securitate al ONU a cerut pe 22 aprilie 1993 - la încheierea unei reuniuni de consultări cu ușile închise consacrate examinării rolului FORPRONU în Srebrenița - forțelor sîrbe "să se conformeze întocmai" exigențelor Rezoluției 819, care prevede retragerea lor din împrejurimile orașului Srebrenița și să asigure accesul fără obstacole al personalului FORPRONU în această enclavă musulmană din estul Bosniei-Herțegovina. Cererea a fost formulată de Jamsheed Marker (Pakistan), președintele în exercițiu al Consiliului de Securitate, în numele celor 15 membri ai săi.

Totodată, Consiliul de Securitate a cerut încetarea imediată a ostilităților din nordul și vestul capitalei bosniace Saraievo între forțele croate și musulmane și a apelat la părțile în conflict să-și intensifice eforturile pentru a se ajunge la o reglementare pașnică a conflictului.

În timpul reuniunii de consultări, mai mulți reprezentanți ai țărilor nealiniate și-au exprimat rezerve față de acordul de demilitarizare a orașului Srebrenița convenit între șefii militari ai forțelor sîrbe și musulmane sub egida ONU, apreciind că FORPRONU și-a depășit mandatul ce i-a fost încredințat prin Rezoluția 819, au estimat surse diplomatice de la New York. Într-un raport verbal prezentat Consiliului de Securitate, Chinmaya Gharekhan consilier politic al secretarului general al ONU, Boutros Boutros Ghali, a subliniat că acest acord este mai degrabă rezultatul "situației militare de pe teren decît al aplicării Rezoluției 819". Generalul Lars-Eric Wahlgren, comandantul FORPRONU, precum și pentru fosta Iugoslavie generalul Philippe Morillon, comandantul FORPRONU în Bosnia- Herțegovina, respingînd întru totul ideea potrivit căreia ei ar fi "orchestrat predarea musulmanilor", a precizat reprezentantul lui Boutros Boutros Ghali.

Ambasadorul Venezuelei la ONU, Diego Arria, coordonatorul țărilor nealiniate, a întrebat, în cadrul reuniunii de consultări, "dacă forțele ONU sînt capabile să apere populația din Srebrenița după dezarmarea musulmanilor" și a cerut o întărire a mijlocelor puse la dispoziția acestor forțe. Gharekhan a amintit că Rezoluția 819 cere tuturor părților "să trateze" Srebrenița ca o "zonă de securitate". "FORPRONU utilizează resurse limitate pentru a superviza situația umanitară în <<zona de securitate>> a cărei viabilitate depinde de respectarea angajamentelor luate de toate părțile", a subliniat Gharekhan, adăugînd că ONU nu dispune, pentru moment, de resursele militare necesare pentru a stabili alte zone de securitate la Zepa sau Gorajde, de exemplu.

Comandantul FORPRONU pentru fosta Iugoslavie, Lars-Eric Wahlgren, a anunțat că s-a încheiat operațiunea de dezarmare a militarilor musulmani din Srebrenița, care a devenit o zonă demilitarizată, acceptată de toate părțile. El a confirmat că întregul armament și muniția adunate de "căștile albastre" au fost distruse miercuri după-amiază.

În același timp în Bosnia centrală, de șase zile au loc lupte între forțele musulmane și croate, reprezentanți ai FORPRONU acuzînd ambele părți de atrocități, subliniind că familii întregi au fost exterminate, cel puțin 200 de persoane pierzîndu-și viața în luptele ce au avut loc. Postul de radio Saraievo a anunțat că forțele croate au "măcelărit" șase civili musulmani, continuă să tortureze populația musulmană, arestează civili și incendiază satele musulmane din zonă.

Opinii privind modalitățile unei acțiuni internaționale în Bosnia

Înainte de a lua o decizie definitivă, Casa Albă va continua consultările cu aliații în legătură cu toate opțiunile, inclusiv posibilitatea unui atac aerian asupra pozițiilor sîrbe din Bosnia-Herțegovina și ridicarea embargoului asupra armelor destinate părții musulmane. Înalți funcțio

nari ai Administraţiei americane au afirmat că unii aliaţi ai SUA sînt acum "ceva mai deschişi" faţă de alternative la sancţiunile economice şi că în această privinţă s-a făcut un oarecare progres. Se presupune că un prim "progres" s-a realizat în slăbirea opoziţiei franceze şi britanice faţă de ridicarea embargoului asupra livrărilor de arme către forţele musulmane.

Opţiunea unui atac aerian limitat asupra poziţiilor sîrbe din Bosnia-Herţegovina constituie tema centrală a actualelor ezitări şi divergenţe de păreri din forurile politice şi militare americane. Secretarul pentru problemele apărării, Les Aspin, şi consilierul său pentru problemele securităţii naţionale, Anthony Lake, înclină spre un atac aerian tactic asupra poziţiilor artileriei sîrbe din Bosnia, ca o primă fază, care ar putea fi urmată de un atac asupra bazelor aeriene şi a podurilor de pe Drina. Şeful Marelui Stat Major, generalul Collin Powell, şi secretarul de stat Warren Christopher sînt împotriva oricărei intervenţii militare, văzînd în aceasta un pas spre "agonia vietnameză". Warren Christopher a declarat, la o conferinţă de presă, că măsurile Casei Albe faţă de conflictul bosniac vor fi luate în deplină coordonare cu aliaţii SUA şi cu acordul ONU. Rugat să se refere la reacţiile aliaţilor privind încercările guvernului american de a formula măsuri mai agresive împotriva părţii sîrbe, Christopher a declarat că este prematur să comenteze poziţiile lor, subliniind că problema este "complexă şi dificilă şi că preşedintele Clinton doreşte să aibă suficient timp pentru reflecţie înainte de a lua o decizie".

La rîndul lui, ministrul de externe al Rusiei, Andrei Kozîrev, a apreciat că "etapa tratativelor îndelungate a fost epuizată" şi că întărirea sancţiunilor ameninţă cu o nouă escaladare a conflictului ale cărui consecinţe vor fi greu de prevăzut. Într-o declaraţie făcută agenţiei Interfax, şeful diplomaţiei ruse a subliniat că Rusia trebuie să manifeste " o poziţie maximum de echilibrată faţă de conflictul bosniac", concluzionînd că Moscova se află în faţa "unei decizii foarte complexe şi dificile".

(AFP, Taniug)

Macedonia. Problemele recunoaşterii

Cui îi este frică de Macedonia?

Populată de greci, bulgari, albanezi, valahi, ţigani, turci, sîrbi şi macedoneni, slavi care se consideră de această naţionalitate, dar al căror caracter specific nu este deloc evident, Macedonia, regiune cu mari riscuri, a stat deja la originea a două războaie balcanice. Primul a opus în 1912 Grecia, Serbia, Muntenegru şi Bulgaria Turciei. Grecii au ocupat Salonicul, iar sîrbii Skoplie. Anul următor: un al doilea război. Împotriva bulgarilor de data aceasta. Grecia obţine, prin tratatul de la Bucureşti, Salonicul şi Macedonia de sud. În prezent ţara este împărţită în trei: Macedonia egeeană, greacă; Macedonia Vardarului, fosta Iugoslavie, independentă; Macedonia Pirinului, în Bulgaria. Problema: Marea Macedonie, independentă, nu a mai existat niciodată din antichitate. Rînd pe rînd, ea a fost Sclavinii (regiuni atribuite barbarilor slavi de către Imperiul Bizantin), provincie bulgară, Serbia de sud, provincie otomană; acest teritoriu populat cu un cocteil etnic inimaginabil, această ţară provizorie disputată întotdeauna de puterile balcanice nu a format niciodată o naţiune. Fiecare avea cartierul său sau regiunea sa. Religia sa. Chiar şi cînd relaţiile erau amicale, grupurile nu se amestecau. Secole de convieţuire conflictuale i-au învăţat să fie neîncrezători.

Macedonia grecească este mai omogenă, ca urmare a unei helenizări forţate: deplasări ale populaţiei în anii '20, apoi interdicţia de a vorbi limba macedoneană şi chiar de a face referiri la Macedonia. Cuvîntul era tabu: în Grecia, oficial, nu există minorităţi. Cei care îndrăznesc să pretindă contrariul ajung în faţa tribunalului, în pofida protestelor (ignorate) ale Organizaţiei Amnesty International. Cele mai recente exemple: Christos Sideropoulos şi Anastasios Boulis, acuzaţi de a fi evocat într-un interviu acordat publicaţiei ENA rădăcinile lor macedonene. La origine, Boulis se numea Bulievski, iar Sideropoulos, Sidovski, dar aceste sonoriotăţi slave erau inacceptabile: numele lor au fost schimbate (cum au fost modificate şi denumirile localităţilor). Astfel, Macedonia egeeană este plină de oameni cu nume formate cu sufixul caracteristic Peloponezului, "poulos", sau cel cretan, "akis". În Grecia, democraţia este cea din secolul V î.e.n.: ea este rezervată numai "adevăraţilor" greci. În 1993, în această ţară membră a Comunităţii Europene, un "adevărat" grec este ortodox. Catolicii, protestanţii, evreii şi musulmanii nu sînt consideraţi ca cetăţeni cu drepturi depline. Ei nu au de altfel dreptul de a fi învăţători. Nici în particular. Orice altă religie decît cea ortodoxă este calificată drept "cult străin". Şi pentru a da greutate acestei orientări, Atena a decis ca apartenenţa religioasă să figureze de acum înainte în actul de identitate. Crearea acestor fişiere confesionale creează temeri în rîndurile comunităţii evreieşti, decimată în timpul ocupaţiei naziste. La Salonic, în marele port macedonean, odinioară un înfloritor oraş sefard, puţinii supravieţuitori ai holocaustului, care nu au putut obţine autorizaţia de a construi un memorial al martirilor evrei, sînt îngrijoraţi şi din cauza declaraţiilor antisemite din numeroase ziare, fără ca autorităţile să considere necesar să le condamne. Îngrijorate că într-o bună zi ar putea fi contestată suveranitatea greacă asupra acestei regiuni şi s-ar putea fisura lustrul helenic aplicat cu forţa (ca şi în Tracia, cu minoritatea turcă), toate partidele au reacţionat cu violenţă, printr-o mobilizare care a reunit într-o uniune sfîntă ultranaţionalistă stînga şi dreapta, afectînd serios imaginea democratică a foştilor opozanţi la dictatură, ca Melina Mercouri, Mikis Teodorakis şi alţii...

Lumea în evenimente

"Această republică de la Skoplie nu a fost niciodată Macedonia, spune primul ministru. Acest nume i-a fost atribuit de Stalin şi de Tito în 1948. Scopul comuniştilor în acea vreme a fost de a obţine un acces la Marea Egee: Salonicul. Noi, imediat după crearea acestei Macedonii, am trăit experienţa amară a războiului civil, în realitate organizat din afară. De comunişti? Obiectivul lor era de a separa Macedonia de Grecia, pentru a o include în pseudo-Macedonia lor, de cealaltă parte a cortinei de fier".

Problemele teritoriale şi etnice au fost întotdeauna explozive în Balcani. Iar aici este inima Balcanilor. Numeroşi locuitori ai Salonicului sînt repatriaţi. Ei trăiau în regiunea Smirna, în Turcia, de unde au fost alungaţi - schimbaţi cu turcii din Grecia. Ideea că noua lor patrie ar putea fi contestată îi scoate din sărite. "Macedonia este aici, nu de cealaltă parte a frontierei!", afirmă Liana Alexandri, ziaristă la "Messimvrini" şi corespondentă la Radio Pireu. Cei de acolo sînt slavi. Barbari care vor să se dea drept greci. Eu nu vreau să fiu obligată să-i spun fiului meu că Grecia are o frontieră cu Macedonia! E o problemă de mîndrie etnică". "La Skoplie este rasa slavă. Ei nu sînt ca noi. Înainte ne era milă de ei: erau săraci, slavi şi comunişti. Barbari, ce mai! Dacă erau civilizaţi, poate era altfel. Oricum, ei vor crăpa fără Salonic. În plus, ei mai au şi problema albaneză". Înspăimîntător este că, în Grecia, Liana Alexandri nu este o extremistă.

De cealaltă parte a graniţei, oamenii nu înţeleg: "Nu aveam probleme cu grecii, afirmă ei. Le lăsam o mulţime de bani pe vremuri. La noi nu se găsea nimic. Cînd aveam nevoie de ceva, mergeam la Salonic. Erau chiar afişe la magazine: Se dă mai ieftin pentru macedoneni. De ce vor acum să ne schimbăm numele?" La Skoplie, Ljubko Georgievski este preşedintele VMRO, Partidul Democratic pentru Unitate Naţională Macedoneană, opoziţie naţionalistă, 37 de deputaţi. "Grecii au conştiinţa încărcată din 1913, a afirmat el. Atunci a fost divizată Macedonia în trei părţi. Ei se tem să nu li se ia din partea lor de pradă. Le este frică de minorităţile lor. Acestea sînt oprimate. Albanezii la noi sînt mai bine trataţi: au şcoli primare în limba albaneză, dreptul de a se organiza în partide, de a fi aleşi. Avem chiar miniştri albanezi. Cu toate acestea, Europa refuză să ne recunoască. Vor să ne schimbăm denumirea? Acestea sînt drepturile omului cu care ne-au îmbuiat urechile? Şi dreptul popoarelor la autodeterminare? Batjocoriţi din cauza susceptibilităţii greceşti"...

În pofida embargoului, a nerecunoaşterii sale, Macedonia se străduieşte să trăiască de parcă ar fi ca într-o stare de asediu. "Este o situaţie unică în istorie, notează ministrul de finanţe Djevdet Hajredini: o ţară, o naţiune căreia i se refuză recunoaşterea. Noi nu existăm şi nu avem acces la ajutoare de la Banca Mondială, de la FMI şi de la toate organismele mondiale. Cetăţenii noştri au de îndurat aceste dificultăţi. La Skoplie domină incertitudinea. Fiecare doreşte ca ţara să existe oficial înainte ca războiul să izbucnească. Căştile albastre nu pot face mare lucru. Acest lucru se vede în fiecare zi în Bosnia - Herţegovina. La ce serveşte un soldat fără mijloace? La ce serveşte un scop fără voinţă politică?"

De-a lungul frontierei cu Kosovo trăieşte cea mai mare parte a comunităţii albaneze din Macedonia - între 20 şi 40 la sută din populaţia ţării, potrivit estimărilor. Or, albanezii din Kosovo au proclamat o independenţă pe care sîrbii nu o vor accepta niciodată: această regiune este leagănul miturilor lor. Sentimentele de ură la Kosovo au ajuns în faza de la care nu mai este cale de întoarcere. În cazul în care sîrbii ar întreprinde purificarea etnică la Kosovo, albanezii din Macedonia cum vor putea rămîne neutri? "Aici, situaţia este diferită, afirmă Muhamed Halili, deputat şi membru al Partidului Prosperităţii Democratice, principala formaţiune albaneză din Macedonia. Albanezii din Kosovo nu acceptă să trăiască cu sîrbii. Noi acceptăm să trăim cu macedoneni. Cu un statut special. Şi dorim o mai bună reprezentare. Dar grecii să nu-şi facă iluzii: noi ne vom lupta să apărăm această republică multinaţională care poartă numele de Macedonia. Dar dacă albanezii din Kosovo vor cere ajutor şi adăpost de la fraţii lor din Macedonia, aceştia vor putea rămîne oare insensibili?" "Dacă nu sîntem recunoscuţi, spune Stoian Andov, preşedintele parlamentului de la Skoplie, este clar că toţi albanezii din Kosovo, din Macedonia sau chiar din Albania - vor căuta să se unească pentru a rezista sîrbilor. Iar aceştia ne vor invada pentru a distruge spatele frontului".

Fost comunist, ca şi ceilalţi conducători ai republicilor din fosta Iugoslavie, preşedintele macedonean Kiro Gligorov a făcut, dar cu întîrziere, toate concesiile cerute de Comisia Badinter (însărcinată de Comunitatea Europeană cu evaluarea respectabilităţii juridice a republicilor confruntate cu problemele recunoaşterii lor). Constituţia a fost amendată pentru a da asigurări Atenei, garantînd intangibilitatea frontierelor actuale. Comisia Badinter recomandase să nu fie recunoscută Bosnia - din cauza riscurilor mari de explozie - ci să se accepte Macedonia. Europenii au făcut contrariul. "De ce insistă Gligorov? se întreabă C. Mitsotakis. De ce se încăpăţînează dacă nu are gînduri ascunse? Vă asigur că Grecia este cu totul calmă, ne comportăm ca europeni respectabili"...

Un adolescent grec de 17 ani a fost arestat la Atena pentru a fi distribuit manifeste cu textul: "Nu naţionalismului! Descendenţii lui Alexandru cel Mare nu sînt nici skoplioţi, nici greci: ei sînt morţi. Alexandru cel Mare a fost criminal de război. Macedonia aparţine tuturor popoarelor". Justiţia l-a condamnat la un an închisoare. Acest lucru nu s-a întîmplat în Irak sau în evul mediu, ci în Comunitatea Europeană, la 17 decembrie 1992.

MOSCOVA

PUCIȘTII RECLAMĂ PREZENȚA LUI GORBACIOV

Un martor cu greutate

"Cei 12 apostoli" întîmpinaţi de cîteva sute de demonstranţi cu steaguri roşii, care şi-au dat deja verdictul: "Libertate! Libertate!", au apărut în faţa judecăţii cu o mină deosebit de bună şi pregătiţi pentru ofensivă, însoţiţi de rude şi buchete de flori.

"Cei 12 apostoli iau loc pe banca acuzaţilor iar Isus vine ca martor". Sarcasmul lui Ghenrih Resnik, unul dintre cei mai buni avocaţi ai Moscovei - apărătorul unuia din inculpaţi, generalul KGB Iuri Plehanov - este de netăgăduit. Resnik nu face decît să descopere un secret deja cunoscut: **"În timpul dezbaterii judiciare se va clarifica, dacă, într-adevăr, a fost o conspiraţie şi dacă, realmente, Gorbaciov a fost aruncat în izolare şi i s-a luat puterea".**

Ceea ce s-a întîmplat în august 1991 în URSS a fost numit în mass-media: "puci împotriva lui Gorbaciov". Rușii se feresc de o asemenea formulare. Ei vorbesc, de regulă, despre "puciul din august". Căci în conştiinţa publică există neîncredere privind rolul preşedintelui sovietic, în acelaşi timp secretar general al partidului comunist, în evenimentele acelor trei zile. Neîncredere alimentată, nu în ultimul rînd, de declaraţiile spectaculoase ale membrilor aşanumitului **Comitet de Stat pentru Starea Excepţională**, făcute în timpul detenţiei lor de un an.

De cîteva luni, ei sînt în stare de libertate şi nu pierd ocazia în orice interviu - în presă sau televizat - să-l prezinte pe Gorbaciov ca pe complicele lor, cel care şi-a înşelat tovarăşii de arme în momente critice.

Oleg Baklanov, fost responsabil cu complexul militaro-industrial în C.C. al P.C.U.S., afirmă: **"Mihail Sergheevici a ştiut totul. S-a vorbit cu el de zeci de ori despre necesitatea inaugurării stării de necesitate. El este "părintele" tuturor măsurilor care-au fost luate".**

"Un scenariu asemănător fusese pus în mişcare de către Gorbaciov, încă în martie, cînd fuseseră trimise trupe în Moscova (pentru a zădărnici o demonstraţie a susţinătorilor lui Elţîn)", **este păstrarea fostului preşedinte al Consiliului de Miniştri al URSS Valentin Pavlov. Lui Gorbaciov i s-ar fi propus fie să ceară, el însuşi, instalarea stării de necesitate, fie să desemneze pe cineva pentru a face acest lucru.**

"Noi nu ne-am gîndit, nici un moment, să-l înlăturăm de la putere; noi doar i-am făcut propunerea, de a se odihni o săptămînă şi de a nu ne deranja, dacă nu vrea să facă el această treabă murdară", declară fostul vicepreşedinte al URSS şi şeful oficial al Comitetului de Stat pentru Starea Excepţională, Ghennadi Ianaev.

În fapt, ce este de aşteptat de la acest proces? Mai întîi, puţin mai mult decît o furtună în mass-media. Trebuie luat în considerare faptul că aveau de-a face cu un proces politic, într-o ţară în care cel mai înalt judecător constituţional îşi permite să fie politician.

Situaţia politică pare să ceară, mai degrabă, doar o sentinţă simbolică. De aceea, nici populaţia rusă n-ar trebui să se tulbure, ţinînd cont că, pe de o parte, e "obosită" de reformele din ultimul an şi jumătate iar, pe de altă parte, ştie foarte clar că pe banca acuzaţilor nu stau nici eroi, nici martiri. Chiar dacă nici măcar nu le mai tremură mîinile, conspiratorii nu prea au ce oferi oamenilor. Poate doar cîteva detalii delicate în legătură cu Gorbaciov. Doar atît.

Odette HANGANU

Acuzaţi care acuză...

Ghenadi Ianaev...

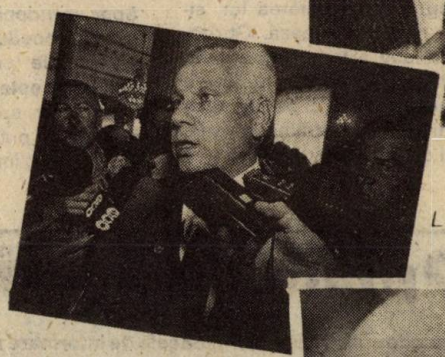

...Anatoli Lukianov...

...Vladimir Kriucikov...

...şi Oleg Baklanov

SPECTACOL PENAL

Primul episod

Procesul conspiratorilor din august 1991 a fost suspendat abrupt, după trei zile de şedinţe care au semănat mai mult cu un spectacol decît cu o dezbatere judiciară. Atît acuzaţii, cît mai ales apărătorii lor, aleşi dintre cei mai străluciţi juriştii ai ţării, au ţinut să-şi etaleze talentele oratorice şi procedurale. Au fost invocate argumentele cele mai neaşteptate: s-a spus că, întrucît Mihail Gorbaciov fusese reţinut în Crimeea, cazul era de competenţa curţilor ucrainene şi nu a celor ruseşti; apoi s-a poropus ca el să fie încredinţat unui tribunal format din reprezentanţii tuturor celor 15 foste republici sovietice. În pauzele de odihnă ale avocaţilor, inculpaţii luau la rîndul lor cuvîntul pentru a-şi clama inocenţa. **"Este o răzbunare politică, au fost aruncaţi la închisoare oameni complet nevinovaţi, patrioţi ai Rusiei..."** declarase Ianaev suporterilor săi, care manifestau în faţa tribunalului. De la eliberarea lor, puciştii s-au descris consecvent ca nişte patrioţi dezinteresaţi, dornici doar să-şi salveze ţara (URSS) de la dezintegrare şi ruină, care însă n-au putut fi evitate, aşa cum, după părerea lor, situaţia actuală o demonstrează. Gorbaciov, adaugă Ianaev, ar trebui într-adevăr adus pe banca acuzaţilor, dar nu pentru rolul său din august 1991, ci pentru ceea ce a făcut mai tîrziu - destrămarea unei mari puteri. Şi chiar dacă nu se ştie în ce măsură opinia publică este sensibilă la argumentele puciştilor, sondajele constată un sprijin crescînd pentru amnistierea lor, în timp ce doar o mică minoritate le-ar dori o pedeapsă aspră.

Pînă la urmă, tirul apărătorilor s-a concentrat asupra procurorului general al Rusiei, Vladimir Stepankov, acuzat de multiple neregularităţi, printre care, cea mai importantă, publicarea unei cărţi asupra puciului în care, uitînd de prezumţia de nevinovăţie, îi declară vinovaţi pe toţi acuzaţii. **"O violare cinică a moralei şi eticii"**, s-a indignat acelaşi Ianaev, foarte activ, în ciuda problemelor de sănătate de care se plînge în permanenţă. Procurorul general nu participă la proces, dar apărarea consideră că vinovăţia se reflectă şi asupra adjuncţilor săi, care urmează să susţină rechizitoriul. **"Procurorii generali vin şi pleacă. Noi rămînem..."**, a replicat unul dintre adjuncţi. Năucit, poate, şi el de atîtea controverse, preşedintele completului, generalul-maior Ukolov, a profitat de îmbolnăvirea unuia dintre acuzaţi pentru a amîna dezbaterile sine die. Amintindu-şi, fără îndoială, şi de ceea ce spusese, cu cîteva zile înainte, Boris Elţîn: **"Sper ca judecătorii să aibă atîtea probleme procedurale încît în următoarele zece zile** (pînă la referendum) **ei să discute aceste probleme şi nu fondul afacerii"**. În spiritul independenţei justiţiei faţă de puterea executivă, speranţa i-a fost, deci, împlinită. **(A.A.)**

Opinia unui jurist

Pe lîngă ecourile trezite în mijloacele de informare internaţionale soluţionarea procesului este interesantă şi, din punct de vedere juridic, speţa ca atare fiind "sui generis" în practica judiciară. Particularitatea procesului nu rezidă numai în faptul că actualmente autoritatea legală a unui stat judecă o infracţiune săvîrşită împotriva puterii de stat a altui stat, invocat de altfel de inculpaţi prin excepţia de necompetenţă materială a completului de judecată.

Infracţiunii, privită din afara spectrului politic şi a pericolului ei la adresa valorilor democraţiei, îi lipseşte astăzi unul din elementele sale constitutive - obiectul infracţiunii. La data soluţionării procesului, puterea de stat a Uniunii Sovietice împotriva căreia, sub aspectul laturii subiective, cu intenţie directă, au acţionat inculpaţii, este inexistentă.

Iată de ce este interesant a se şti ce va hotărî instanţa după invocarea excepţiilor de necompetenţă materială şi a excepţiei de neconstituţionalitate privind compunerea completului de judecată. (S.F.)

VOTUL DE IERI, VOTUL DE MÎINE

Încă dinaintea referendumului de la 25 aprilie, probabilitatea ca Boris Elţîn să-şi confirme şi chiar să-şi consolideze controlul asupra jocului politic rusesc sporise considerabil prin decizia de la 21 aprilie a Curţii Constituţionale. Înalta Curte fusese prevenită că, în cazul unei hotărîri defavorabile preşedintelui, acesta intenţiona să treacă peste ea, ceea ce ar fi dat încă o lovitură prestigiului judecătorilor constituţionali, şi aşa zdruncinat de alte sentinţe echivoce. Oricum, Curtea nu prea aprecia pretenţia Congresului Deputaţilor Poporului de a deţine supremaţia asupra tuturor autorităţilor de stat. Justificată printr-un articol al Constituţiei brejneviste, această pretenţie primejduia, printre altele, şi independenţa Curţii.

Judecătorii au dat, prin urmare, o decizie aşteptată şi care se impunea, modificînd regulile de apreciere a rezultatelor votării stabilite, în propriul avantaj, de Congres. Pentru primele două întrebări - asupra încrederii în preşedinte şi în politica sa de reforme - este suficientă majoritatea simplă a voturilor exprimate, pe care - cel puţin în ce priveşte prima chestiune - dl Elţîn putea fi aproape sigur că o va deţine; deşi, într-o ţară de dimensiunile Rusiei, în care sondajele de opinie sînt abia în faza copilăriei, orice pronostic este hazardat. În schimb, pentru ultimele două întrebări - privind oportunitatea alegerilor anticipate - a rămas în vigoare norma decisă de Congres: majoritatea alegătorilor înscrişi, destul de greu de atins, dat fiind că se aştepta un absenteism deloc neînsemnat. Aceasta i-ar putea îngădui preşedintelui - mai ales dacă rezultatele, în general, îi vor întări poziţia - mai multă libertate de acţiune pentru a stabili, el însuşi, data şi condiţiile de

desfăşurare ale unor alegeri cu care, în principiu, aproape toată lumea este de acord. Îndeosebi, dl Elţîn ar putea **promulga**, într-un fel sau altul, înaintea alegerilor, noua sa Constituţie, trimiţînd prin acesta Congresul Deputaţilor în arhivele istoriei sovietice, unde îi este locul.

Numai că, pentru a face faţă testelor electorale succesive, preşedintele are nevoie de aliaţi. Lipsit de sprijinul unui partid puternic - pe care, acum, regretă că nu şi l-a construit în valul de simpatie populară de după august 1991 - el îşi identifică principalul sprijin electoral în cei (încă puţini!) care au avut într-adevăr de cîştigat, concret, în urma reformelor economice: întreprinzătorii particulari şi salariaţii lor, mult mai bine plătiţi decît la stat, cărora ministrul însărcinat cu privatizarea, Anatoli Ciubais - o victimă sigură a conservatorilor, dacă ei ar cuceri puterea - îi adăuga pe noii şi viitorii mici acţionari, beneficiari ai programului de împroprietărire lansat de guvern. Categorii a căror pondere este în creştere, dar încă insuficientă pentru a garanta succesul şi, apoi, o guvernare netulburată. Mai ales că tabăra adversă - aşa cum apreciau, nu fără temeri, unii democraţi, în preajma referendumului - era în măsură să mobilizeze un vast şi experimentat aparat organizatoric moştenit de la vechiul regim şi rămas, în multe provincii, la post. Adepţii dlui Elţîn au denunţat deja posibile manipulări electorale, ca şi folosirea mijloacelor statului în propria campanie electorală de către demnitari ca Ruslan Hasbulatov - deşi preşedintele însuşi face şi el acelaşi lucru.

În condiţiile date, dl Elţîn a căutat sprijinul tehnocraţilor industriei de stat, grupaţi în Uniunea Industriaşilor şi Întreprinzătorilor condusă de Arkadi Volski. Deşi aceştia aparţin, teoretic, opoziţiei, el şi-a făcut apariţia la Congresul lor, promiţîndu-le mai multă independenţă pentru întreprinderile de stat, scutiri de impozite şi sprijin pentru export. Despre privatizare, în acest cadru, s-a vorbit mai puţin. Preşedintele s-a declarat dispus la dialog şi chiar la unele revizuiri ale tacticii şi strategiei de pînă acum. Puţin probabil, însă, că industriaşii se vor mulţumi doar cu atît, mai ales că sînt curtaţi şi de rivalul dlui Elţîn, vicepreşedintele Ruţkoi. Reformele, a declarat dl Volski, la acelaşi congres, ar fi trebuit conduse de "**profesionişti, nu de romantici**". Mai concret, de reprezentanţi ai Uniunii sale, cărora li s-ar fi cuvenit rolul principal în cabinet, în dauna tinerilor teoreticieni ca Egor Gaidar; desigur, dl Volski nu a spus-o explicit, dar a remarcat că economia cunoaşte o scădere a producţiei şi a nivelului de trai fără precedent în vremuri de pace. Iar primul ministru Cernomîrdin - un fost "industriaş" - şi el prezent, l-a confirmat, prevestind o nouă sporire a inflaţiei, dacă blocajul financiar va fi rezolvat ca pînă acum, prin credite fără acoperire. Aceasta, în timp ce preşedintele menţiona scăderea ritmului inflaţiei ca un semn de bun augur.

Desigur, din tabăra adversă criticile sînt mult mai violente, mai ales de cînd preşedintele Parlamentului, Ruslan Hasbulatov, i-a cedat rolul de lider generalului Ruţkoi, teoretic secundul preşedintelui, în fapt oponentul său cel mai înverşunat. Dl Ruţkoi, care şi-a declarat public intenţia de a candida la viitoarele alegeri prezidenţiale, îşi conduce campania electorală asemenea unui raid de bombardament în Afganistan, unde şi-a cîştigat galoanele de pilot emerit. Obiectivul nu este numai echipa preşedintelui, ci reforma însăşi: "**Doresc un singur lucru, şi anume să pun capăt acestui haos corupt şi criminal care este numit reformă**". "**Acestea nu mai sînt greşeli... sînt un pericol pentru Rusia**", a adăugat preşedintele, în concluzia unuia din atacurile sale aproape zilnice, la adresa politicii guvernamentale. Nedorind să rămînă mai prejos, dl Hasbulatov a denunţat şi el "**cursul economic care ne-a dus la jaf şi mizerie**" şi s-a angajat ca, împreună cu Parlamentul - acum în vacanţă - să anuleze toate datele prezidenţiale care nu-i sînt pe plac.

Prin ce anume ar dori dnii Ruţkoi şi Hasbulatov să înlocuiască actuala politică economică este mai greu de aflat, dar o remarcă a lui Iuri Voronin, prim-vicepreşedinte al Parlamentului, poate da unele indicii; el arăta că, într-o perioadă de criză cum este cea actuală, ar fi necesară revenirea la "**metode administrative de reglare a economiei**", şi pentru început la "**oprirea de la centru**" a creşterii preţurilor şi salariilor. Pe scurt, vechiul sistem economic comunist, a cărui ineficienţă a fost verificată decenii la rînd.

Fără îndoială, nostalgicii comunismului integral, ca şi adepţii altor forme de extremism, sînt minoritari în rîndul electoratului. Dar politicieni care unesc discursurile populiste cu o retorică democratică - de foşti "apărători ai Casei Albe!" - şi, la nevoie, cu variaţiuni pe teme naţionaliste pot dobîndi o audienţă considerabilă. Iar tabloul politic rusesc pare a se îndrepta - un indiciu fiind posibila scindare a "centriştilor" între aderenţii dlui Volski şi cei ai dlui Ruţkoi - spre o polarizare nu prea benefică unei democraţii în formare. De la un scrutin la altul, Rusia şi conducătorii ei mai au multe încercări grele de trecut.

Alexandru ANTONESCU

Groznîi
DUDAEV - FINAL DE CARIERĂ?

Criza de la Moscova şi-a găsit, în ultimele săptămîni, o replică la scară (mult) redusă în Cecenia, mica republică musulmană din Caucaz, ţinutul de origine al lui Ruslan Hasbulatov. Generalul-preşedinte Djohar Dudaev, cel care sfidase, trupele trimise de Kremlin, declarînd, în entuziasmul unanim, despărţirea republicii de Rusia şi independenţa - pe care, ce-i drept, nimeni nu a recunoscut-o, dar nici nu a contestat-o în mod serios - îşi vede, la rîndul său, poziţia pusă sub semnul întrebării. Crezînd că va reuşi ceea ce dl Elţîn nu îndrăznise, el a decretat la 17 aprilie, dizolvarea Parlamentului - care încerca să cadă la înţelegere cu Moscova demiterea guvernului şi instaurarea conducerii prezidenţiale. Legiuitorii, conduşi de Husain Ahmadov, un prieten al dlui Hasbulatov, nu s-au lăsat, însă, intimidaţi şi au contraatacat printr-o declaraţie severă: "**Dudaev a concentrat în mîinile sale puteri nelimitate, nu numai politice, ci şi economice, ceea ce a dus la catastrofă economică, adîncirea stratificării sociale, confruntare politică şi consecinţe absolut imprevizibile...**" Înarmaţi şi cu o hotărîre a Curţii Constituţionale cecene, ei au ameninţat cu punerea preşedintelui sub acuzare pentru "**activităţi anticonstituţionale**". "**Dacă mi se va cere să depun armele, mă voi supune**", a răspuns dl Dudaev, în timp ce toate acţiunile sale arătau că nici nu avea de gînd aşa ceva: el a denunţat evenimentele din Groznîi ca "**parte integrantă a unui scenariu mult mai amplu, ce se joacă pe teritoriul Rusiei**" şi a retras împuternicirile deputatului Ceceniei în Parlamentul de la Moscova - nu altul decît Ruslan Hasbulatov. În aşteptarea unui posibil referendum la 5 iunie, populaţia îşi exprimă preferinţele prin mitinguri aproape la fel de animate ca acelea de la Moscova. Deocamdată, ele nu au degenerat în încăierări, ceea ce, în fierbintele climat caucazian, nu ar fi fost exclus. Desigur, Groznîi nu este Moscova şi nici generalul Dudaev - Boris Elţîn; şi totuşi se cuvin urmărite cu atenţie evenimentele dintr-o capitală unde, se spune, fiecare bărbat de peste 14 ani are un pistol şi care este considerată centrul unor importante reţele mafiote ce acoperă întreaga Rusie şi trec chiar dincolo de graniţele ei...

ORIENTUL MIJLOCIU

"Teritorii în schimbul păcii"

Dacă unii comentatori politici au gîndit acum cîteva zile că procesul negocierilor de pace în Orientul Mijlociu devine problematic din cauza motivelor sau pretextelor arabe, ba chiar au avansat ideea că, în general, aceste tratative nu vor mai avea loc, nu este de mirare. După întreruperea bruscă a negocierilor în decembrie anul trecut, tot ce s-a întreprins a părut un joc de-a pacea în care se făceau doi pași pe loc și unul la mijloc și orice încercare părea zădărnicită, culminînd cu amînarea datei de 20 aprilie 1993, care era aleasă pentru redeschiderea discuțiilor.

Ceea ce a început la Madrid șovăielnic părea să intre pe un făgaș sigur la Washington. Dar o întîmplare nefericită avea să curme brusc speranțele. Ce s-a întîmplat atunci? Eroii tragici ai întîmplării au fost un israelian și un arab.

Nissim Toledano. Grănicer, 29 de ani, căsătorit, tată a doi copii, ucis probabil într-o noapte de luni a lui decembrie 1992, după două zile de sechestrare, răpit în timpul serviciului. Trupul, găsit a doua zi dimineața într-un șanț, de o beduină, îmbrăcat în uniformă, avea mîinile legate la spate și purta urme de strangulare și înjunghiere. **Israelian**.

Ahmed Yassin. Fondatorul mișcării Hamas, paraplegic de la vîrsta de 14 ani, condamnat în anul 1991 pe viață sub acuzația de a fi dat ordin să fie asasinați doi soldați israelieni, în urmă cu aproximativ trei ani, și, de asemenea, unii colaboratori cu autoritățile din teritoriile ocupate. **Palestinian**.

Două vieți frînte, pe care destinul le-a apropiat, vrînd parcă să ilustreze deceniile de ură în care au fost antrenați într-o cursă infernală spre teroare și moarte israelienii și palestinienii.

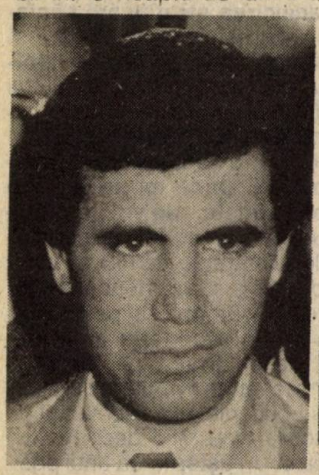

Fotografie de arhivă a polițistului israelian, grănicerul Nissim Toledano, care a fost răpit de membri Hamas, în schimbul șeicului Ahmed Yassim

Omorîrea inocenților continuă...

Cazul lui Nissim, din nefericire, nu este singular; agențiile de presă au consemnat (și consemnează) zilnic uciderea sau rănirea locuitorilor din acest punct al globului, în ultima vreme înregistrîndu-se chiar o escaladă a violenței. Iar aceasta se întîmpla în timp ce convorbirile de pace la cea de-a opta sesiune de la Washington băteau pasul pe loc așteptînd schimbarea de la Casa Albă. Și în timp ce analiștii atrăgeau atenția că mișcările integriste pot influența negativ viața din zonă, pot crea conflicte arabo-israeliene, mai ales dacă negocierile de pace nu progresau. Situație de care au profitat Hamas, Hezbollah, Jihad și Frontul Islamic de Salvare, care se opuneau fățiș tratativelor de pace și declarau fără echivoc că Statele Unite și Israelul sînt inamicii islamului.

Hamas, care în arabă înseamnă "Stăruință", dar poate fi și acronismul pentru Mișcarea de Rezistență Islamică, creată în urmă cu cinci ani, și-a extins activitatea în interiorul dar și în exteriorul teritoriilor ocupate, fiind considerată de către unii palestinieni unica speranță de salvare sub ocupația israeliană. Afirmația a fost făcută de un diplomat arab din Cairo, care a ținut să-și păstreze anonimatul. Din cadrul organizației, grupul lui Azedin Al-Kasim, pe care a căzut responsabilitatea asasinatului și care a mai fost implicat în atentate împotriva a patru militari israelieni în Gaza și Cisiordania, a hotărît răpirea lui Toledano, pe care l-a propus în schimbul eliberării, privită de teroriști ca un act umanitar, al lui Yassin. Guvernul israelian, despre care se știe că-și apără cetățenii, acceptînd orice condiții de schimb, a cerut asigurări privind viața grănicerului, dar, din motive necunoscute, acesta a fost ucis. Explicația deznodămîntului tragic a oferit-o la timpul respectiv A.M. Mustafa, unul dintre conducătorii Hamas, care pretindea că răpitorii l-au omorît pe tînăr de teamă să nu fie descoperiți, pentru că, declara acesta, "scopul nostru nu era să-l omorîm, ci să facem presiuni asupra Israelului pentru a obține eliberarea șeicului Ahmed Yassin. Guvernul israelian, prin refuzul său de a negocia, este răspunzător de această moarte". În continuare, Mustafa a pretins că sutele de arestări și întregul dispozitiv de forțe desfășurate de armata israeliană nu le-au permis membrilor Hamas să păstreze ostaticul pentru a negocia. Fapta gravă a dus la o manifestație a populației din Lod, orașul lui Toledano, care a cerut răzbunare, la reacții violente din partea partidelor de dreapta, naționaliste, în opoziție parlamentară, și a conducătorilor așezărilor evreiești din teritoriile ocupate, care au cerut insistent deportarea celor 1200 de arestați. Printre aceștia se afla și ziaristul palestinian Taher Shariteh, corespondent al agenției "Reuter" și al ziarului "Washington Post", bănuit a fi avut contacte indirecte cu cei răspunzători de uciderea grănicerului. Personalități cunoscute din Israel, precum generalul în rezervă Ariel Sharon, au propus formarea

unui guvern de uniune alcătuit din cele două blocuri politice ale ţării, Partidul Muncii şi Likud, pentru a smulge din rădăcini terorismul. Y. Rabin, în şedinţa extraordinară a guvernului a declarat, atunci, că "lumea nu va trebui să fie surprinsă dacă Israelul va adopta măsuri foarte severe pentru a-şi apăra securitatea şi pentru a asigura continuarea procesului de pace".

Reacţiile în rîndul delegaţiilor participante la negocieri au fost concretizate de şeful delegaţiei palestiniene, Haidar Abdel Shafi, care a denunţat "orice omorîre a inocenţilor" şi care, cu aceeaşi ocazie, a condamnat şi acţiunile unităţilor speciale israeliene ce operează în civil în teritoriile ocupate, pe care le-a calificat drept "escadroane ale morţii".

Momentul respectiv s-a încheiat cu expulzarea celor 415 conducători ai mişcării - ideologii, deci nu luptătorii ei - care au fost împiedicaţi să intre în Liban şi dintre care mai sînt acum în tabăra de corturi de la Marj Az-Zohour 396, restul fiind reprimiţi din motive de boală sau pentru că fuseseră deportaţi din greşeală. În toate apropierile dintre arabi şi israelieni, arabi şi americani sau israelieni şi americani, ca şi la reuniunea Ligii arabe rezolvarea cazului celor 396 de palestinieni expulzaţi a fost laitmotivul condiţionării începerii celei de a noua runde de negocieri. Întîlnirile oficiale sau mai puţin oficiale au trecut prin Cairo, mediatorul neobosit fiind Hosni Mubarak. În convorbirile cu preşedintele Egiptului se înregistrează pentru prima oară declaraţia unui premier israelian - Y.Rabin - care afirmă că este gata să negocieze cu palestinienii după principiul "teritorii în schimbul păcii".

Trebuie amintit că atît fostul preşedinte George Bush, cît şi secretarul de stat James Baker au fost făuritorii înverşunaţi ai demarajului negocierilor, deşi în întreaga istorie a Israelului nu a existat guvern american cu care Ierusalimul să fi avut mai multe dificultăţi şi divergenţe politice decît cu guvernul Bush, mai ales în timpul lui Y. Shamir.

Noua preşedinţie americană, considerată a fi cea mai proisraeliană din ultimele decenii, nu mai acordă negocierilor de pace arabo-israeliene aceeaşi importanţă, ameninţarea iraniană constituind pentru Bill Clinton problema centrală a regiunii. Declaraţia guvernului american că, dacă în următorul an tratativele nu ajung la un rezultat concret, Statele Unite vor înceta eforturile în această direcţie vine să confirme noua prioritate politică în zonă.

În ciuda acestei schimbări a strategiei americane în Orientul Mijlociu şi a situaţiei tensionate din ultima vreme, Christopher Warren a confirmat, miercuri 21 aprilie 1993, reluarea la 27 aprilie, la Washington, a negocierilor bilaterale arabo-israeliene, după aproape patru luni de întrerupere. Secretarul de stat a menţionat că liderul delegaţiei palestiniene Faysal Husseini - acceptat în momentul de faţă de Israel în delegaţia prezentă la tratative şi pînă acum respins pe motiv că locuieşte în Ierusalimul de Est, teritoriu anexat de statul evreu - i-a comunicat decizia statelor arabe de participare la data indicată.

Într-o declaraţie făcută presei la Departamentul de Stat, W. Christopher a reafirmat opoziţia Statelor Unite faţă de deportarea populaţiei palestiniene de către Israel şi a reiterat ataşamentul ţării sale faţă de rezoluţiile 242 şi 338 ale ONU, în vederea instaurării unei "păci totale" în Orientul Mijociu, rezumînd principiile acestor rezoluţii prin sintagmele: "teritorii în schimbul păcii", "respectarea drepturilor politice ale palestinienilor" şi "securitate pentru toţi".

Totuşi, acum cîteva zile Yitzhak Rabin a respins ideea ridicării interdicţiei accesului dinspre teritoriile ocupate în Israel, măsură ce împiedică aproape 20 000 de palestinieni să se prezinte la locurile de muncă.

Să fie, să nu fie, 27 aprilie ziua renaşterii speranţei că "omorîrea inocenţilor" va lua sfîrşit?

WASHINGTON

Mănuşa din arena politicii externe

Războiul din Golf, cu raidurile americane considerate de presă "o corecţie", "o pedeapsă", "o palmă" sau "o bătaie bună la fund" lui Saddam Hussein, a fost prilej de felicitări şi autofelicitări pentru George Bush. Bill Clinton l-a aprobat pentru că încă o dată a fost demonstrată superioritatea occidentală condusă de superpoliţistul american. Dar s-a terminat războiul? Nu, continuă. Iar Saddam Hussein avea dreptate, în timp ce opinia mondială credea că este tintuit la pămînt.

La încheierea mandatului său, George Bush restabileşte poziţia economică în Golf a SUA

Războiul preşedintelui democrat Bill Clinton este o bătălie comercială bine ordonată

Dovada cea mai bună este că Irakul are acelaşi preşedinte, acelaşi regim, cu aceleaşi caracteristici.

Atunci, alianţa anti-Saddam se sprijinea ferm pe trei puncte solide: necesitatea eliberării Kuweitului, ceea ce tradus înseamnă restabilirea ordinii de drept; preluarea operaţiunii de către Consiliul de Securitate al Naţiunilor Unite, la care s-a alăturat chiar Rusia lui Gorbaciov; participarea activă a majorităţii ţărilor arabe. Astăzi, schimbarea este totală: i se interzice lui Saddam accesul la cele două zone din propriul teritoriu; activismul american s-a substituit deciziilor Consiliului de Securitate al Naţiunilor Unite; Rusia condamnă; Turcia are rezerve şi aproape

toate ţările arabe dezaprobă acţiunile punitive împotriva Irakului.

Consecinţele cu care se confruntă comunitatea internaţională după victoria amară din Golf conţin trei contradicţii majore:

1. Cum se poate interveni pentru a apăra integritatea teritorială şi suveranitatea Bosniei cît timp în paralel se acţionează militar pentru a favoriza destrămarea Irakului după criterii religioase sau etnice?

2. Cum se poate impune aici, şi numai aici, şi cu o asemenea forţă repetitivă, respectarea rezoluţiilor Naţiunilor Unite, în timp ce în altă parte - Israel, Cipru sau Bosnia - amînarea repetată este ridicată la rang de politică?

3. Cum se poate garanta militar existenţa unui stat kurd smuls Irakului, cîtă vreme în altă parte, şi în mod special în Turcia, se garantează la fel de milităreşte inexistenţa aceluiaşi stat kurd?

Ce mai rămîne din noua ordine internaţională la doi ani după războiul din Golf? Ce se doreşte în continuare nu este nici un Kurdistan independent, pentru că Occidentul se teme de expansionismul iranian, şi nici, probabil, căderea lui Saddam.

Sigur este faptul că, la încheierea mandatului lui George Bush, Statele Unite şi-au restabilit spectaculos poziţia economică în Golf, rezultat ce este mai mult decît satisfăcător pentru ele. Adevărul gol-goluţ este că, indiferent care au fost greşelile fostului preşedinte american faţă de comunitatea internaţională,europenii nu au nici un drept să-i critice pe partenerii de peste ocean. Aflaţi în aceeaşi barcă în problema somaleză, ei au mascat sub o impresionantă acţiune umanitară incapacitatea de a găsi o soluţie politică pentru războiul civil care distruge această ţară. Iar acceptînd transformarea în canton a Bosniei după criterii etnice şi religioase contribuie cu iresponsabilitate la libanizarea, sau mai bine spus balcanizarea încă şi mai mult a acestei zone, care a fost şi mai poate fi butoiul cu pulbere al Europei. Se pare că nimeni nu înţelege că acest sfîrşit de secol poate produce alţi Hitleri, de mai mică anvergură ca originalul, şi în acelaşi timp fluturã o ameninţare mult mai zguduitoare ce cangrenează toate continentele: anarhia, în numele naţionalismului, rasismului şi intoleranţei religioase. Armă distrugătoare căreia, în Europa, nu-i va rezista izbit dinăuntru şi dinafară nici zidul Maastricht-ului.

Moştenire grea pentru Clinton, care şi-a cucerit electoratul cu promisiuni de relansare urgentă a economiei interne. Dar crizele care se derulează în exterior nu-l lasă pe tînărul preşedinte să se ocupe mai întîi de problemele ţării. America, slăbită de o datorie de 4000 miliarde de dolari, trebuie să-şi limiteze ambiţiile legate de combinaţiile dintre problemele războiului rece încă nerezolvate (Bosnia, proliferarea nucleară) şi problemele de după războiul rece (Somalia, ascensiunea fundamentalismului).

Provocările repetate folosite de Saddam Hussein ca un test, l-au împins pe Clinton la o ripostă americană ce a avut ca efect imediat distrugerea mai multor instalaţii militare irakiene. După doi ani de la războiul din Golf, Irakul ar putea constitui botezul focului pentru noul ales. Dar această criză, oricît de gravă ar fi ea, nu este problema majoră a succesiunii.

Bosnia - escalada? Bosnia, unde războiul a făcut peste 150.000 de victime, este dosarul cel mai fierbinte. În timpul campaniei electorale, Clinton îl acuza direct pe preşedintele sîrb Slobodan Miloşevici de "crime împotriva umanităţii", preconizînd intervenţii aeriene împotriva sîrbilor.

Les Aspin, noul şef al Pentagonului, ostil teoriei "tot sau numic" apărată de Colin Powell (refractar la o intervenţie americană), a repetat că Statele Unite trebuie să fie gata să utilizeze forţa pentru a lupta împotriva crimelor din Bosnia. Clinton ar fi trebuit să ceară ONU întărirea blocadei aeriene şi să pună la dispoziţie forţele aeriene necesare. Să fie nevoie să se meargă mai departe şi să se bombardeze infrastructurile sîrbe la cererea musulmanilor bosniaci care cereau ridicarea embargoului privitor la furnizarea de arme pentru a-şi organiza propria apărare?

Zalmay Khalizad, director al strategiei la Rand Corporation, care a organizat odinioară transportul de arme pentru rebelii afgani, a fost favorabil acestui proiect. I s-au alăturat Anthony Lake, noul consilier la Securitate; şi cîţiva senatori democraţi. Dar Cyrus Vance, astăzi mediator ONU, s-a opus opinînd că iniţiativa ar fi dus la eşuarea negocierilor de pace. Care, oricum, nu sînt luate în serios de părţile combatante. În ciuda indignărilor, Administraţia Clinton rămîne prudentă între cele două puncte de vedere. Testul fermităţii nu a fost încă trecut în acest conflict care poate tîrî în dezastru întreaga Europă.

Rusia - în aşteptare. După primele contacte eşuate, a urmat întîlnirea de la Vancouver. Boris Elţîn are nevoie disperată de bani, legitimitate şi aliaţi, aşa că sprijinul american îi este vital. Relaţiile cu Rusia şi republicile surori rămîn o prioritate a politicii externe americane. Informat de analizele zilnice ale CIA, Clinton ştie perfect de bine că naţionalismul în creştere care se acumulează în fosta URSS riscă să ajungă la o stare explozivă. În timpul campaniei electorale actualul preşedinte al SUA a promis o politică mai substanţială decît predecesorul lui: "Cheltuielile făcute pentru stabilizarea democraţiei vor reduce direct proporţional cheltuielile militare în viitor" şi vor conduce la "naşterea unor pieţe lucrative, creatoare de slujbe pentru americani". Numai că mijloacele unei strategii de asistenţă în Est sînt evaluate în imensităţi de miliarde de dolari. Iar suma pusă la dispoziţie este ca un bacşiş pentru nevoile acestei zone. Va ajunge pentru menţinerea pe poziţie a lui Boris Elţîn?

Europa - mai puţin dogmatism. Situaţia este clară pentru Europa de Vest. "Dacă vreţi să continuaţi să plătiţi în fiecare an 160 miliarde de dolari pentru a apăra Europa împotriva a ceea ce ţine, astăzi, locul Uniunii Sovietice, votaţi-l pe Bush", repeta senatorul democrat Tom Harkin. Aceeaşi poziţie o regăsim la noul preşedinte, foarte decis să perceapă dividendele de după războiul rece. Modalităţi: reduceri clare în buget şi stabilirea la 100.000 de oameni a celor aflaţi în forţele americane din Europa. Această dezangajare lasă loc presupunerii unei atitudini mai puţin dogmatice faţă de NATO şi Eurocorps, aceste batalioane de soldaţi germani şi francezi, a căror existenţă i-a stîrnit multe înnegurări lui James Baker, fostul secretar de stat în Administraţia Bush. Pe teren economic, spaţiul de concurenţă al diplomaţiei moderne, după Clinton, poziţiile americane sînt mult mai dure. Alesul democrat înţelege să fie mult mai exigent cu "fortăreaţa Europa". Nici un armistiţiu în războiul agricol şi o ranforsare draconică a fiscalităţii, avînd ca obiect întreprinderile străine instalate în SUA. Politică uşor de înţeles pentru că după experienţa cu Japonia, prea tare pentru a mai putea fi atacată, se loveşte preventiv în Europa ca să nu ajungă prea puternică. Războiul preşedintelui democrat este o bătălie comercială bine ordonată pentru recucerirea acelor pieţe de desfacere pe care America le-a pierdut implacabil în lumea întreagă.

Ana Maria Tatovici

Henri Zalis

STRATEGIA PREŞEDINTELUI

Discursul de la jumătatea lunii februarie ţinut în faţa Congresului defineşte pe termen lung strategia lui Bill Clinton. Este o viziune **a sa**, deplin concordantă cu a clasei politice, despre Statele Unite într-un context delicat, pe plan extern şi de modificat urgent ca realitate internă.

Inversez planurile în intenţia să reconstitui poziţiile asumate, impuse de raţiuni concrete. Consider necesar să amintesc cititorului că electoratul american s-a declarat nemulţumit de republicani şi de George Bush în particular din cauză că au neglijat cîteva valori-funcţie, cîteva repere fundamentale precum familia, asistenţa medicală pentru cei cu venituri modeste, educaţia ş.a. Sprijinul demonstrativ al majorităţii democrate care a aplaudat în 29 de reprize expunerea preşedintelui, ovaţiile avînd aici şi acum puterea de discernere între validare şi artificiu, dovedeşte că Bill Clinton a spus ce trebuie, la momentul potrivit. Anume că visul de a trăi mai bine şi mai înnoitor stă la îndemîna celor care ies întăriţi din încercări.

Marea naţiune dorea să audă ceea ce i s-a oferit timp de 70 de minute: un apel de prim ordin la mobilizarea energiilor pentru a aşeza la locul lor munca, factorul competitiv, învăţămîntul cu caracterul său formativ/informaţional şi, în fine, lupta împotriva violenţei organizate.

Clinton a mai vorbit despre finanţarea campaniilor electorale, despre grupurile de presiune şi rolul lor şi, în general, despre ieşirea din stagnare. A fost evident că se adresează cu precădere majorităţii ce acuză **centrul** societăţii, clasă de mijloc, luată drept ce este cînd privim în perspectivă: agentul principal al oricărei solicitări civice.

Aşadar, să începem prin a preciza că aproape 90% din familii vor fi cruţate de noi impozite pe venit, cît priveşte taxele suplimentare pe energie şi pentru pensii ele cresc cu 17 dolari lunar la cei ce cîştigă peste 40 000 dolari pe an. Pe de altă parte, în compensaţie, statul va investi 30 de miliarde în următoarele şase luni ca să ofere loc de muncă unei jumătăţi de milion de americani, în vreme ce "prima doamnă" s-a înhămat la ambiţioasa reformă a cheltuielilor de sănătate, la capătul căreia 37 milioane de persoane vor căpăta protecţie în caz de boală sau accident.

Conştient că se află în faţa unui blocaj cauzat de scepticism, preşedintele este pe cale să iniţieze şi alte măsuri. Una dintre ele va fi să reducă mari cheltuieli federale. În modul în care s-au desfăşurat lucrurile, viitorul ar fi fost compromis, pentru că în anul 2000 s-ar fi atins un prag maximal de 635 miliarde deficit bugetar, cu o dobîndă ruinătoare. Clinton are în obiectiv să reducă din imensa povară pe timpul mandatului său 246 miliarde. A făcut începutul, eliminînd din personalul Casei Albe un efectiv de 26%. A trecut la amputarea bugetului Apărării ca să aibă de unde majora resursele programelor sociale. Treaba nu este simplă. S-a distanţat egal de "pacifişti" după cum apare "suspect de drastic", celorlalţi, "ulilor". Preşedintele reflectează la remodelarea forţei de intervenţie rapidă, gîndită pe tipuri de arme şi de material lesne de transportat/adaptat la mari distanţe. Cere metode de antrenament mai puţin costisitoare, mai eficiente. Preşedintele Apărării reclamă în 1993, 18% din ansamblul bugetar dar cu 11 miliarde mai puţin în 1994 şi cu 60 de miliarde pînă în 1996. Va fi, oricum, de cinci ori mai puţin decît pe timpul lui Eisenhower şi de trei ori mai redus ca pe vremea lui Lyndon Johnson.

Deşi este (nu ar putea să nu fie!) avertizat că în CSI situaţia e confuză, Bill Clinton doreşte să disponibilizeze sume extrem de importante (peste 150 miliarde) ca să stimuleze noile tehnologii, protecţia ecologică, crearea de noi zone urbane şi alte programe de infrastructură.

Aşa se explică de ce, în prezent, sînt în studiu trei programe de restrîngere a fondurilor reclamate de Pentagon. Primul, datorat generalului Colin Powell, şeful statelor majore reunite, propune: degrevarea numerică a serviciilor şi a escadrilelor Gărzii naţionale. Refuză, în schimb, să atingă fie şi marginal armătura centrală a dispozitivului armat. Al doilea plan, avansat de un organism privat, este mai cutezător. Aduce efectivul la 1,2 milioane, cu 620 000 mai puţin ca în prezent, renunţă la patru port-avioane şi la două divizii de infanterie marină. Ar rezulta economii de 90 miliarde în 1997, obiectiv ce depăşeşte chiar aşteptările preşedintelui. Al treilea plan, unul de compromis, este inspirat de Aspin, secretarul Apărării, cu cele mai bune şanse de a fi adoptat. Trimite acasă 400 de mii de soldaţi şi ofiţeri, dezarmează zece nave de suprafaţă şi închide în hangare 180 de aparate. Anulează cîteva programe de dotare în rachete (cele împotriva tancurilor), abandonează comanda avionului cargo G-17 şi a bombardierului F-16. Se va limita fabricarea sateliţilor de comunicaţie Miestar şi vor trece pentru îmbunătăţirea stării căilor de transport alte două miliarde din cele 6,5 miliarde afectate iniţiativei strategice, supranumită "Războiul stelelor". În plus, vor fi readuşi din Europa, în următorii trei ani, o sută de mii de ostaşi din trupele de ocupaţie plasate în Germania.

Democratul Bill Clinton a fost deosebit de afectat aflînd că Boeing, primul constructor aeronautic mondial, suprimă 28100 de locuri de muncă, din care 23000 chiar în anul în curs. Ce îl îngrijorează este că nu rămîne singura firmă în dificultate. IBM - primul fabricant de ordinatoare - elimină, după cele 40 000 de posturi în 1992, alte 25 000 în viitoarele săptămîni, în vreme ce General Motors renunţă la peste 74 000 din salariaţii săi pînă în anul 1995.

Preşedintele doreşte pentru Statele Unite o economie deschisă, ferită de improvizaţii şi provizorat, creativă, adaptabilă la comenzi de export, încrezătoare în mersul ascendent al pieţei. O schimbare de politică va aduce cu necesitate, pe termen scurt, performanţe economice promiţătoare. Redresarea de substanţă rămîne încă de definit şi, mai ales, de realizat.

1001

Creier

Vizualizarea prin metoda rezonanţei magnetice permite deja - împreună cu alte tehnici radiologice - să se vadă ce se întîmplă într-un creier viu. Dar o nouă metodă, bazată pe acelaşi principiu, va pune la dispoziţie hărţi funcţionale privind activitatea acestui organ, care vor indica neurochirurgului date precise pentru tratarea pacienţilor bolnavi de epilepsie sau tumori cerebrale. Se poate ajunge însă şi mai departe cu acest aparat, existînd speranţe că se vor putea localiza în creier visele, memoria, halucinaţiile şi durerile de cap. "Ultimul obiectiv, spune profesorul John Belliveau de la facultatea de medicină Harvard, este posibilitatea înregistrării conştiinţei. Dispunem de instrumentele de început pentru această treaptă a cercetării şi sperăm, chiar dacă nu vom finaliza în timpul vieţii noastre".

Atenţie!

O noutate neplăcută pentru cei ce folosesc aparatul electric de bărbierit: doctor Lovely şi colaboratorii săi (Seattle, Statele Unite) au descoperit o relaţie între utilizarea acestui instrument şi leucemie. Riscul este evaluat la 2,15 faţă de 2,5 datorat fumatului. Cauza ar fi cîmpul electromagnetic deosebit de puternic al aparatului electric. Acest rezultat nu este încă confirmat de alte echipe de cercetători.

Acest imens ou (înalt de peste 1 m şi cîntărind 8 tone) a fost instalat într-un parc din Bremen. Operă a sculptorilor Armin Koelbli şi Man Sturm, oul serveşte drept cutie poştală, care va fi deschisă în anul 3000. Ca o scrisoare să ajungă în ou trebuie să aibă următoarea adresă: "Das Ei, D- 2800 Bremen"

Resocializare

Cerşetorii din Thailanda vor trebui să aleagă între o calificare profesională şi închisoare, potrivit unei legi ce urmează să fie supusă aprobării Parlamentului. Adulţii care forţează copii, handicapaţi sau bătrîni să cerşească vor fi pasibili de pedepse cu închisoarea mergînd pînă la cinci ani, plus o amendă de 2 000 dolari.

Vitaminizare

"Agenţia naţională de informaţii a Cubei (AIN) a recomandat cubanezilor consumarea de frunze, flori şi seminţe ale unor legume folosite pînă în prezent doar pentru rădăcini sau tuberculi, în scopul ameliorării regimului alimentar, într-un moment în care ţara trece printr-o perioadă de grave lipsuri în ce priveşte "hrana", transmit agenţiile "France Presse" şi "Reuter", citînd un inventar elaborat de un institut de nutriţie de pe lîngă Ministerul Sănătăţii. Agenţia AIN a apreciat că prin consumarea unor frunze sau flori se poate asigura un aport "semnificativ" de vitamine şi minerale în alimentaţia cubanezilor.

Preşedintele rus Boris Elţîn, soţia sa, maiorul moscovit Iuri Luzkov (la stînga) şi procurorul şef Valeri Zorkin (dreapta), cu lumînări în mînă la slujba de Paşti de la miezul nopţii, în catedrala ortodoxă din Moscova

Paşti

Prima zi de Paşti a fost fără ouă roşii pentru moscoviţii de rînd, pentru că în ajunul sărbătorii un ou ajunsese la 30 de ruble, crescînd cu 25 la sută. Asta înseamnă că un om obişnuit trebuie să-şi sacrifice tot cîştigul pe o zi pentru a cumpăra zece ouă. Astfel că mulţi copii au fost dezamăgiţi, părinţii lor negăsind alimentul tradiţional, după ce au colindat tot oraşul, la un preţ accesibil.

Bunică

O femeie în vîrstă de 60 de ani, cu statură fragilă, bunică a patru nepoţi, conduce traficul de cocaină în statul Rio de Janeiro, a afirmat poliţia locală. Dna Maria Helena Gomez, mama unui traficant deţinut de un an şi jumătate într-o închisoare extrem de bine păzită din Rio, este acuzată de distribuirea, săptămînal, a 80 de kg de cocaină pură, venită din Bolivia, în 200 de puncte de vînzare din oraş şi de la periferia acestuia. Aceeaşi sursă a menţionat că a fost emis un mandat de arestare împotriva dnei Gomez.

Leafă

Parlamentul Rusiei a decis dublarea salariilor înalţilor demnitari ruşi, în particular cel al lui Boris Eltîn care va avea

Heather Woods, în vîrstă de 43 de ani, din Lincolnshire, localitate din centrul Angliei, arată semnele pe care le are pe corp, similare rănilor lui Christos în timpul crucificării

Macaulay Culkin, interpretul principal al filmului "Home Alone" ("Singur acasă"); 500 de milioane de spectatori au rîs cu lacrimi de păţaniile celor doi bandiţi hărţuiţi de simpaticul super-puşti de 8 ani

Vendor Jim Simon arată T-shirt-ul pacifist lui Pat Jones lîngă intersecţia Western cu Jefferson în Los Angeles, în timp ce juriul era într-a şasea zi de deliberări în procesul din Rodney King în legătură cu drepturile unionale civile

o leafă lunară de 136 000 de ruble (182 dolari sau 4533 de ouă). Vor primi salarii mărite şi preşedintele Parlamentului, Ruslan Hasbulatov, vicepreşedintele Aleksandr Ruţkoi, premierul Cernomîrdin şi procurorul general Valentin Stepankov.

Sfîntul

Scriitorul britanic Leslie Charteris, creatorul celebrului şi simpaticului aventurier Simon Templar, alias "Sfîntul", a încetat din viaţă, în vîrstă de 85 de ani, la Spitalul Prinţesa Margareta din Windsor. Născut în Singapore, tatăl fiind medic chinez, iar mama englezoaică, a venit în Anglia la 12 ani pentru a împlini visul tatălui său, acela de a deveni avocat. Pasiunea pentru scris îl îndreaptă, pînă la consacrarea ca scriitor, spre diverse ocupaţii: şofer de autobuz, pescuitor de perle, poliţist, plantator pe o plantaţie de cauciuc, barman, boxeur, miner, aruncător de cuţite la bîlci şi jucător profesionist de bridge. Primul său volum în care apare "Sfîntul" a fost publicat cînd scriitorul avea 21 de ani. Personajul care-l va face celebru este eroul din 54 de volume. Aventurierul romantic se va identifica cu trăsăturile actorului Roger Moore, care l-a interpretat în cunoscutul serial de televiziune.

Preşedintele Clinton la întîlnirea cu liderii organizaţiei homosexualilor şi lesbienelor, în Biroul Oval de la Casa Albă. Alături de preşedinte se află Alexis Herman (Oficiul de Relaţii Publice de la Casa Albă), Tom Stoddard (Campania pentru Serviciul Militar), Tim McFeeley (Fundaţia pentru Drepturile Omului), Bob Hattoy (Biroul de Personal al Casei Albe), Keith Boykin (Biroul de Comunicări al Casei Albe), William Waybourne (Fondul Victory pentru homosexuali şi lesbiene), Billy Hileman şi Nadine Smith (Comisia pentru Washington), Andrew Barrer (Coaliţia 93), Torie Osborn (Grupul operativ naţional al homosexualilor şi lesbienelor) şi Phill Wilson (Grupul operativ al homosexualilor şi lesbienelor de culoare)

Demografie

Congresul internaţional asupra controlului demografic mondial, convocat la iniţiativa UNESCO şi a Fondului Naţiunilor Unite asupra populaţiei, s-a încheiat la Istanbul cu adoptarea unei declaraţii comune în care cei aproximativ 300 de participanţi - inclusiv 29 de miniştri ai educaţiei - au subliniat rolul esenţial al educaţiei în stăvilirea "înaltei creşteri demografice" mondiale. Potrivit Naţiunilor Unite, populaţia lumii (5,5 miliarde locuitori) s-a dublat în 60 de ani şi, dacă va creşte în ritmul actual, va atinge şase miliarde înainte de anul 2000.

Colecţionar

Robert Haag, antreprenor din Tucson, Arizona, are o pasiune ciudată. De mai mulţi ani cutreieră planeta în căutarea meteoriţilor pe care îi cumpără. După părerea experţilor, el posedă cea mai mare colecţie din lume ce cuprinde pietrele căzute din cer. Cea mai uluitoare, care, de altfel, îl umple de mîndrie, este un fragment dintr-o piatră de pe Lună de 19 grame. "Am descoperit-o în Australia, la aborigeni. Imediat am ştiut că venea de pe Lună. Ca să mă asigur în privinţa originii, am trimis-o la expertiză laboratorului Universităţii din Arizona. Ce surpriză le-am făcut savanţilor! Ei nu găsiseră pînă atunci rocă lunară decît în Antarctica".

Medicament

""Vinul este un medicament?" Această întrebare a fost problema centrală a unei dezbateri foarte serioase la care au luat parte cercetători în problemă, la Bordeaux. Răspunsul categoric al directorului Institutului naţional de cercetări agronomice din Narbonne, Michel Bourzeix, a fost "da, fără nici o îndoială". Vinul conţine substanţe biologice active, coloranţi şi tanin, care acţionează împotriva îmbătrînirii celulei. Datorită ca-

Raid al poliției într-un apartament din centrul Moscovei unde se prepară droguri din opium

litații de protejare împotriva radiațiilor ionizante, substanțele respective au efecte terapeutice și în cancer. Taninul, care oprește efectul radicalilor liberi ce distrug țesuturile, devine prin excelență și antidot împotriva alcoolismului. Efectele benefice ale vinului, consumat cu moderație, au fost constatate și de Universitatea ebraică din Ierusalim, de Institutul agricol israelian Vulcani precum și de Institutul Davis din California, care consemnează influența pozitivă asupra metabolismului și faptul că părțile nealcoolice ale băuturii pot preveni infarctul.

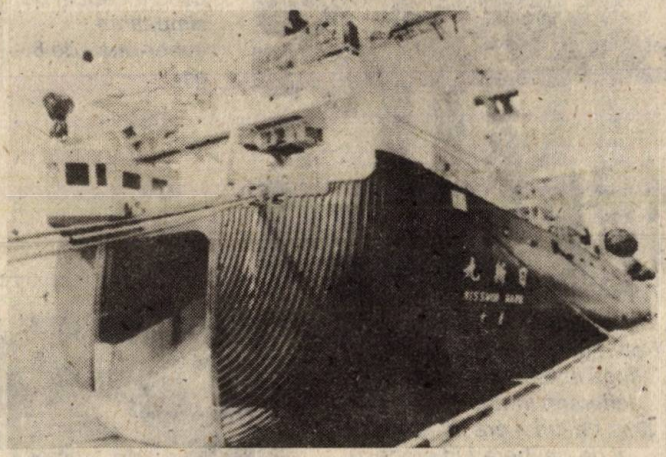

Vasul nipon "Nisshin Osaka", după întoarcerea dintr-o expediție de 113 zile în Antarctica

Reînhumare

În curînd începe sezonul ploilor în Somalia, ce va reda speranța unei recolte bune, dar va crea și pericolul unei epidemii: torentele puternice pot dezgropa trupurile celor care au murit din cauza secetei și a războiului civil și au fost îngropați la o adîncime superficială. Experții internaționali sînt de părere că epidemia poate fi preîntîmpinată doar prin reînhumarea cadavrelor. Numai în Baidoa, numit și "orașul morții", în vîlcelele și în albia pîrîurilor secate au fost îngropate peste 11 000 de cadavre care trebuie deshumate și reînmormîntate de urgență în altă parte. Zilnic, în împrejurimile acestui oraș sînt îngropați pînă la 100 de morți.

DeMeb, o angajată a "Christie's", purtînd un colier de diamante avînd peste 210 carate, care a fost oferit la licitație. Piesa, provenind dintr-o colecție particulară, este considerată a fi cea mai de preț bijuterie de acest fel, fiind estimată la 3 milioane dolari

Îmbrăcat femeieşte, Bassam Maglawi, un palestinian arestat de soldați israelieni în Deir el Balah, tabără de refugiați în Fișia Gaza, a fost arestat travestit și machiat. Căutat de autoritățile israeliene, a încercat în acest mod să evite să fie prins

"Magic"

Cînd este vorba de SIDA, este dificil să separi medicina de agitația mediatică și uneori chiar de politică. Toate se înlănțuie strîns pentru că creditele puse la dispoziția cercetării depind de șocul emoțional provocat de maladie, dar și datorită celebrităților care dezvăluie public că sînt purtătorii acestui virus. Medici din Los Angeles au cuantificat datele a ceea ce se poate numi efectul "Magic" Johnson: au întocmit graficul cererilor de depistare a HIV-ului în centrele specializate din regiunea lor. Fiecare anunț public al unui caz de SIDA (Rock Hudson în octombrie 1985, Paul Ganne în iunie 1987, Magic Johnson în noiembrie 1991 și apoi Arthur Ashe în aprilie 1992) are ca reacție recrudescența depistărilor. Este evident că aceste declarații făcute mass-mediei încurajează populația să se prezinte la testare spre satisfacția medicilor. Care, însă, păstrează secretul profesional, dacă aceasta este dorința bolnavului.

Rubrică realizată de Ana-MariaTATOVICI

ISLAMABAD

Nu iese fum fără foc

În urmă cu mai puţin de o lună de zile, în sînul partidului la putere din Pakistan, Liga Musulmană, a intervenit o criză, care, pe măsură ce timpul a trecut, s-a accentuat. Doi miniştri din cabinetul condus de premierul Nawaz Sharif anunţaseră că demisionează din guvern în semn de protest faţă de "indecenţa" cu care şeful lor fusese numit în funcţia de preşedinte al Ligii Musulmane, partid-conglomerat de orientare islamică fundamentalistă. Preşedinţia partidului devenise vacantă după încetarea din viaţă a lui Mohamed Khan Junejo, şi el fost prim-ministru în Pakistan. Fiul fostului lider de partid, Asad Junejo, consilier al lui Sharif, şi-a prezentat, de asemenea, demisia, dezamăgit probabil că nu "a moştenit" funcţia tatălui său, după un mai vechi obicei de prin partea locului. Ulterior şi alţi membri importanţi ai executivului au renunţat la portofoliile pe care le deţineau, motivînd diferenţele de opinie politică care există între ei şi şeful lor.

Criza a intervenit pe fondul unor disensiuni tot mai puternice între primul ministru şi preşedintele ţării, Ghulam Ishaq Khan, precum şi între susţinătorii celor doi din guvern şi Parlament. Se pare că divergenţele au apărut ca urmare a intenţiilor urmărite de fiecare dintre aceştia în legătură cu persoanele ce vor fi propulsate în cursa pentru candidatură la alegerile prezidenţiale, prevăzute pentru toamna acestui an.

Criza politică s-a amplificat brusc în momentul în care comandantul armatei, generalul Abdul Waheed, a amînat vizita pe care urma să o efectueze în Statele Unite. Observatorii politici din capitala pakistaneză au început să vorbească despre amploarea pe care o luau disensiunile intervenite între grupările conduse de preşedintele Ghulam Ishaq Khan şi premierul Nawaz Sharif în interiorul partidului de guvernămînt. Acestea au devenit publice odată cu rostirea unor discursuri de către cei doi protagonişti, urmate de demisia altor personalităţi, care ridică numărul miniştrilor la şase şi pe cel al consilierilor la patru, toţi făcînd parte din "aripa" prezidenţială. Gestul lor a fost calificat ca o subminare a politicii guvernului Sharif.

Disensiunile s-au transformat în tensiune între cele două fracţiuni în momentul în care Sharif a cerut constituirea unui comitet însărcinat cu modificarea "amendamentului 8" la Constituţie, care oferă preşedintelui puteri speciale, inclusiv pe cea de dizolvare a Parlamentului, şi deci, implicit, de schimbare a premierului. Încercarea premierului viza reducerea puterilor discreţionare de care beneficiază şeful statului. Într-un document publicat de preşedinţie probabil ca răspuns la această provocare, şeful executivului era avertizat să se ocupe de "problemele grave cu care se confruntă ţara", ceea ce echivalează cu o presiune deloc voalată în sensul deciziei de organizare a alegerilor anticipate.

Nici una din aceste mişcări nu poate avea însă loc fără o consultare cu şeful armatei şi un acord de principiu din partea acestuia. În Pakistan, "triunghiul de putere" are reguli de funcţionare foarte stricte, interdependenţa celor trei laturi explicînd astfel imposibilitatea absenţei din ţară a generalului Waheed.

Pe 18 aprilie, folosindu-se de prerogativele constituţionale, preşedintele Ishaq Khan a decis să dizolve Adunarea Naţională a Pakistanului (Parlamentul) şi l-a destituit pe primul ministru Nawaz Sharif. În cazul în care acuzaţiile de corupţie, acţiuni subversive şi terorizarea adversarilor care i se aduc se vor confirma, fostul premier ar putea fi arestat. Balakh Sher Mazari, care a depus jurămîntul în calitate de premier interimar, a ordonat începerea unor investigaţii, în special asupra presupuselor acte de corupţie. Voci din cercurile politice de la Islamabad s-au hazardat să afirme că această înlăturare ar avea legătură cu incidentele inter-etnice şi inter-confesionale care au zguduit India în această primăvară şi în care fostul premier ar putea fi implicat. Mazari va conduce un guvern de uniune naţională pînă la 14 aprilie, cînd electoratul va fi chemat anticipat la urne. Din noul cabinet fac parte disidenţi din administraţia premierului demis şi membri ai puternicului Partid Popular Pakistanez, condus de Benazir Bhuto. Principalul ţel declarat al guvernului interimar este acela de a organiza alegeri libere şi corecte pentru Adunarea Naţională, premierul Mazari afirmînd că va face "tot ce îi stă în putinţă pentru a vindeca rănile produse de politica de confruntare din trecut".

Ghulam Ishaq Khan, preşedintele în exerciţiu

Surprizele nu s-au oprit aici, ele culminînd cu depunerea la Tribunalul Suprem de către preşedintele Adunării Naţionale a unei contestaţii privind decizia şefului statului de a dizolva Parlamentul. Problemele s-au complicat, deoarece tribunalul a acceptat acest document şi a început audierea părţilor. Între timp, fostul premier Sharif a eliberat reşedinţa oficială din Islamabad, intenţionînd să se retragă în oraşul Lahore pentru a-şi pune la punct revenirea pe scena politică. Susţinătorii săi au anunţat ample demonstraţii în provincia Punjab (!), care constituie fieful său şi o zonă importantă din punct de vedere electoral. Sharif a calificat toate cele întîmplate drept "o conspiraţie împotriva democraţiei". El i-a caracterizat pe cei care "s-au aciuit" pe lîngă preşedinţie ca "orfani politici, care nu au nici un refugiu în ţară", declarînd că oricine îl suspectează, este binevenit să-l pună la încercare. După opinia sa, o astfel de persoană este şi Mazari, care ascultă ordinele "dictatorului Khan".

Benazir Bhuto, adeptă a emancipării populare care conduce un partid progresist, foarte influent în zonele din jurul fostei capitale Karachi, a declarat că va rămîne neutră faţă de această luptă, deşi în august 1990 a fost victima aceluiaşi preşedinte Ghulam Ishaq Khan, şi a aceluiaşi "amendament 8", care permite dizolvarea Parlamentului şi demiterea guvernului. Totuşi "coliziunea" dintre cele două personalităţi islamiste ar putea să-i fie favorabilă pentru un nou acces spre putere. Oricum, se anunţă o campanie electorală marcată de tensiuni, poate chiar de violenţă. Există mai mulţi poli electorali, iar atunci cînd rezultatele se vor concentra spre capitală, fenomenul politic ar putea căpăta aspecte deocamdată imprevizibile.

C. VALERIU

ROMA

Electoratul a decis. E rîndul politicienilor

După cum au anticipat sondajele de opinie, italienii şi-au manifestat profunda lor dorinţă de schimbare a unui sistem politic, atît de uzat şi discreditat. Prezentîndu-se la urne în proporţie de 77 la sută, ceea ce reprezintă, de fapt, 36,68 milioane din numărul celor înscrişi pe liste, ei au aprobat, în procente diferite, toate cele opt propuneri aflate pe buletinele de vot. Astfel că, de acum înainte, alegerea senatorilor se va face prin sistem uninominal, cu majoritate simplă, într-un singur tur de scrutin; fondurile de stat destinate finanţării partidelor politice vor fi suprimate; este abolită pedeapsa penală pentru consumul de droguri, urmînd a fi aplicate numai sancţiuni administrative, fără a se renunţa însă la pedepsirea cu închisoarea a celor care fac trafic de stupefiante; se descentralizează competenţele Ministerului Agriculturii, atribuţiile acestuia urmînd a fi preluate de consiliile regionale; tot consiliile regionale vor prelua şi atribuţiile Ministerului Turismului, care se desfiinţează; controalele privind protejarea mediului se preiau de la unităţile sanitare locale şi vor fi încredinţate unui minister special, ce va fi creat în perioada imediat următoare; va fi suprimat Ministerul Participării Publice, departament care a dus la irosirea unor fonduri însemnate şi la ineficienţă, atribuţiile sale urmînd a fi preluate de Ministerul Industriei; şi, în sfîrşit, s-a aprobat alegerea directă a preşedinţilor şi vicepreşedinţilor caselor de economii de către consiliile de administraţie, pentru a se înlocui vechiul sistem de numărare a acestora de Ministerul Trezoreriei, sistem ce permitea aranjamentele între diferite partide.

Victoria zdrobitoare a răspunsurilor "da" în principalele două referendumuri - introducerea sistemului majoritar pentru alegerea senatorilor şi abolirea finanţării publice a partidelor- constituie un semnal foarte puternic lansat de alegători clasei politice şi, în mod special, Parlamentului. Un semnal cu două semnificaţii: ruptură cu o jumătate de secol de putere împărţită în cîteva mari partide, în jurul nelipsitei democraţii creştine, care a făcut parte din toate coaliţiile, şi respingere a partitocraţiei, sistem bazat pe clientelism, pe practica donaţiilor (manieră dezvăluită de amploarea scandalului corupţiei politico-financiare), ca şi pe repartizarea posturilor de conducere după principiul denumit "Lotizzazione".

Jocurile fiind de acum făcute, ar urma ca Parlamentul să traducă în texte de lege dorinţele fără echivoc ale electoratului şi, în principal, pe cea privind alegerea a trei sferturi din senatori prin scrutin uninominal majoritar. Însă, într-un parlament îmbătrînit, divizat şi uzat de intrigile luptei pentru putere, reforma electorală riscă să dureze mult. Şi aceasta datorită faptului că numeroşi parlamentari vor opune o rezistenţă înverşunată pentru a amîna cît mai mult legiferarea unui sistem care nu va însemna altceva decît propria lor "moarte" politică. După cum nu trebuie uitat că, deşi aproape toate partidele (mai puţin cele mici, ameninţate direct cu dispariţia) s-au declarat favorabile schimbării, ele s-au ferit să arăte în mod clar ce fel de sistem doresc să fie adoptat: cel englezesc, într-un singur tur, sau cel francez, în două tururi.

Rezultatul scrutinului va produce mutaţii importante pe scena politică italiană. În afară de posibila dispariţie a partidelor mici, despre care am mai pomenit, se anunţă o creştere logică a ponderii partidelor puternice, în special a celor care au făcut parte pînă acum din coaliţia guvernamentală (Democrat-Creştin, Socialist, Liberal şi Social-Democrat). Noul sistem va face, însă, ca numai unul din acestea să deţină majoritatea - fie ea şi relativă - după preconizatele alegeri anticipate din octombrie (bineînţeles, dacă pînă atunci noua lege electorală va fi adoptată). În acest context, întrebarea firească ce se poate pune este următoarea: Care din cele patru formaţiuni are - sau va avea atunci - credibilitatea necesară pentru a-şi asuma riscurile guvernării, cînd nici una din ele n-a scăpat neatinsă de tentaculele corupţiei? Este o problemă pe care cei în cauză au început deja să şi-o pună, un semnal evident în această direcţie venind din partea Partidului Democrat- Creştin. În încercarea de a oferi o nouă imagine, care să nu mai fie grevată de criza internă legată de acuzaţiile aduse multora dintre liderii săi, în special lui Giulio Andreotti, acesta a hotărît să-şi schimbe titulatura şi, probabil, şi însemnele. Noul nume ar putea fi Partidul Popular European sau "ceva asemănător", a declarat secretarul general al partidului, Mino Martinazolli, care a adăugat că ceea ce interesează este "schimbarea unei clase conducătoare, cerinţă impusă de o situaţie în întregime nouă, care necesită un partid diferit". Celelalte partide nu au anunţat măsuri asemănătoare, dar sînt de prevăzut schimbări de atitudine şi chiar de oameni.

Referendumul a însemnat şi sfîrşitul guvernului Amato, cel puţin din punctul de vedere al şefului său. De altfel, încă dinainte de aflarea rezultatelor consultării populare, premierul declarase că, dacă referendumurile privind reforma electorală şi sistemul de finanţare a partidelor politice vor fi aprobate, atunci aceasta "ar fi o cenzură faţă de trecut, ceea ce va face un guvern rezultat dintr-un cadru politic preexistent inadecvat". Dorind însă să evite o altă criză, preşedintele Oscar Luigi Scalfaro i-a cerut să rămînă în funcţie şi să-şi prezinte cît mai repede raportul în faţa Parlamentului, a cărui dezbatere va permite cunoaşterea orientărilor diverselor grupuri parlamentare asupra "perspectivelor viitoare". Perspective care, indiferent de demisia guvernului, se prezintă ca o ecuaţie cu multe necunoscute.

Dinu BUCŞAN

Numeroasele afişe electorale au pledat în favoarea schimbării

Rezultatele referendumului

(voturi favorabile)

• abolirea finanţării publice a partidelor	90,2 la sută
• desfiinţarea Ministerului Participării Publice	90,1 la sută
• schimbarea sistemului de desemnare a preşedinţilor şi vicepreşedinţilor caselor de economii	89,8 la sută
• alegerea senatorilor prin scrutin uninominal majoritar	82,7 la sută
• modificarea competenţelor în ce priveşte protejarea mediului	82,5 la sută
• desfiinţarea Ministerului Turismului	82,2 la sută
• desfiinţarea Ministerului Agriculturii	70,1 la sută
• depenalizarea consumului de droguri	55,3 la sută

ŢIGANII o lume a III-a a Europei

Există percepţia că populaţia de romi creează probleme sociale deosebit de complexe. De aceea este esenţial a se defini cu suficient de multă precizie conturul general al problemelor, natura şi amploarea lor.

În ce constă propriu-zis problema romilor? Ea este o problemă etnică şi, dacă da, pur etnică? Sau mai degrabă o complexă problemă socială cu o puternică coloratură etnică?

Impresia noastră este că schemele cu care se lucrează de regulă sînt excesiv de rigide şi simplificatoare, ignorîndu-se în fapt dimensiunea socială şi totodată dinamica fenomenului.

VOCAŢIA PROLIFERĂRII

Statisticile internaţionale BĂNUIESC că ţiganii din România s-ar număra între 1.800.000. şi 2.500.000. Această "minoritate conlocuitoare" va deveni una înlocuitoare, aşa cum glumeam scrîşnit pînă nu de mult ? În sfîrşit, un studiu - intitulat POPULAŢIA DE ROMI, situaţia socio-economică şi coordonatele unui program de sprijin - realizat de Elena Zamfir şi Cătălin Zamfir împrăştie ceaţa zvonurilor fanteziste şi a bănuielilor. Studiul, extrem de zgîrcit în epitete şi supoziţii poate fi citit de mai multe ori ; iar fiecare recitire te obligă la a observa, cu spaimă, că încă o faţetă a realităţii fusese trecută cu vederea la lectura anterioară. Vom fi sau nu înlocuiţi de populaţia romilor ? Nu de puţine ori se aud murmure care vociferează şi instigă la un război rasial contra ţiganilor, în timp ce exaltaţi ai cîte unei pagini din istoria eroică a României înalţă monumente de admiraţie mareşalului Antonescu pentru politica dusă de acesta cîndva atunci cînd presiunea istoriei obliga la mimetism în probleme ce presupun **durată, pace şi posibilităţi**. Întrebarea se pune dacă acum, azi, sînt întrunite cele trei condiţii mai sus subliniate. Teama, îngrijorarea că vom fi cît de curînd "înlocuiţi" nu este chiar gratuită, chiar o exagerare. Căci la mulţimea copiilor născuţi într-o familie de romi se adaugă refuzul de a avea copii din ce în ce mai răspicat rostit de către familiile de ne-ţigani (fie ei români, unguri, germani). Lectura celor cîteva fragmente, ce ne-au fost oferite cu generozitate de către doamna Elena Zamfir (fapt pentru care îi mulţumim şi pe această cale), va convinge pe orice cititor că, practic, distanţa dintre cel mai de jos nivel de vieţuire al unui ţigan şi acelaşi nivel coborît de vieţuire al unui român este foate mică şi deloc favorabilă acestuia din urmă. Lugruba imagine, incredibila stare de fapt pe care le ilustrează condiţiile în care trăiesc anume categorii de ţigani pot fi socotite "promisiunea" zilei de

Problema care în mod efectiv îngrijorează societatea românească nu este problema romilor ca romi. Ea nu este, deci, o problemă etnică. Este drept că se referă la romi, dar doar la o parte a populaţiei de romi, greu de precizat ca pondere.

Această precizare este foarte importantă prin consecinţele ei. O problemă etnică îşi are de regulă originea într-o discriminare, într-o intoleranţă de o parte sau alta. Soluţia ei stă în combaterea comportamentului discriminator. În fapt, aşa cum reiese din întreaga noastră analiză, problema în discuţie aici este o problemă economică şi socială, dublată de una culturală.

Elena şi Cătălin Zamfir

mîine pentru majoritatea populaţiei din această ţară. Singura deosebire MAJORĂ constă în faptul că populaţia ne- ţigănească este şi poate fi antrenată, social şi cultural, prin educaţie şi mentalităţi, să caute, să adopte, să născocească mijloace, soluţii, posibilităţi şi căi de a evita şi de a se îndepărta de pericolul "conservării" şi perpetuării unor situaţii dezumanizante, alienante. De ce nu se întorc şomerii la sate, acum ? Pur şi simplu pentru că acolo, chiar dacă i se asigură pămîntul, nu are minimele condiţii de salubritate şi igienă cu care s-a obişnuit la oraş. Desigur, constatarea aceasta, chiar făcută în urma a sute de convorbiri, nu are valoare ştiinţifică, probabil că ascunde alte motivaţii, însă, oricare ar fi acestea, ele trădează ceea ce s-ar numi refuzul "regresului".

Privind statisticile referitoare la rata natalităţii în rîndul ţiganilor, se poate constata că existenţa de zi cu zi a acestei etnii se desfăşoară cu indiferenţă faţă de conjuncturi, de starea economică a societăţii, vitalitatea ei biologică sfidînd orice fel de gînd asupra zilei de mîine. Ca şi cum nu EVOLUŢIA INDIVIDULUI este importantă ci SUPRAVIEŢUIREA POPULAŢIEI. Poate de aceea reacţia pragmatică a celorlalte populaţii (cele ne-ţigane) este aceea de a frîna violent această "vocaţie" a proliferării. Pachetul de acţiuni de sprijinire a populaţiei de romi - pe care-l propun autorii - pretinde un efort material enorm şi de durată.

Şi face absolut necesară elaborarea unui PROGRAM GUVERNAMENTAL SPECIAL. Fără îndoială acest studiu sociologic poate fi considerat un pas spre Europa. Dar, ca-ntr-o joacă de copii, vom spune că "mai e mult pînă departe". În plină criză economică în care ne aflăm, orice pretenţie de elaborare şi de realizare a unui Program guvernamental, indiferent din partea cui ar veni, ori va irita pe cei solicitaţi, ori va fi privită drept cea mai naivă dorinţă a deceniului.

Speranţa şi necesitatea unui astfel de program sînt indiscutabile dar somaţia realizării lui, cel puţin pentru viitorul apropiat, poate apărea în ochii celorlalţi fie o Diversiune, fie un Şantaj. Presiunile pe care le fac forurile internaţionale, în acest sens, strategiile formulate cu seninătatea cu care a fost rostită şi replica: n-au pîine? să mănînce cozonac!, au ceva din splendoarea gestului aristocrat prin care se cere cui nu are să-i dea ce nu e, cui cere... Occidentul şi-a luat de-o grijă: a formulat cerinţa, condiţiile, scopul şi efectul - toate ideale. Punctul de pornire a unui viitor reproş a fost deja fixat. În planul dibăciilor strategice ale celui care strigă primul, de data aceasta Studiul de faţă nu s-a lăsat mai prejos: el este o realizare care a vizat o minoritate, o etnie care trăieşte şi, în acelaşi timp, creează probleme. Ceea ce lipseşte sunt mijloacele. Cine la va furniza? Seminarul internaţional cu şi despre romi, ce va avea loc la Bucureşti, între 29 aprilie şi 2 mai, cu tema POLITICI SOCIALE ŞI VIAŢA DE ZI CU ZI ÎN COMUNITĂŢILE DE ROMI DIN EUROPA CENTRALĂ ŞI RĂSĂRITEANĂ (evaluarea programelor în curs de acţiune) probabil că va da răspuns şi acestei întrebări.

Paul Corneliu CHITIC

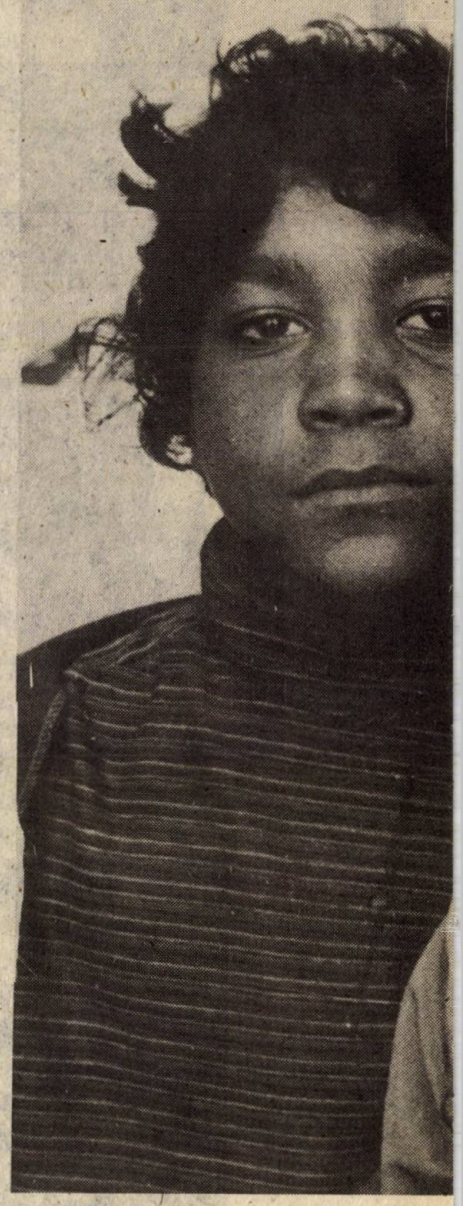

ANALFABETISMUL CRONIC

Să ne amintim ceea ce ştim şi nu vrem să credem: azi, analfabet nu este doar acea persoană care nu ştie să scrie şi să citească. Americanii vorbesc despre un ANALFABETISM SECUND, stare în care se află toţi alfabetizaţii incapabili să asimileze limbajul unei anume profesii obligate